

RAPPORTAGE

De staat van Woerden

2017

Versie 1.0
Projectgroep SVW 29-06-2017

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
1. Demografie	9
1.1. Opbouw van de bevolking van Woerden.....	9
1.2. Huishoudens.....	13
1.3 Sociaaleconomische status	15
2. Gezondheid en bewegen	16
2.1 Sterfte, ziekte en gezondheid	16
2.2 Mentale gezondheid	21
2.3 Sociale gezondheid	23
2.4 Overgewicht, voeding en beweeggedrag	25
2.5 Genotmiddelen	29
2.6 Overige leefstijlinvloeden: mediagebruik	31
2.7 Sport.....	31
3 Groei, ontwikkeling en leren.....	34
3.1 Preventie	34
3.2. Onderwijs en voorschoolse educatie	40
3.3 Jeugdhulp	49
4 Maatschappelijke betrokkenheid en maatschappelijke ondersteuning.....	56
4.2. Maatschappelijke betrokkenheid	56
4.3 Maatschappelijke ondersteuning	64
5 Werk en inkomen.....	66
5.1 Inkomen	66
5.3 Werk.....	70
5.4 Schuldhulpverlening en armoede	72
6. Wonen en leefomgeving / maatschappelijk vastgoed.....	75
6.1 Huidige situatie op de woningmarkt.....	75
6.2 Ontwikkelingen voor de komende jaren	77
6.3 Wonen en zorg.....	80
6.4 Woontevredenheid en leefbaarheidsbeleving	83
6.5 Spelen.....	86
7. Veiligheid.....	88
7.1 Veiligheid en veiligheidsgevoel in Woerden	88
7.2 Huiselijk geweld en kindermishandeling	90
7.3 Jeugdbescherming en jeugdcriminaliteit	91
7.4 Persoonsgerichte aanpak (PGA).....	91
7.5 Burgerparticipatie	92

Samenvatting Staat van Woerden

Algemeen

Voor u ligt de eerste versie van de Staat van Woerden. Voor dit rapport is gebruik gemaakt van alle beschikbare onderzoeksgegevens in het sociaal domein. De bronnen zijn bij de diverse gegevens vermeld. Er komt jaarlijks een geüpdate versie van De Staat van Woerden uit. Waar dit mogelijk is, zullen de bekende gegevens worden ververs met nieuw beschikbare onderzoeksgegevens. Dit is niet voor alle gegevens mogelijk aangezien sommige onderzoeksgegevens slechts periodiek beschikbaar komen. Dit geldt bijvoorbeeld voor de gezondheidsonderzoeken van de GGD.

1. Demografie

Woerden is met ruim 50.000 inwoners een middelgrote gemeente. De wijk met de meeste inwoners is Woerden-Midden; hiertoe behoort o.a. de binnenstad, de Bloemenwijk en het Staatsliedenkwartier.

De groep 45- tot 65-jarigen is over de gehele gemeente iets groter dan achtereenvolgens 25- tot 45-jarigen, jeugd en 65+'ers. Er zijn enkele verschillen in bevolkingsopbouw per wijk; Woerden-Oost telt relatief meer kinderen en Woerden-Midden relatief meer 65+'ers. De landelijke trend van verdergaande vergrijzing wordt ook in Woerden verwacht. De bevolking zal vermoedelijk tot en met 2040 toenemen.

Woerden heeft ten opzichte van de regio een iets kleiner aantal inwoners met een migratieachtergrond. De sociaaleconomische status van veel buurten in de gemeente is hoog. Van een aantal is deze uitzonderlijk hoog; twee buurten scoren gemiddeld.

2. Gezondheid en bewegen

De levensverwachting van inwoners van Woerden is hoger dan landelijk. Een kwart van de volwassen inwoners en bijna de helft van de ouderen heeft een langdurige aandoening of ziekte. 6,9 % van de volwassenen en een op de 4 ouderen heeft 1 of meer beperkingen in zicht, horen of mobiliteit. Deze cijfers zijn lager in vergelijking met de regio. Volwassenen hebben een lager en ouderen een gemiddeld risico op angststoornissen of depressieve klachten.

Sociale gezondheid

1 op de 10 jongeren wordt gepest op school, 7% van de jongeren heeft last van cyberpesten. Ten opzichte van de regio zijn Woerdense kinderen wel vaker voldoende weerbaar (94%), pro-sociaal en hebben tenminste een goede vriend of vriendin bij wie zij terecht kunnen.

1 op de 3 volwassenen voelt zich eenzaam¹. 1 op de 20 is ernstig eenzaam. Onder ouderen liggen deze percentages hoger: 1 op de 10 ouderen is ernstig eenzaam. Dit percentage ligt lager dan de regio: in vergelijking met de regio zijn inwoners minder eenzaam, zoals ook blijkt uit hoofdstuk 4 van de Staat van Woerden. Daarbij komt dat de helft van de ouderen onvoldoende sociaal weerbaar is.

Leefstijl: overgewicht, voeding, genotmiddelen

Overgewicht is net als in de rest van Nederland ook in Woerden een probleem. Ruim 1 op de 10 kinderen in de leeftijd van 5-14 jaar heeft overgewicht. Iets minder dan de helft van de volwassenen en ruim de helft van de ouderen heeft ook overgewicht. Meer dan de helft van de kinderen van 0-4 jaar eet te weinig groente, een derde van de kinderen eet onvoldoende fruit. 7%

¹ Het verschil tussen eenzaamheid en sociale isolatie zit in het ervaren gevoel van eenzaamheid. Iemand die –op basis van het aantal sociale contacten- sociaal geïsoleerd is hoeft zich nog niet eenzaam te voelen. Terwijl iemand die veel sociale contacten heeft zich toch eenzaam kan voelen.

van de kinderen in deze leeftijdscategorie speelt minder dan een half uur per dag buiten. Een groot deel van de Woerdense jongeren voldoet niet aan de beweegnorm net als een deel van de volwassenen (39,4%) en ouderen (26,1%). Opvallend is dat een groot deel van de jongeren en kinderen wel lid is van een sportvereniging.

Het alcohol- en drugsgebruik onder Woerdense jongeren is t.o.v. de regio gemiddeld. 14% van de jongeren is de afgelopen 4 weken dronken of aangeschoten geweest, 62% daarvan heeft daarbij meer dan 5 glazen alcohol per gelegenheid gedronken. Bijna 1 op de 5 volwassenen en ruim 1 op de 5 ouderen valt onder de definitie overmatige drinker².

Leefstijl: sport en beweging

Ruim driekwart van de Woerdense jongeren tussen de 13-17 jaar is lid van een sportclub. Van de 10-11 jarigen is 91% lid van een sportvereniging. Jongeren zijn dus minder vaak lid van een sportvereniging dan kinderen in de basisschoolleeftijd. 82% van de jongeren sport wekelijks bij een club, vereniging of sportschool. Dit betekent dus ook dat 18% van de jongeren niet wekelijks sport. Cijfers over sportbeoefening door volwassenen ontbreken op dit moment nog. Van de ouderen (65+) is 28,8% lid van een sportvereniging, 21,6 % is lid van fitnesscentrum of andere commerciële sportaanbieder. Ten opzichte van de regio sporten minder mensen via sociaal cultureel werk, buurtsportwerk of welzijnswerk. Ruim 40% van de ouderen is ontevreden over het aanbod van sportaccommodaties in de gemeente. Wat de oorzaak hiervan is, is (nog) niet bekend.

3. Groei, ontwikkeling en leren

Preventie

De Jeugdgezondheidszorg heeft in Woerden 11.647 kinderen van 0 tot 18 jaar in zorg. In 2015 is een lichte daling te zien van het bereik ten opzichte van 2014 (van 96,4% naar 95,7%). Wel ligt het bereik in Woerden hoger dan het gemiddelde bereik in de regio Utrecht-West. Het totaal aantal niet bereikte kinderen in Woerden in 2015 ligt op 211. Bij 16,6% van de contactmomenten volgt er een tweede contactmoment om bijzonderheden verder te onderzoeken. De voornaamste reden heeft een lichamelijke oorzaak. Ook de verwijzingen naar eerste- of tweedelijns zorg zijn gebaseerd op lichamelijke oorzaken, met name tijdens de zuigelingenperiode (72% van de doorverwijzingen). Dat verandert bij verwijzingen van jongeren: dan speelt ziekte-/schoolverzuim de grootste rol (14 van de 34 verwijzingen). In Woerden zien we in 2015 met 4,1% een toename in het aantal verwijzingen ten opzichte van 2014 (3,3%).

Onderwijs

Als we kijken naar de cijfers zal het aantal leerlingen dalen over de loop van de jaren. Dit speelt vooral binnen het primair onderwijs, maar ook het voortgezet onderwijs kent deze trend.

Er zijn 25 scholen voor het primair onderwijs. In 2016 gaan 5156 Woerdense kinderen binnen de gemeente naar het primair onderwijs en 301 buiten de gemeente. Wat betreft VVE zijn er 158 Woerdense peuters en kleuters aangemeld. Onderwijs aan nieuwkomers vindt plaats binnen een eerste opvang anderstaligen waar 20 Woerdense kinderen zijn aangemeld en binnen een schakelklas waar 11 leerlingen zijn gestart. Voor het voortgezet onderwijs zijn er 3 scholen met in totaal 5710 leerlingen in 2016. Het praktijkonderwijs telt 227 leerlingen in 2016 en is gestegen ten opzichte van voorgaande jaren. Het grootste gedeelte stroomt uit naar werk in plaats van leren, dat landelijk anders ligt. Het aantal leerlingen dat in Woerden middelbaar beroepsonderwijs volgt ligt op 1339. Ze studeren vooral in scholen in Gouda en Utrecht. Het speciaal onderwijs telt 101 kinderen uit Woerden. Ook binnen deze onderwijssoort stijgt het aantal leerlingen.

² Mannen: meer dan 14 glazen per week, vrouwen meer dan 7 glazen per week

Woerden zit onder het gemiddelde wat betreft het aantal vroegtijdig schoolverlaters. Wel ligt het relatief verzuim, spijbelen, hoger.

Jeugdhulp

De kosten voor jeugdhulp namen van 2015 op 2016 licht toe. Aan de cijfers die zijn opgenomen over de inzet van de Jeugdbescherming en Jeugdreclassering door Samen Veilig Midden Nederland (SVMN), zijn geen conclusies verbonden. Het gaat slechts om twee jaren waarin SVMN de taken uitvoert, en de verschillen kunnen nog onbekend, uiteenlopende oorzaken hebben, zoals het opstarten van administratieve processen. De uitkomsten van de clientervaringsonderzoeken in 2015 en 2016 laten zien dat ouders en jongeren (12-18 jaar) meer tevreden zijn over de kwaliteit van de hulp (van 35% in 2015 naar 52% in 2016). Over het algemeen is de tevredenheid over het effect van de ondersteuning licht tot sterk gedaald in 2016 ten opzichte van 2015. Over de toegang tot de hulp (snelheid) zijn ouders en jongeren beduidend minder positief (van 32% in 2015 naar 24% in 2016). In verband met het ontbreken van data is er overigens geen uitspraak te doen over significantie in verschillen tussen 2015 en 2016.

4. Maatschappelijke betrokkenheid en maatschappelijke ondersteuning

Maatschappelijke betrokkenheid

Wij doen als gemeente Woerden jaarlijkse mee aan de U-10 monitor. Hierdoor is het goed mogelijk om onszelf op tal van relevante maatschappelijke onderdelen te scoren ten opzichte van de andere U-10 gemeenten (De Bilt, Bunnik, Houten, IJsselstein, Nieuwegein, Stichtse Vecht, Utrecht en Zeist). Dit levert, aangevuld met meer beschikbare lokale gegevens, een uitgebreid beeld op van de maatschappelijke betrokkenheid in Woerden.

In z'n algemeenheid constateren wij dat Woerden bovengemiddeld goed scoort op maatschappelijke betrokkenheid. Woerdenaren zijn gemiddeld individueel, financieel en collectief zelfredzamer dan inwoners van andere gemeenten. Ze participeren ook meer en beter in onze samenleving dan het gemiddelde van de U-10 en voelen zich bovendien minder eenzaam.

Inwoners van Woerden scoren goed op de individuele zelfredzaamheid. Ze geven aan zichzelf bovengemiddeld goed te kunnen redden, maar ook goed oplossingen te kunnen vinden in hun omgeving. Zowel het zelfzorgend vermogen, het zelforganiserend vermogen als de individuele weerbaarheid scoren licht hoger dan bij andere gemeenten. Woerden-Oost en Kamerik onderscheiden zich positief ten opzichte van andere wijken. Woerden-West scoort het slechtst en als enige wijk onder het U-10 gemiddelde.

Woerden scoort licht bovengemiddeld op participatie. Dat komt vooral door het hoge aandeel inwoners dat aangeeft te participeren door "werk". Woerden-Oost scoort goed op arbeidsparticipatie. Het buitengebied op vrijwilligerswerk. In Woerden-Midden ligt de arbeidsparticipatie lager dan gemiddeld in Woerden en in de U-10 Regio. Ook het percentage volwassenen dat participeert door een opleiding is lager dan gemiddeld. Dat komt waarschijnlijk doordat het aantal studenten lager is dan in een studentenstad als Utrecht. In totaal geeft meer dan de helft van de inwoners aan actief te zijn als vrijwilliger. Op het niveau van de Woerdense organisaties zien wij dat de registratie van vrijwilligers, hulpvragen, het aantal uren ondersteuning en het aantal mantelzorgers nog niet consistent is en daardoor minder betrouwbaar.

Het cijfer voor eenzaamheid is in de U-10 monitor hoog. Een hoog cijfer betekent weinig eenzaamheid. Inwoners geven aan dat ze genoeg mensen hebben om op terug te vallen, mensen te hebben die ze (volledig) kunnen vertrouwen en nauw verbonden te zijn met mensen. Ze geven ook aan minder leegte te ervaren, minder mensen te missen en zich minder in de steek gelaten te voelen. Al met al positief dus.

De financiële zelfredzaamheid is ten opzichte van andere U-10 gemeenten relatief goed. In het buitengebied kunnen inwoners zeer gemakkelijk rondkomen. In Zegveld (6%) en Woerden-Midden (5%) bevinden zich (relatief) de meeste mensen die aangeven zeer moeilijk rond te komen.

Wat opvalt is dat Woerden als geheel behoorlijk collectief zelfredzamer is dan de rest van de U-10. Dat verschil ontstaat vooral doordat inwoners aangeven zich actiever in te zetten voor de leefbaarheid en veiligheid in de buurt.

Maatschappelijke ondersteuning

We constateren dat de gemeente Woerden in 2016 ongeveer evenveel uitgaf aan Wmo maatwerkvoorzieningen als in 2015. Wat daarbij opvalt is dat we een verschuiving zien van het gebruik van persoonsgebonden budget naar Zorg in Natura. We zien het gebruik van ambulante zorg en ondersteuning toenemen (zoals begeleiding), terwijl de kosten en inzet van huishoudelijke hulp afnemen.

5. Werk en inkomen

Werk

De Woerdense beroepsbevolking bestaat uit ongeveer 28.000 personen. Daarvan is een zeer groot gedeelte aan het werk. De Woerdense beroepsbevolking heeft relatief een hoge opleiding. Woerden is een forenzenstad; bijna de helft van de werkzame beroepsbevolking werkt buiten Woerden.

Woerden kent een groot aantal ZZP'ers. Het aantal bedrijven met meer dan één werknemer is de afgelopen jaren gedaald; het aantal ZZP-ers is fors toegenomen. Op dit moment is 64% van alle Woerdense bedrijven een éénmanszaak.

De meeste werkgelegenheid in Woerden is te vinden in de sectoren gezondheids- en welzijnszorg, de handel, de industrie en de zakelijke dienstverlening.

Inkomen

Het gemiddeld besteedbaar inkomen van Woerdense huishoudens is hoger dan het landelijk gemiddelde. Relatief weinig huishoudens hebben een laag inkomen.

Dat komt overeen met het gegeven dat het werkloosheidspercentage lager is dan het landelijk gemiddelde. Dat geldt ook voor het aantal inwoners dat afhankelijk is van een WW-, een bijstands- of een Wajong-uitkering. Het aantal inwoners met een Ww-uitkering is de afgelopen jaren weer gedaald, het aantal inwoners met een bijstandsuitkering blijft nog stijgen.

De inwoners die afhankelijk zijn van een bijstandsuitkering zijn voor een belangrijk deel 45 jaar of ouder. Het opleidingsniveau, de duur van de werkloosheid en de beheersing van de Nederlandse taal leiden er toe dat het bestand aan inwoners met een bijstandsuitkering een relatief grote afstand hebben tot de arbeidsmarkt. Van meer dan de helft van de inwoners in het bestand wordt ingeschat dat zij redelijkerwijs niet binnen één à twee jaar naar betaald werk begeleid kunnen worden.

Armoede en schulden

Er zijn betrekkelijk weinig gegevens over armoede en schulden onder de Woerdense bevolking. Geschat wordt dat ongeveer 2000 huishoudens een inkomen hebben tot 120% van het sociaal minimum. In die huishoudens wonen ongeveer 850 kinderen. Onderzoek wijst uit dat met name alleenstaanden en paren met kinderen van 12 jaar en ouder moeite hebben om rond te komen. Zij beschikken over te weinig middelen om op niveau sociaal te participeren.

In 2016 waren 172 huishoudens klant van schuldhelpverlening. Dat was iets lager dan in 2015, zij het dat de gemiddelde totale schuld was toegenomen naar ongeveer € 18.500,=.

6. Wonen en leefomgeving

Woningmarkt

Ongeveer tweederde van de woningvoorraad (totaal 21.625) bestaat uit koopwoningen. Verkoopprijzen blijven verder stijgen, maar liggen in Woerden iets lager dan het provinciale gemiddelde. Woerden kent in 2015 een vestigingsoverschot: er vestigen zich meer mensen dan er vertrekken. In alle gemeenten in de regio is sprake van lange wachttijden voor sociale huurwoningen. Voor Woerden is de gemiddelde wachttijd 9 jaar (inschrijfduur) en zoektijd 4,5 jaar (vanaf het moment dat iemand actief op woningen reageert). De woningbehoefte is in de woonvisie Woerden in 2015 vastgesteld op (netto) 2.250 woningen voor de periode 2013-2028. Medio 2016 is onderzoek gedaan naar de actuele behoefte aan sociale huurwoningen. In dit onderzoek is de behoefte aan sociale huur geraamd op 320 tot 670 woningen tot 2030. Het aantal is afhankelijk van het economische scenario. In dit onderzoek is ook een raming gegeven van de totale woningbehoefte. Voor de periode 2015-2030 is een totale behoefte geraamd van circa 3.000 woningen.

Bij realisatie hiervan wordt met name aandacht besteed aan huishoudens met een laag inkomen en vermindering van 'scheefwonen'. Aandachtspunt bij kwetsbare doelgroepen is de dreiging van huisuitzetting, veelal wegens huurschulden of overlast. Met het 'Tweede Kansbeleid' wordt getracht huisuitzetting zoveel mogelijk te voorkomen. In Woerden waren er in 2016 twee huisuitzettingen en konden er 21 worden voorkomen.

Wonen en zorg

De vraag naar zelfstandig, verzorgd wonen neemt toe, mede als gevolg van de extramuralisering. De woningvoorraad van Woerden bestaat voor ruim drie kwart uit eengezinswoningen. Deze woningen zijn minder geschikt voor sommige groepen zoals senioren en mensen met beperkingen in hun mobiliteit. Het meer geschikt maken van woningen voor diverse doelgroepen is daarom een belangrijk thema voor de bestaande voorraad. Het totaal van 429 verpleeg- en verzorgingsplaatsen voldoet ruimschoots aan de geprognostiseerde behoefte uit de Monitor Wel Thuis. Ook het aanbod aan wooneenheden voor lichamelijk en verstandelijk gehandicapten en voor mensen met een psychische beperking is op dit moment (ruim) voldoende. Bij de maatschappelijke opvang (MO), die verblijf biedt aan mensen met doorgaans complexe problematiek, is sprake van een toenemende vraag. Er blijken te weinig mogelijkheden te zijn voor doorstroming vanuit de maatschappelijke opvang naar zelfstandig wonen.

Woontevredenheid en leefbaarheidsbeleving

De totaalscore in de Monitor Sociale Kracht voor de leefbaarheidsbeleving in Woerden wijkt met een 6,8 nauwelijks af van die in de U10-regio (6,9). Het oordeel over de openbare ruimte verschilt nogal tussen de wijken. Inwoners van Woerden-Oost zijn hier bijvoorbeeld positiever dan gemiddeld over. Over de nabijheid van de voorzieningen lopen de meningen tussen de verschillende wijken ook uiteen. Over de voorzieningen voor jongeren zijn bewoners uit alle wijken het minst tevreden. Het oordeel over het woonklimaat is binnen alle wijken nagenoeg hetzelfde en resulteert in een gemiddeld cijfer van 7,1. In het algemeen zijn onze inwoners positief over de buurtbewoners. Over het algemeen zijn bewoners van Zegveld het meest te spreken over het sociale klimaat in de buurt. Bewoners uit de Bloemen- en Bomenbuurt en Schilderskwartier zijn over meerdere aspecten juist minder tevreden dan gemiddeld.

Spelen

Woerden is een prettige gemeente om buiten te spelen, zeker voor jonge kinderen (0-6 jaar). Voor oudere kinderen is het aanbod beperkter en biedt het huidige areaal ruimte voor verbetering. In de gemeente Woerden zijn momenteel 211 speelplekken aanwezig met daarop 935 speel- en sporttoestellen. In Harmelen Zuid, Molenvliet-West en in mindere mate Molenvliet-Oost is er sprake van een relatief hoog aantal speelplekken ten opzichte van het aantal kinderen. Op 15 mei 2017 hebben alle basisscholen voor primair onderwijs een overeenkomst met de gemeente

getekend. Hierin zijn door beide partijen afspraken gemaakt over het openbaar toegankelijk stellen van de schoolpleinen van alle scholen.

7. Veiligheid

Uit de veiligheidsmonitor van 2015 blijkt dat 85% van de inwoners zich veilig voelt in de gemeente Woerden. Plekken waar groepen jongeren rondhangen worden het meest als onveilig ervaren. De meest voorkomende vormen van overlast die mensen ervaren volgens de Veiligheidsmonitor zijn bewoners die te hard rijden (67%), hondenpoep (65%), rommel op straat (62%) en inbraken in woningen (62%).

In 2015 is 1,04% van de jongeren tussen 12 en 21 jaar met een delict voor de rechter verschenen. In 2016 hebben in totaal 13 jongeren in de leeftijd van 12 tot 17 jaar een Bureau HALT-verwijzing gekregen.

Als gemeente werken wij met de persoonsgerichte aanpak, waarbij interventies op de persoon en zijn/haar omgeving worden toegepast. In 2016 zijn er 21 casussen besproken in de overleggen van de persoonsgerichte aanpak.

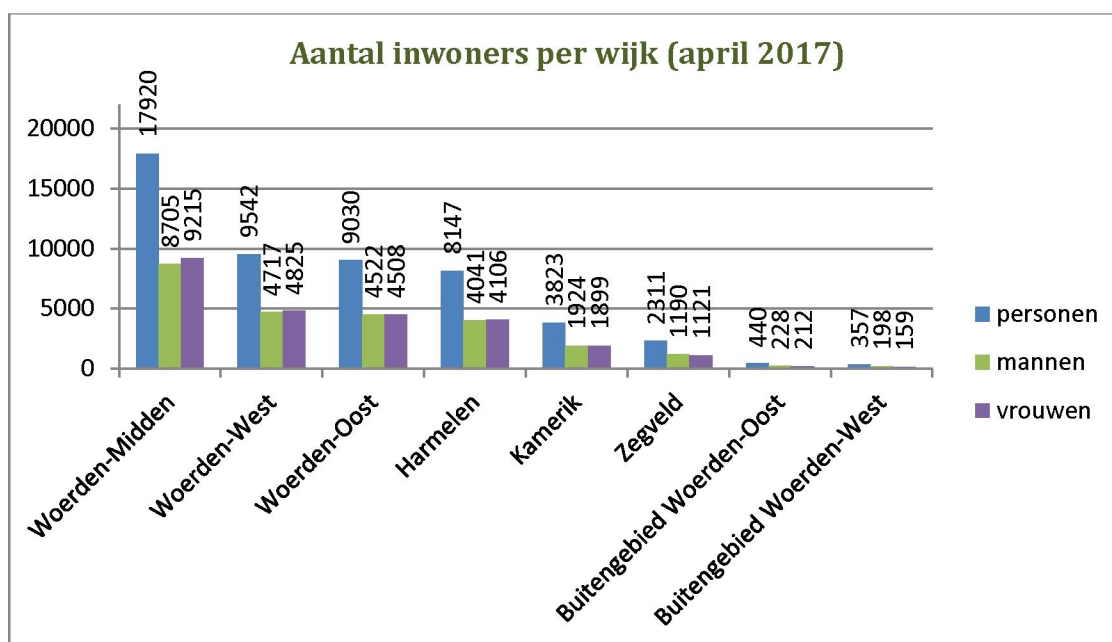
Wat betreft de burgerparticipatie, heeft de gemeente Woerden in het eerste kwartaal van 2017 5.257 Burgernetdeelnemers (10.4%). In de wijken van Woerden zijn ongeveer 100 WhatsApp buurtpreventie groepen waarvan de beheerders van de groepen samenwerken met de politie.

1. Demografie

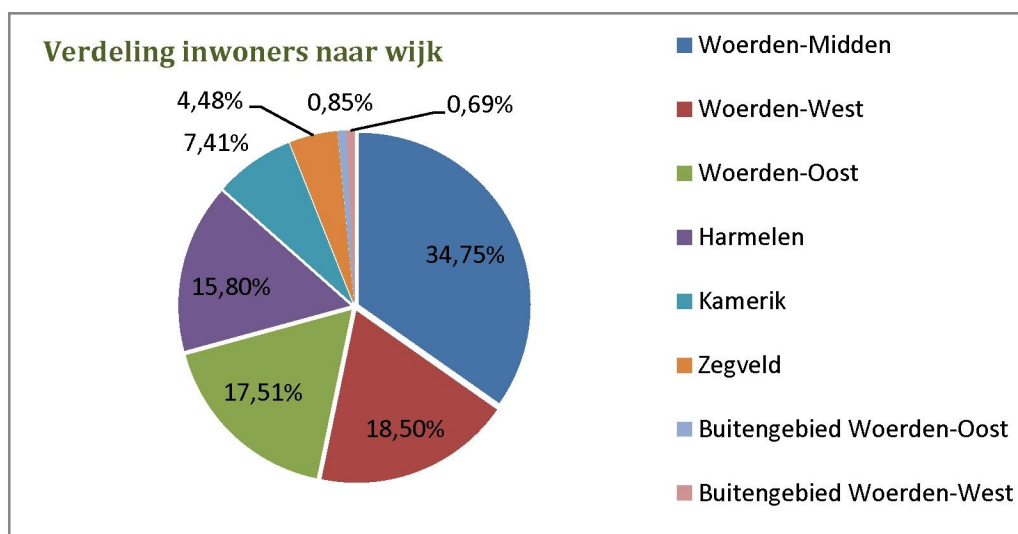
In dit hoofdstuk wordt de demografie van de gemeente Woerden beschreven. Er wordt allereerst gekeken naar de opbouw van de bevolking in Woerden. De onderwerpen die hierin worden beschreven zijn onder andere het aantal en de verdeling van bewoners per wijk, de leeftijdsgroepen op wijkniveau en de bevolkingsprognose tot en met 2040. Daarnaast wordt er in dit hoofdstuk ingegaan op huishoudens, etnische achtergrond en de sociaaleconomische status van de inwoners.

1.1. Opbouw van de bevolking van Woerden

1.1.1. Aantal bewoners per wijk

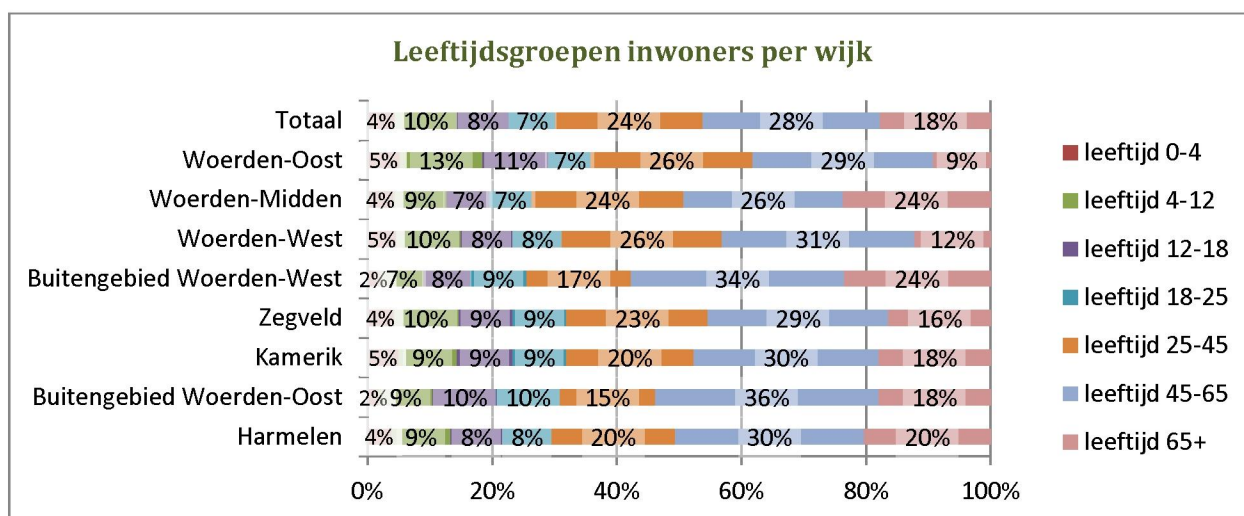

Bron: Basisregistratie personen, 17 april 2017

Op 17 april 2017 telde de gemeente 51.570 inwoners; 25.525 mannen en 26.045 vrouwen. Woerden-Midden is de wijk waar de meeste mensen in onze gemeente wonen. Het is ook de enige wijk waar het aantal vrouwen significant hoger is dan het aantal mannen.

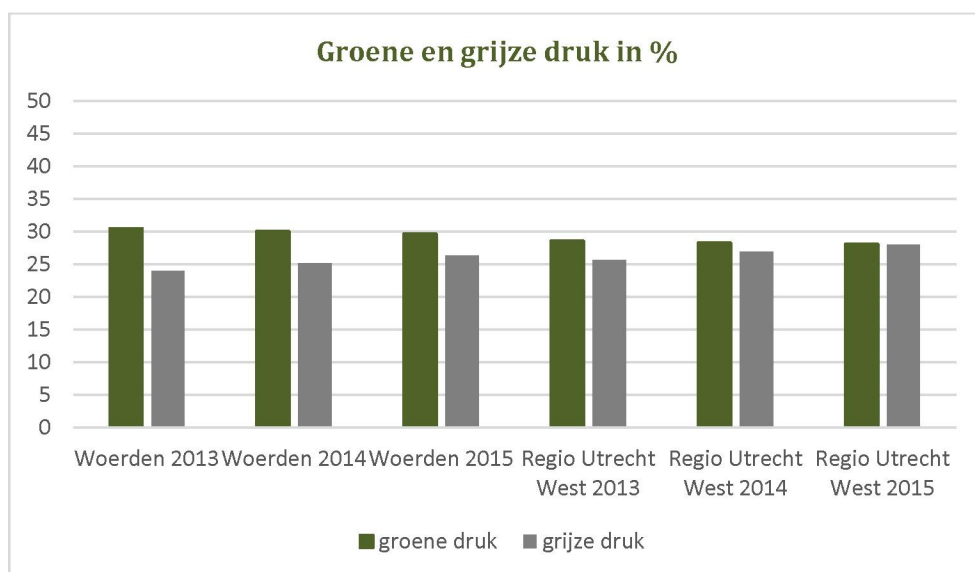
1.1.2. Leeftijd inwoners

Bron: Sociaal Cultureel Planbureau (SCP, 2017)

In bovenstaande tabel zijn de percentages leeftijdsgroepen per wijk opgenomen. De meeste inwoners zijn 45 tot 65 jaar. In Woerden-Oost wonen de meeste kinderen. 29% van de inwoners is onder de 18. In de gemeente wonen relatief minder 18-25 jarigen. In Woerden-Midden wonen de meeste 65+'ers, op de voet gevolgd door het buitengebied Woerden-West.

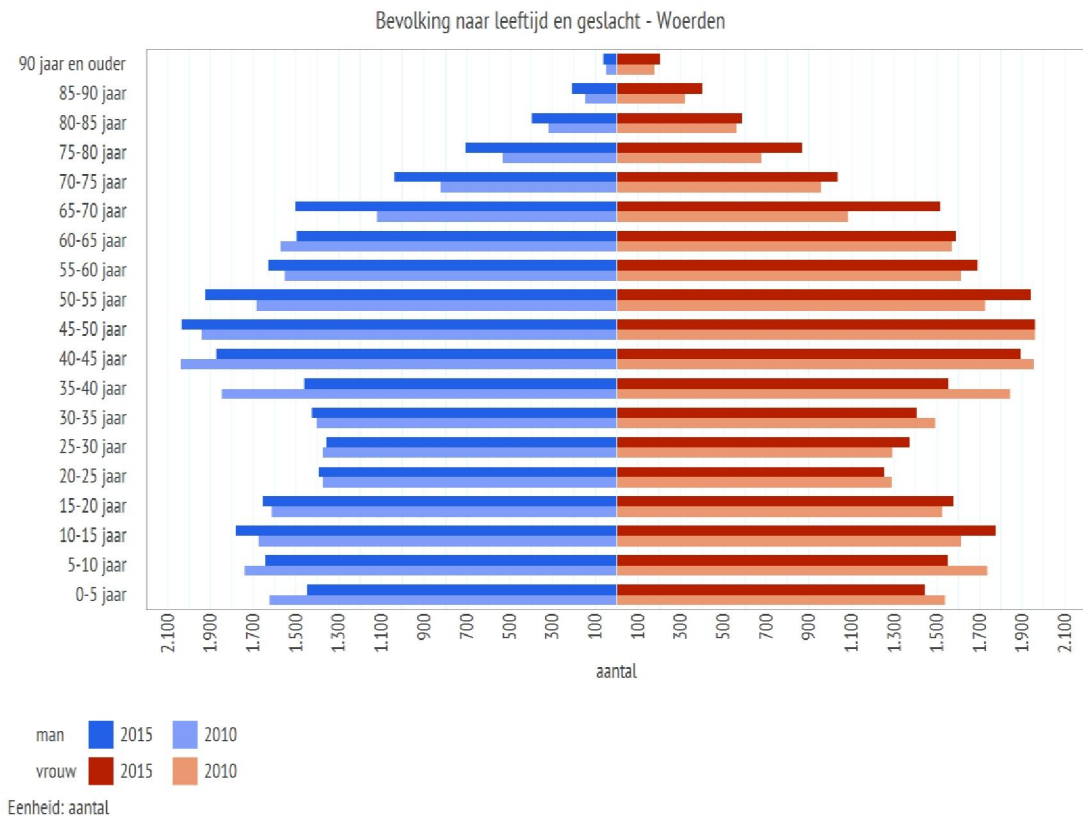
1.1.3. Groene en grijze druk

Bron: SCP, percentages in vergelijking met het landelijke gemiddelde. 2017

Groene druk is de verhouding tussen het aantal personen van 0-19 jaar en het aantal personen van 20-64 jaar. De bevolking neemt over 2013 tot en met 2015 ongeveer vergelijkbaar met de rest van de Regio Utrecht-West toe, maar neemt daarna harder af. De grijze druk (vergrijzing) is de verhouding tussen het aantal personen van 65 jaar of ouder en het aantal personen van 20-64 jaar. In Woerden is de vergrijzing ongeveer gelijk aan de rest van de regio.

1.1.4. Bevolkingspiramide

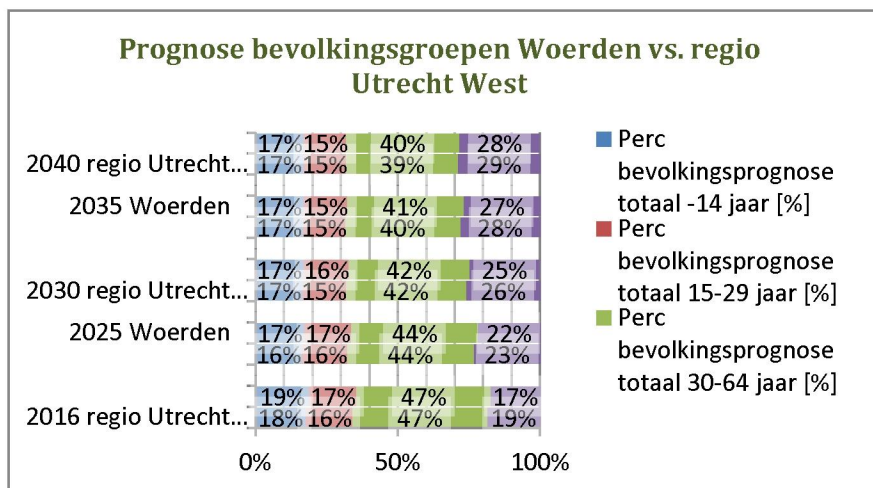
Bron: CBS

Het aantal 35-40-jarigen in Woerden is sterk afgenomen de laatste jaren. De groep 65-70 is juist veel groter geworden. Dit is de zogenaamde 'babyboom-generatie': mensen die geboren zijn in de geboortegolf na de Tweede Wereldoorlog. De meeste inwoners van Woerden zijn tussen de 40 en 60 jaar. Dit betekent dat binnen nu en 20 jaar de groep 65+ sterk zal toenemen (vergrijzing).

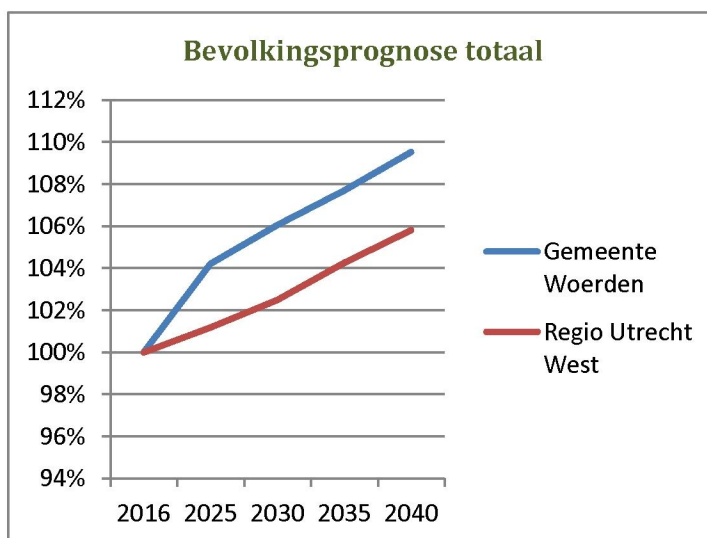
1.1.5. Bevolkingsprognose

	2016		2025		2030		2035		2040	
	Gemeente Woerden	Regio Utrecht West	Gemeente Woerden	Regio Utrecht West	Gemeente Woerden	Regio Utrecht West	Gemeente Woerden	Regio Utrecht West	Gemeente Woerden	Regio Utrecht West
Bevolkingsprognose totaal [personen]	50900	181283	53045	183429	53982	185796	54823	189001	55753	191813
Bevolkingsprognose totaal -14 jaar [%]	18,9%	17,7%	17,3%	16,4%	17,0%	16,5%	17,0%	16,8%	17,1%	17,0%
Bevolkingsprognose totaal 15-29 jaar [%]	16,7%	16,4%	16,5%	16,0%	15,9%	15,4%	15,3%	14,9%	14,9%	14,8%
Bevolkingsprognose totaal 30-64 jaar [%]	47,1%	47,4%	44,4%	44,4%	42,4%	42,2%	40,9%	40,4%	39,6%	39,4%
Bevolkingsprognose totaal 65+ jaar [%]	17,4%	18,5%	21,8%	23,3%	24,6%	25,9%	26,9%	27,9%	28,3%	28,8%

Bron: ABF Research (rapport GGD-atlas), 2017

In 2040 heeft Woerden naar verwachting 55.753 inwoners. Het huidige aantal inwoners is 51.750. Deze stijging is sterker dan in de regio Utrecht-West. Ten opzichte van 2016 betekent dit een groei van 10% terwijl de groei van het aantal inwoners in de regio wordt ingeschat op 6%. Het percentage 65+'ers zal met bijna 11% stijgen tot 28% van de bevolking, terwijl het percentage 30- tot 64-jarigen zal afnemen met ca. 8%. Het aandeel van de bevolking tot en met 29 jaar zal wat afnemen. Deze cijfers voor Woerden zijn vergelijkbaar met de regio.

1.2. Huishoudens

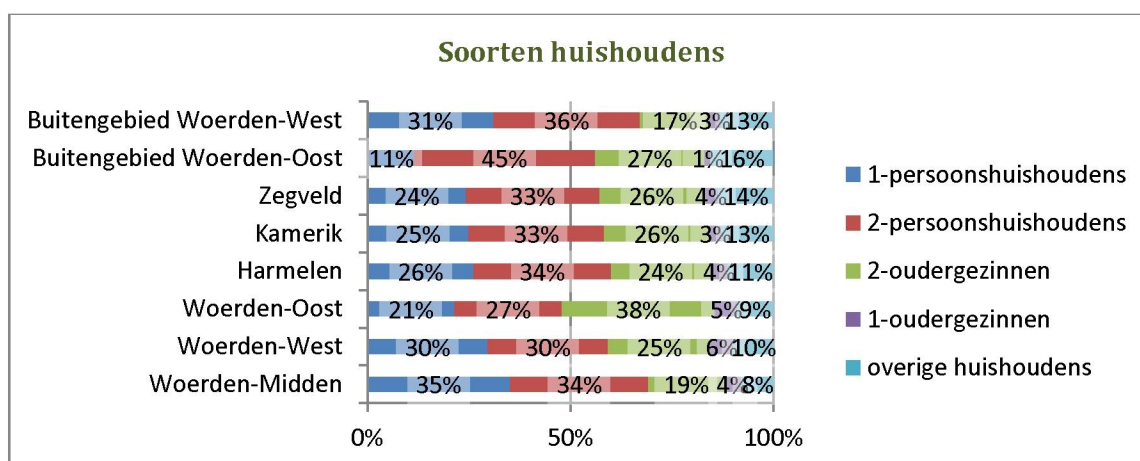
1.2.1. Huishoudens en personen in de wijk

WIJK	personen	huishoudens	personen per huishouden	% huishoudens in de wijk
Woerden-Midden	17920	8078	2,35	72%
Woerden-West	9542	3899	2,45	90%
Woerden-Oost	9030	3266	2,63	85%
Harmelen	8147	3238	2,63	84%
Kamerik	3823	1456	2,52	84%
Zegveld	2311	878	2,97	76%
Buitengebied Woerden-Oost	440	148	2,22	77%
Buitengebied Woerden-West	357	152	2,76	85%
Totaal	51570	21115	2,44	82%

Bron: BRP, 17 april 2017

De gemeente is verdeeld in 21.115 huishoudens. De huishoudens in Zegveld zijn gemiddeld het grootste. In Woerden-West zijn de huishoudens verspreid over 90% van de woningen. In de andere wijken ligt dit percentage lager.

1.2.2. Soorten huishoudens

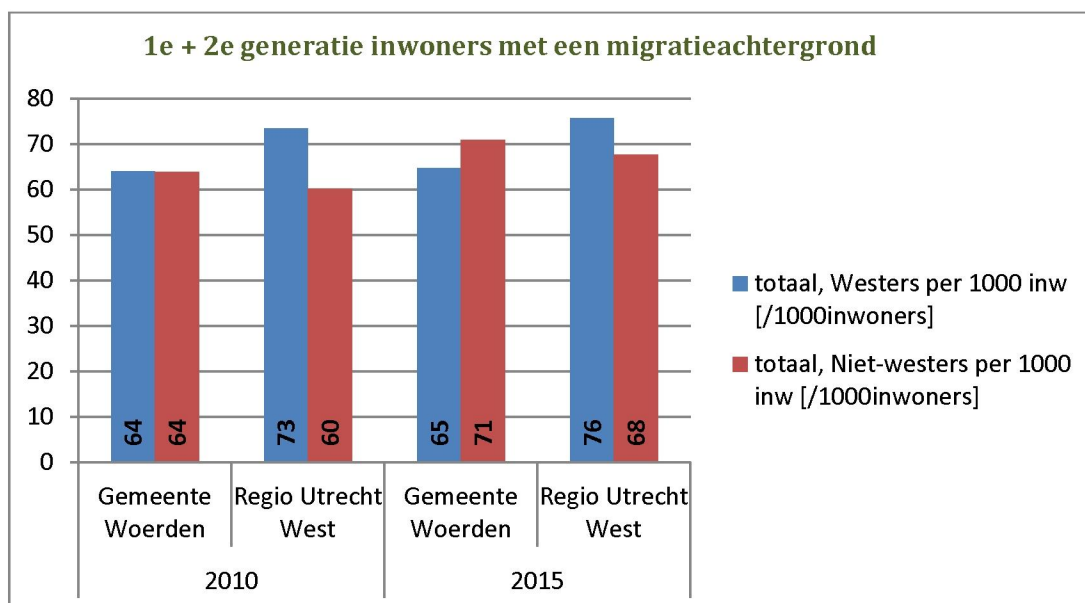

Bron: SCP

Van alle wijken telt Woerden-Midden de meeste éénpersoonshuishoudens. In Woerden-West zijn de meeste éénoudergezinnen.

1.3. Etnische achtergrond

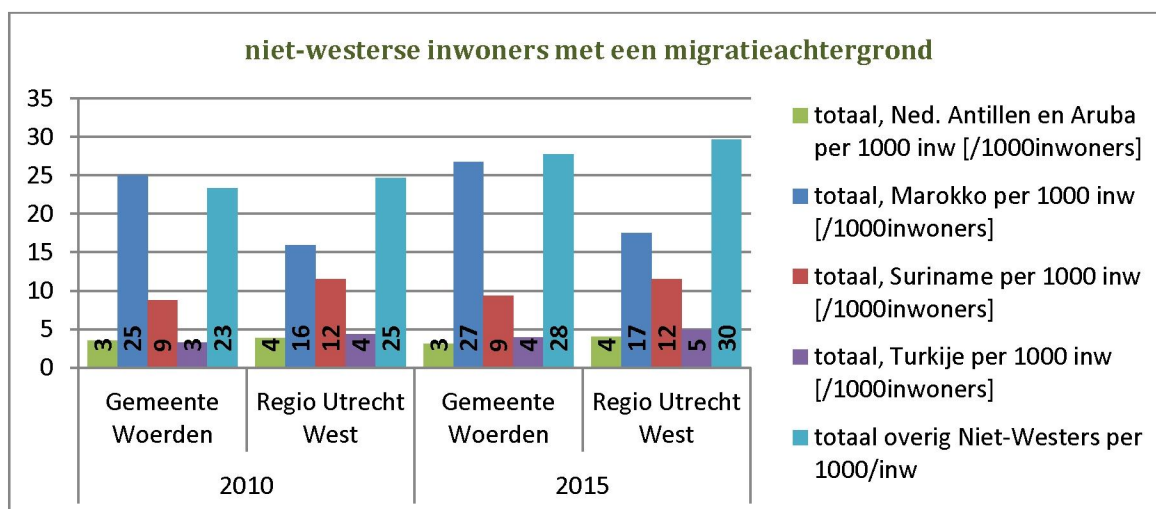
1.3.1. Verhouding tot bevolking

Bron: Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS)

Het aantal niet-westerse inwoners met een migratieachtergrond in de gemeente Woerden is tussen 2010 en 2015 harder gestegen dan het aantal westerse inwoners met een migratieachtergrond. Dit is in lijn met de regionale trend. Op regionaal niveau maakt het aantal inwoners met een migratieachtergrond een groter deel uit van de bevolking dan in de gemeente Woerden.

1.3.2. Herkomst niet-westerse inwoners met een migratieachtergrond

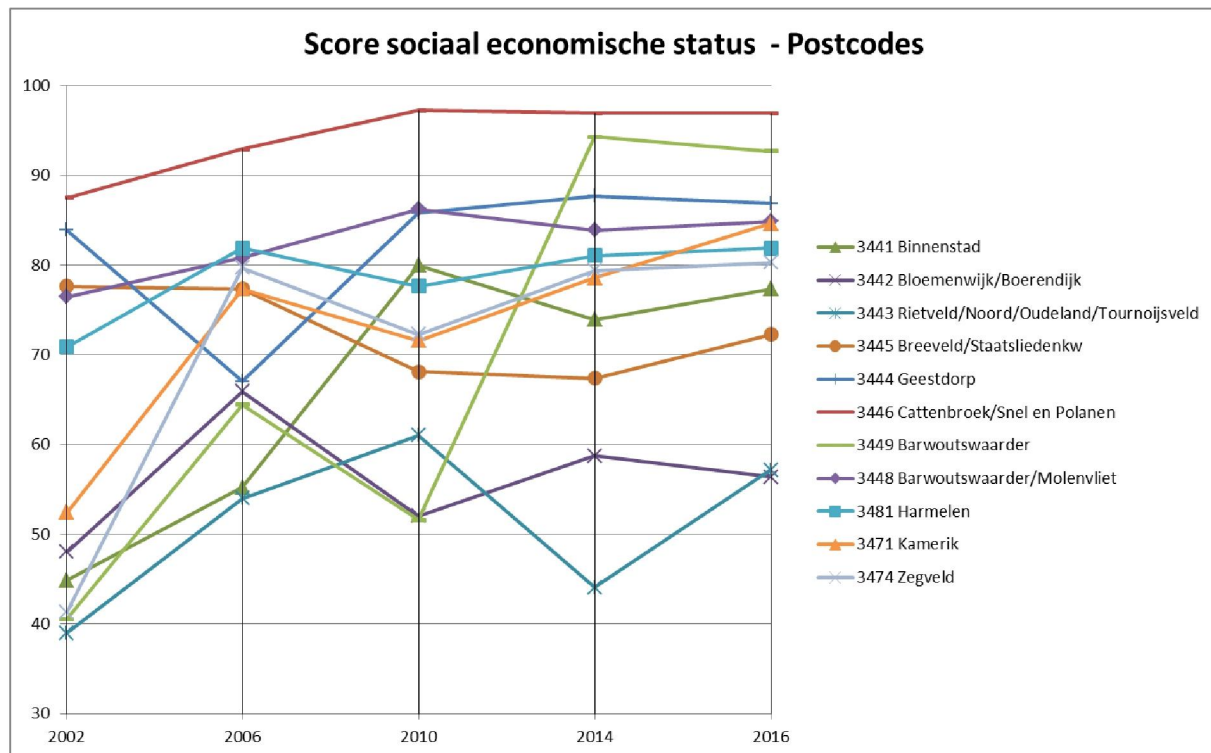

Bron: CBS

In vergelijking met de regio telt de gemeente Woerden per 1000 inwoners meer personen met een Marokkaanse migratieachtergrond. Dit aantal is groter geworden tussen 2010 en 2015, ook in regionaal opzicht. In de gemeente Woerden zijn er minder inwoners met een Turkse of Surinaamse migratieachtergrond dan in de regio. Het aantal personen van Antilliaanse of Arubaanse achtergrond is vergelijkbaar met dat van de omgeving. Overige niet-westerse inwoners met een migratieachtergrond maken anno 2015 een groter deel uit van de bevolking dan in 2010.

1.3 Sociaaleconomische status

Sociaal-economische status laat zien hoe de positie van inwoners in de samenleving is. Belangrijke kenmerken zijn opleiding, inkomen en soort beroep.

Bron: SCP, score omgezet naar percentielscore van 0 tot 100

De afgelopen jaren is de sociaal-economische status van inwoners in de binnenstad, Kamerik, Zegveld en Barwoutswaarder gestegen. Anno 2016 hebben de gebieden Barwoutswaarder en Cattenbroek/Snel en Polanen een zeer hoog statuscijfer. De status van de gebieden Bomen-en bloemenkwartier en Rietveld/Tournoijsveld e.o. liggen in 2016 het laagst in de gemeente.

2. Gezondheid en bewegen

In dit hoofdstuk wordt beschreven hoe gezond gemeente Woerden is, waar de risico's liggen en wat de actuele ontwikkelingen zijn. De Woerdense cijfers worden vergeleken met de subregio U-10 (Bunnik, De Bilt, Houten, IJsselstein, Nieuwegein, Stichtse Vecht, Utrecht, Vianen, Woerden en Zeist) en de GGD regio Utrecht (alle 26 gemeenten in de provincie Utrecht excl. de stad Utrecht).

2.1 Sterfte, ziekte en gezondheid

2.1.1 Gemiddelde levensverwachting

De levensverwachting van inwoners uit Woerden is hoger dan de gemiddelde levensverwachting in Nederland. De gemiddelde levensverwachting in Woerden ligt op 82,3 jaar. Voor Woerdense mannen ligt de verwachting op 80,4 jaar, voor Woerdense vrouwen op 84,1 jaar. De gemiddelde levensverwachting in Nederland is 81,3 jaar (2014). Voor mannen ligt de levensverwachting op 79,9 jaar, voor vrouwen op 83,3 jaar. Daarnaast laten de landelijke cijfers zien dat de levensverwachting voor mannen is gestegen en voor vrouwen is gedaald.

2.1.2 Lichamelijke gezondheid per leeftijdscategorie

Lichamelijke gezondheid jongeren 11-18 jaar in Woerden

Lichamelijke gezondheid jongeren 11-18 jaar in %				
	Gemeente 2011	Gemeente 2015	Regio 2015	Nederland 2015
Kwaliteit van leven				
Beoordeelt gezondheid als zeer goed of goed	-	87	89	88
Geeft zijn of haar leven een cijfer van 7 of hoger	-	86	85	-
Heeft een (zeer) positieve toekomstverwachting	89	92	90	-
Psychosociale problemen				
Psychosociale problemen (SDQ-totaalscore)	12	11	15	14
Emotionele problemen	11	10	10	9
Gedragsproblemen	11	10	12	12
Problemen met omgang leeftijdsgenoten	8	8	10	13
Hyperactiviteit/aandachtstekort	30	28	31	27

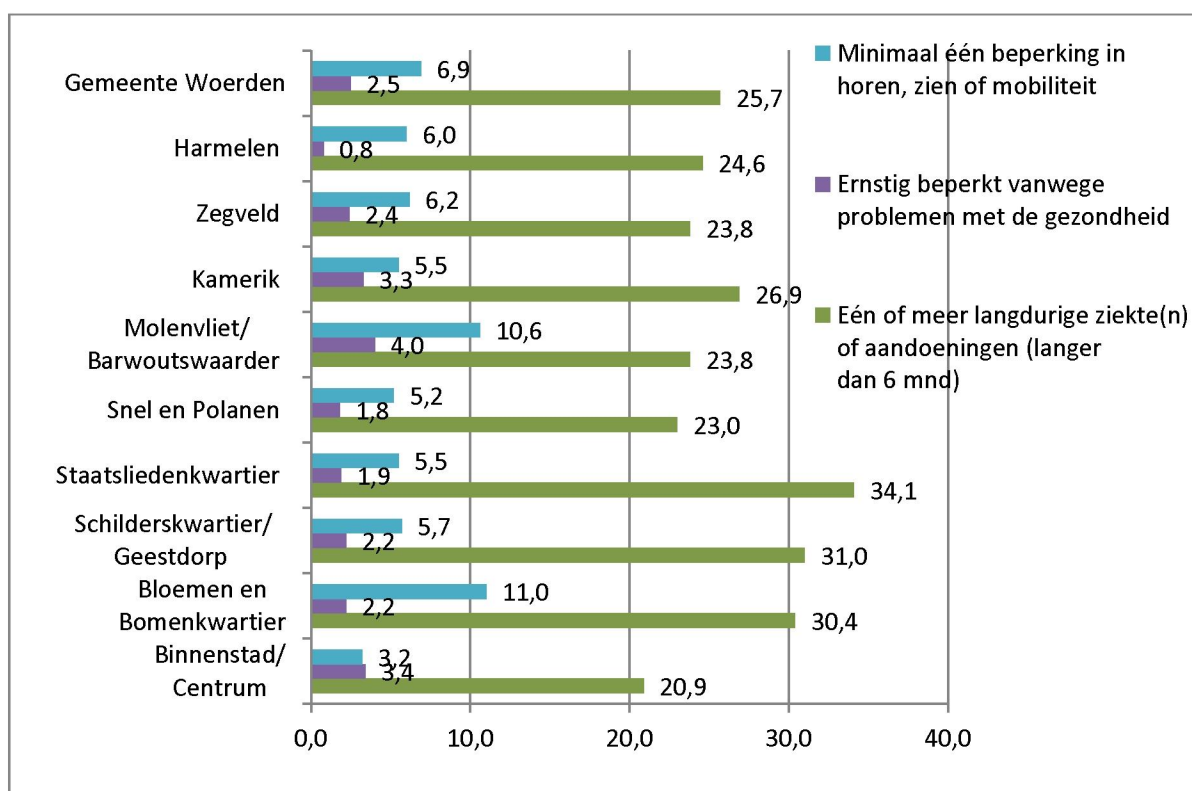
Jongeren in Woerden beoordelen hun gezondheid ten opzichte van de regio en landelijke cijfers iets lager. Wel geven zij hun leven vaker een cijfer van 7 of hoger ten opzichte van de regio. Op andere onderdelen scoren zij wel beter dan gemiddeld. De positieve toekomstverwachting van jongeren is ten opzichte van de vorige monitor gestegen. Woerdense jongeren hebben minder vaak psychosociale problemen dan jongeren uit de regio. Ook ten opzichte van de vorige monitor is dit percentage gedaald. Er zijn ook minder problemen in de omgang met leeftijdsgenoten.

Lichamelijke gezondheid volwassenen in Woerden 19-64 jaar

Woerdense volwassenen zijn gezonder dan volwassenen in de regio en in de rest van Nederland. Zij hebben minder langdurige ziekten, aandoeningen of beperkingen. 6,9% van de volwassenen heeft minimaal één beperking in horen, zien of mobiliteit. 2,5 % van de volwassenen voelt zich ernstig beperkt vanwege problemen met de gezondheid.

Gezondheid volwassenen 18-64 jaar in %				
Lichamelijke gezondheid	Woerden	Subregio U10	GGD regio Utrecht	Nederland
Eén of meer langdurige ziekte(n) of aandoeningen (langer dan 6 mnd)	25,7	26,8	26,4	29,2
Ernstig beperkt vanwege problemen met de gezondheid	2,5	2,8	3,5	4,5
Minimaal één beperking in horen, zien of mobiliteit	6,9	7,3	8,4	10,9

Gezondheid volwassenen 18-64 jaar per wijk

In de wijken Molenvliet en het Bomen- en Bloemenkwartier wonen in verhouding meer mensen met minimaal een beperking in horen, zien of mobiliteit. Daarnaast wonen vooral in Geestdorp, het Staatsliedenkwartier en het Bomen- en Bloemenkwartier meer mensen met 'een of meer langdurige ziekte(n) of aandoeningen. Ten opzichte van de rest van de gemeente voelen inwoners van de wijk Molenvliet zich vaker ernstig beperkt vanwege problemen met de gezondheid.

Zorggebruik volwassenen in Woerden

In de gemeente Woerden nemen inwoners gemiddeld iets minder vaak contact op met zorgverleners. Met name van tweedelijsvoorzieningen zoals psycholoog, en fysiotherapeut wordt minder gebruik gemaakt. Opvallend is wel dat gebruik van maatschappelijk werk juist iets hoger is dan in de regio. Ook van het sociaal wijkteam (in Woerden is dit WoerdenWijzer) wordt met name ten opzichte van de subregio U-10 meer gebruik gemaakt.

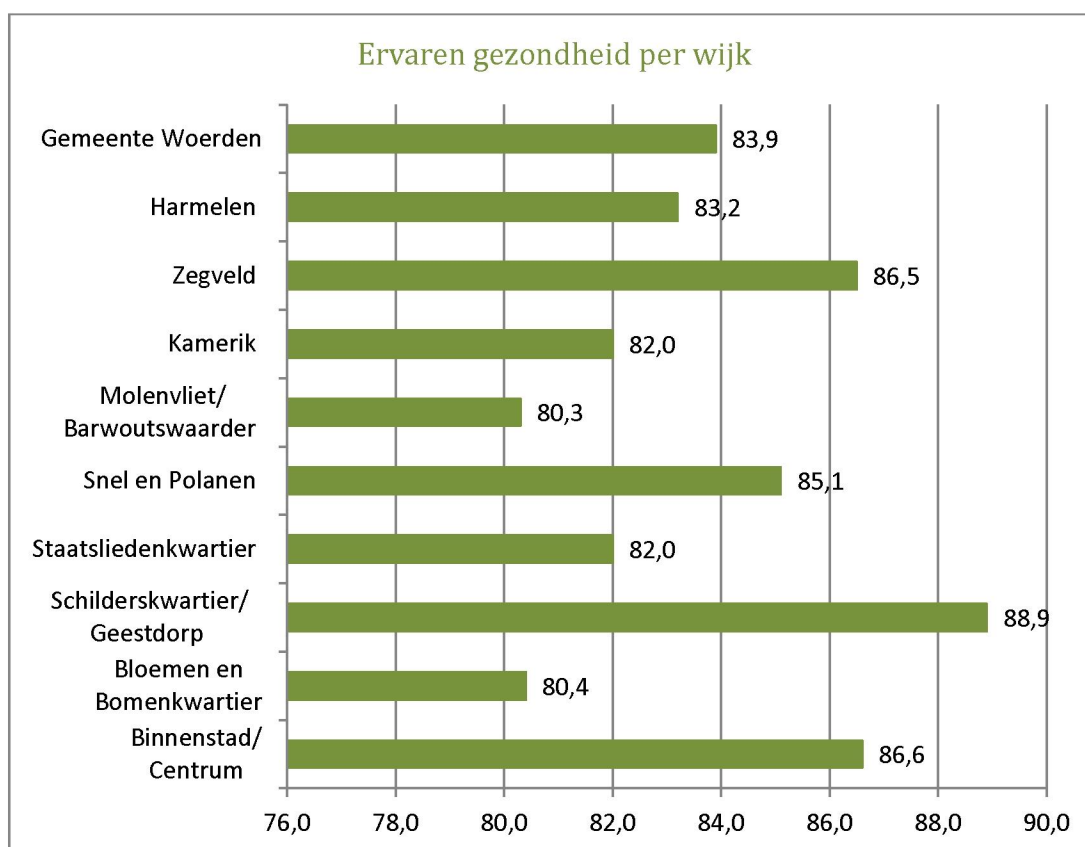
Zorggebruik volwassenen 18-64 jaar in %			
Contact in afgelopen jaar met:	Woerden	Subregio U10	GGD regio Utrecht
Huisarts	77,1	77,0	77,2
Medisch specialist	38,5	39,3	39,7
Bedrijfsarts	7,4	8,2	8,8
Diëtist	5,8	6,2	5,5
Fysiotherapeut	30,6	33,0	34,3
Thuiszorg	2,2	2,3	2,3
GGZ	3,0	3,0	4,5
Maatschappelijk werk	3,9	2,5	2,4
Verslavingszorg/CAD	0,1	0,2	0,4
Vrijgevestigd psycholoog	3,8	5,3	6,2
Vrijgevestigd psychiater	1,1	1,0	1,3
Sociaal wijkteam	2,4	1,5	2,5

Kwaliteit van leven volwassenen

Volwassenen in Woerden ervaren een hoge kwaliteit van leven. Ook het beeld van de lichamelijke en mentale gezondheid is positiever dan in de regio.

Kwaliteit van leven volwassenen 18-64 jaar in %				
Ervaren gezondheid	Woerden	Subregio U10	GGD regio Utrecht	Nederland
(zeer) Goed ervaren gezondheid	84,7	82,7	81,4	79,5

Ervaren gezondheid volwassenen 18-64 jaar per wijk

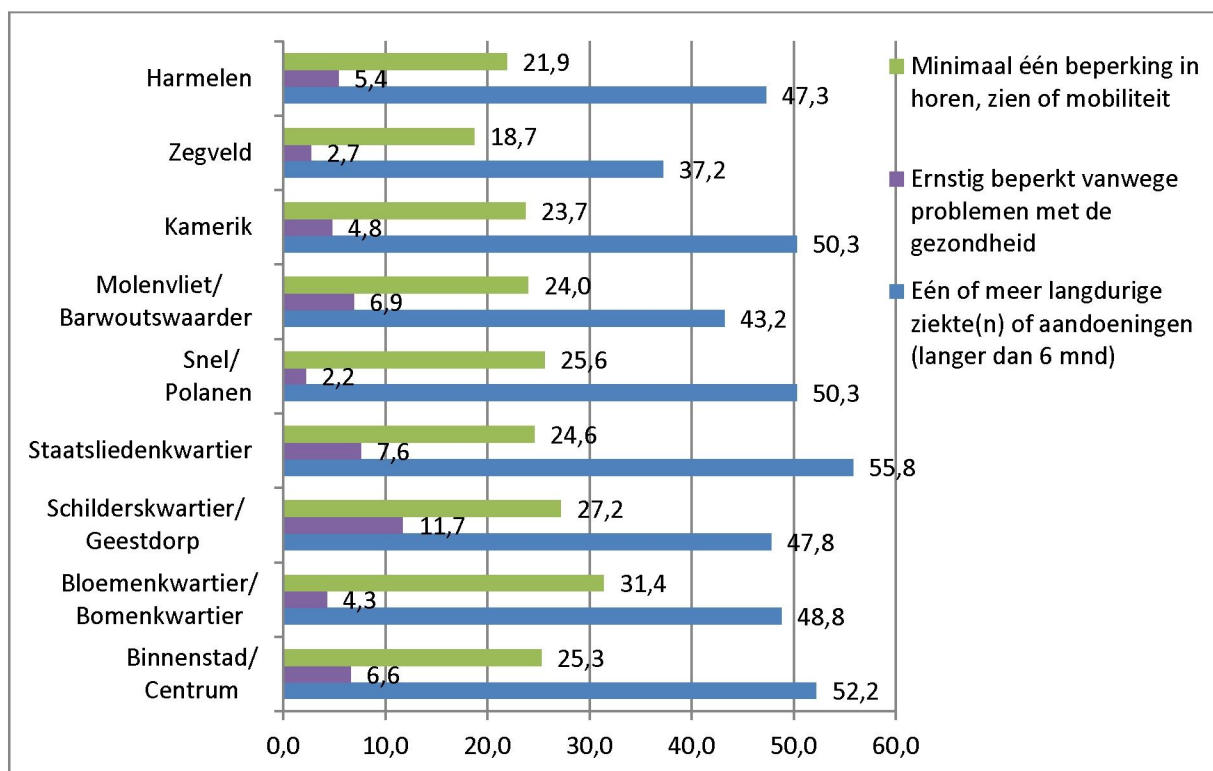
In Zegveld en het Schilderskwartier/Geestdorp ervaren inwoners hun gezondheid het meest positief. In het Bomen- en Bloemenkwartier en in Molenvliet is men het minst positief.

Lichamelijke gezondheid ouderen

Woerdense ouderen zijn iets gezonder dan ouderen in de regio en in Nederland. Zij hebben minder langdurige ziekten, aandoeningen of beperkingen. Toch voelt 6,6 % zich ernstig beperkt vanwege problemen met de gezondheid en heeft 25,3 % minimaal 1 beperking in horen, zien of mobiliteit.

Lichamelijke gezondheid 65+ jaar in %				
Lichamelijke gezondheid	Woerden	Subregio U10	GGD regio Utrecht	Nederland
Eén of meer langdurige ziekte(n) of aandoeningen (langer dan 6 mnd)	48,4	49,0	51,4	49,6
Ernstig beperkt vanwege problemen met de gezondheid	6,6	7,2	7,5	7,7
Minimaal één beperking in horen, zien of mobiliteit	25,3	24,4	26,4	27,9

Lichamelijke gezondheid ouderen 65+ per wijk

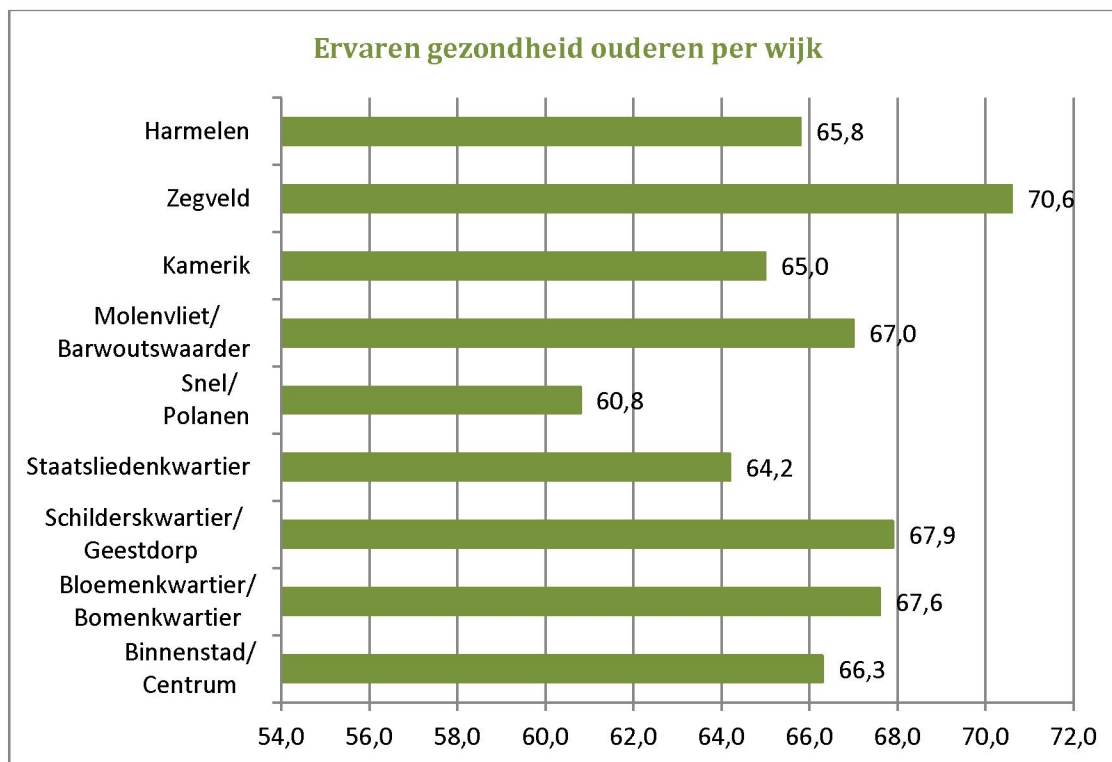

In de wijk Staatsliedenkwartier in de Binnenstad en in Kamerik wonen meer ouderen met 'een of meer langdurige ziekte(n) of aandoeningen'. Ten opzichte van de rest van de gemeente voelen ouderen in de wijk Schilderskwartier zich vaker ernstig beperkt vanwege problemen met de gezondheid. In het Bomen- en bloemenkwartier wonen de meeste ouderen met minimaal een beperking in horen, zien of mobiliteit.

Kwaliteit van leven ouderen

Ouderen in Woerden ervaren hun kwaliteit van leven vaker als (zeer) goed dan ouderen in de rest van Nederland en in de regio.

Kwaliteit van leven senioren 65+ jaar in %				
Ervaren gezondheid	Woerden	Subregio U10	GGD regio Utrecht	Nederland
(zeer) Goed ervaren gezondheid	66,0	64,1	62,5	62,4

In Zegveld ervaren ouderen hun gezondheid als het meest positief. In Snel en Polanen is dit omgekeerd.

2.2 Mentale gezondheid

2.2.1 Psychosociale problemen jongeren

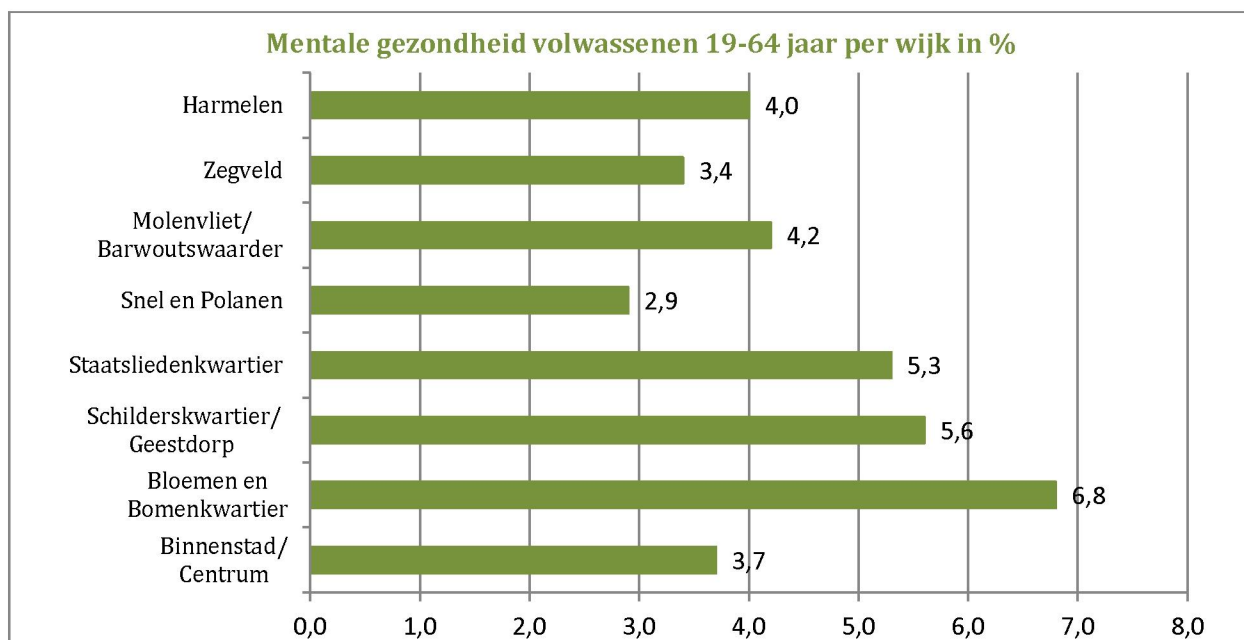
Jongeren in Woerden hebben minder psychosociale problemen dan jongeren in de regio. Ook is het percentage psychosociale problemen en het percentage hyperactiviteit/aandachttekort de afgelopen jaren afgenomen.

Psychosociale problemen in % 11-18 jarigen				
Problematiek	Woerden 2011	Woerden 2015	Regio 2015	Nederland 2015
Psychosociale problemen (sdq-totaalscore)	12	11	15	14
Emotionele problemen	11	10	10	9
Gedragsproblemen	11	10	12	12
Problemen met omgang leeftijdsgenoten	8	8	10	13
Hyperactiviteit /aandachttekort	30	28	31	27

2.2.2 Mentale gezondheid volwassenen

Mentale gezondheid volwassenen 19-64 jaar in %?				
	Woerden 2016	Subregio Utrecht West	Regio 2015	Nederland 2015
Hoog risico op angststoornissen en depressieve klachten	4,0	4,5	5,9	7,1

Ten opzichte van de regio hebben minder volwassenen een hoog risico op angststoornissen en depressieve klachten. In het bomen- en bloemenkwartier wonen de meeste mensen met een hoog risico hierop.

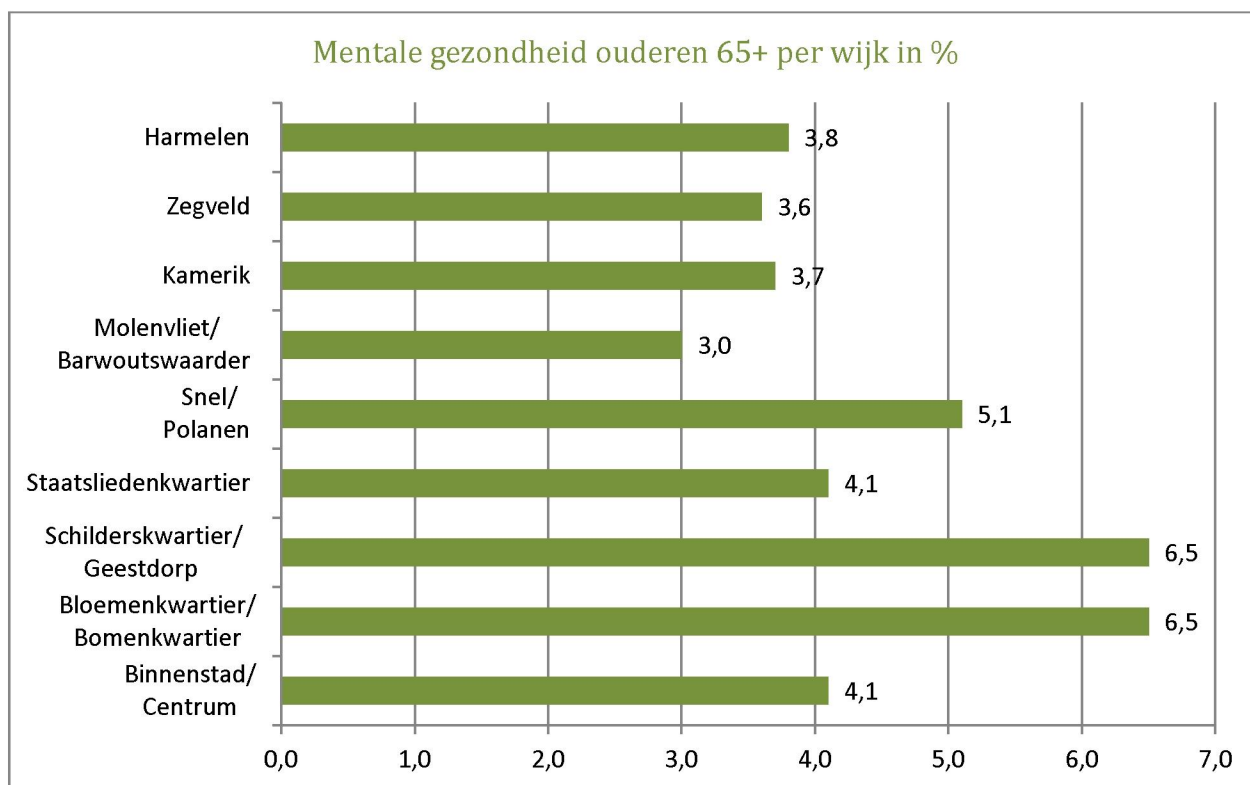

2.2.3 Mentale gezondheid ouderen

Het aantal ouderen met een hoog risico op angststoornissen en depressieve klachten is ongeveer gelijk aan de regio. In het Schilderskwartier/Geestdorp en in het Bomen- en Bloemenkwartier woont het hoogste aantal ouderen met hoog risico op angststoornissen/depressie.

Mentale gezondheid ouderen 65+ jaar in %				
	Woerden 2016	Subregio Utrecht	Regio 2015	Nederland 2015
Hoog risico op angststoornissen en depressieve klachten	4,7	4,1	4,7	4,6

Percentage inwoners met een hoog risico op angststoornissen of depressie per wijk

2.3 Sociale gezondheid

Sociale gezondheid gaat over de mate waarin inwoners sociale contacten hebben en onderhouden. Hieronder valt ook de mate van sociale weerbaarheid.

2.3.1 Weerbaarheid, sociale vaardigheden en pesten Woerdense jongeren

Woerdense jongeren hebben een relatief goede sociale gezondheid vergeleken met de regio en Nederland. 1 op de 10 jongeren wordt gepest op school. 7% van de jongeren heeft last van cyberpesten. Dit aantal is hoger dan in de regio.

Weerbaarheid, sociale vaardigheden en pesten jeugd 11-17 jaar (%)				
	Gemeente 2011	Gemeente 2015	Regio 2015	Nederland 2015
Weerbaarheid en sociale vaardigheden				
Voldoende weerbaar	-	94	92	93
Heeft tenminste een goede vriend of vriendin	92	94	90	-
Is pro-sociaal	90	89	86	89
Kan bij iemand terecht bij problemen	95	97	96	-
Pesten op school				
Is de afgelopen drie maanden gepest	12	10	10	11
Heeft de afgelopen drie maanden iemand op school gepest	14	8	9	8

Cyberpesten (via internet of mobiele telefoon)				
Is de afgelopen drie maanden gepest	-	7	6	5
Heeft de afgelopen drie maanden iemand gepest	-	5	4	5

2.3.2 Sociale gezondheid volwassenen

In Woerden zijn minder volwassenen ernstig eenzaam dan in de Regio Utrecht. Het percentage volwassenen dat sociaal weerbaar is ligt juist hoger. Toch is bijna 1 op de 4 volwassenen eenzaam (maar niet geïsoleerd) en is 5,2% zelfs ernstig eenzaam en 5,4% sociaal geïsoleerd.

Eenzaamheid onder volwassenen 19-64 jaar in %				
	Woerden 2016	Subregio Utrecht West	Regio 2015	Nederland 2015
Ernstig eenzaam	5,2	6,9	9,3	10,0
Sociaal weerbaar	65,5	62,5	60,7	n/a
Contactarm	2,0	1,3	1,2	n/a
Eenzaam / niet geïsoleerd	27,2	28,6	29,2	n/a
Sociaal geïsoleerd	5,4	7,7	8,9	n/a

2.3.3 Sociale gezondheid ouderen

Het percentage ouderen dat ernstig eenzaam is in Woerden ligt lager dan in de Regio Utrecht. Toch is bijna 1 op de 10 ouderen ernstig eenzaam en ruim 1 op de 10 ouderen is sociaal geïsoleerd. Ruim 36% van de ouderen is eenzaam. Dat is vergelijkbaar met de regio. Het percentage sociaal weerbare ouderen ligt op 51,5 procent. Dit betekent dat bijna de helft van de ouderen onvoldoende sociaal weerbaar is.

Eenzaamheid onder ouderen 65+ jaar in %				
	Woerden 2016	Subregio Utrecht West	Regio 2015	Nederland 2015
Ernstig eenzaam	8,3	8,3	9,3	9,4
Sociaal weerbaar	51,4	52,1	50,0	n/a
Contactarm	1,6	1,0	1,3	n/a
Eenzaam / niet geïsoleerd	36,2	35,8	37,0	n/a
Sociaal geïsoleerd	10,8	11,1	11,7	n/a

2.4 Overgewicht, voeding en beweeggedrag

2.4.1 Overgewicht kinderen en jongeren

In Woerden hebben vergeleken met andere gemeenten vooral de 5-6 jarigen en de 13-14 jarigen relatief vaker overgewicht hn. Het aantal kinderen met obesitas (ernstig overgewicht) is gemiddeld in vergelijking met andere gemeenten. 1 op de 10 kinderen in Woerden heeft overgewicht.

Obesitas en overgewicht 2016 in %			
	Woerden 2015	Subregio Utrecht West	GGD Regio Utrecht 2015
Obesitas, 2 jarigen	0,8%	-	0,8%
Obesitas, 5-6 jarigen	1,2%	1,0%	1,6%
Obesitas, 10-11 jarigen	0,9%	1,3%	1,4%
Obesitas, 13-14 jarigen	1,8%	1,2%	1,8%
Overgewicht (incl. obesitas) 2 jarigen	6%	-	8%
Overgewicht (incl. obesitas) 5-6 jarigen	10%	8%	9%
Overgewicht (incl. obesitas) 10-11 jarigen	11%	12%	12%
Overgewicht (incl. obesitas) 13-14 jarigen	14%	13%	13%

Overgewicht Woerdense kinderen per wijk

Te zien is dat in de wijken Rietveld/Noord/Oudeland/Tournoysveld, Cattenbroek/Snel en Polanen en Barwoutswaarder/Molenvliet/Kromwijk de meeste kinderen met overgewicht wonen.

Wijken en buurten ³	5-6 jarigen en 9-10 jarigen	13-14 jarigen
3441 Binnenstad	-	-
3442 Bloemenwijk/Boerendijk	18	-
3443	43	22
3444 Geestdorp	-	-
3445 Breeveld/Staatsliedenkw	17	-
3446 Cattenbroek/Snel en Polanen	42	29
3447/3448/3449 Barwoutswaarder/Molenvliet/Kromwijk	40	33
3471 Kamerik	15	-
3474 Zegveld	-	-
3481 Harmelen	31	18

³³ In deze tabel staat het absolute aantal kinderen met overgewicht van de schooljaren 2014-2015 en 2015/2016 samengevoegd per wijk. Waar streepjes in de tabel staan zijn de aantallen te laag om uitspraken over te kunnen doen (i.v.m. privacy).

2.4.1 Voeding en beweging kinderen 0-4 jaar

Voeding en de mate waarin kinderen bewegen zijn van invloed op het al dan niet ontstaan van overgewicht. In Woerden scoren de 0-4 jarigen slechter dan de rest van de regio op gezonde voeding (met name het niet dagelijks eten van groenten). Woerden scoort gemiddeld op de mate waarin de 0-4 jarigen bewegen. 7% van de kinderen speelt minder dan een half uur per dag buiten en 4% van de kinderen kijkt meer dan 2 uur tv per dag.

Leefstijl 2012 – Woerden 0-4 jarigen			
	Gemeente Woerden	Regio Utrecht West	GGD Regio Utrecht
Ontbijten minder dan 5 dagen per week, 1-4 jarigen	1%	1%	1%
Eet niet dagelijks groente, 1-4 jarigen	59%	54%	52%
Eet niet dagelijks fruit, 1-4 jarigen	30%	29%	29%
Zoete drankjes meer dan 2 keer per dag, 1-4 jarigen	32%	31%	32%
Bewegen			
TV kijken en computeren >= 2 u/dag, 2-4 jarigen	4%	6%	6%
Buitenspelen < 0,5 u/dag, 2-4 jarigen	7%	6%	8%

2.4.2 Voeding en bewegen kinderen 10-11 jaar

In de gemeente Woerden bewegen de kinderen van 10-11 jaar meer dan kinderen uit de regio. Kinderen fietsen of lopen vaker naar school en ze spelen meer buiten. 10-11 jarigen eten meer fruit dan kinderen uit de regio, drinken meer zoete dranken en eten veel tussendoortjes (meer dan 5 keer tussen de maaltijden door).

Voeding en beweging kinderen 10-11 jaar			
	Gemeente Woerden	Regio Utrecht West	GGD Regio Utrecht
Bewegen			
loopt of fietst elke dag naar school, 10-11 jarigen	82%	76%	78%
speelt 3 dagen of meer per week buiten, 10-11 jarigen	86%	84%	84%
2 uur of meer per dag tv-kijken, 10-11 jarigen	15%	16%	15%
2 uur of meer per dag computeren, 10-11 jarigen	16%	12%	10%
Voeding			
eet minstens 5 dagen per week ontbijt, 10-11 jarigen	97%	97%	96%
eet dagelijks fruit, 10-11 jarigen	41%	36%	37%
drinkt meer dan 2 glazen zoete drank per dag, 10-11 jarigen	32%	28%	27%
eet of drinkt 5 of meer keer iets tussen de maaltijden door, 10-11 jarigen	8%	5%	4%

2.4.3 Voeding en bewegen jeugd (11-17 jarigen)

De jeugd in Woerden eet minder groente en fruit dan jongeren in de regio. Ook neemt 12 procent van de jongeren minder dan 5 dagen per week een ontbijt. Minder jongeren voldoen aan de beweegnorm en ze sporten minder vaak bij een sportvereniging of sportschool. 80% van de jongeren voldoet niet aan de beweegnorm.

Voeding en beweging jeugd 11-17 jaar				
	Gemeente 2011	Woerden	Gemeente Woerden 2015	Regio 2015
Voeding				
Ontbijt minstens 5 dagen per week	86		88	86
Eet dagelijks groente	34		38	42
Eet dagelijks fruit	29		33	33
Drinkt gemiddeld minstens één glas water of thee/koffie zonder suiker per dag	-		58	59
Bewegen				
Voldoet aan de Nederlandse Norm Gezond Bewegen ⁴	16		20	22
Sport wekelijks bij sportvereniging /sportschool	76		82	80

2.4.4 Overgewicht en beweeggedrag volwassenen

In Woerden zijn inwoners fitter dan regionaal en landelijk. Toch heeft 43,5% van onze inwoners overgewicht. 1 op de 10 inwoners heeft ernstig overgewicht. 39,4% voldoet niet aan de Nederlandse Norm Gezond Bewegen en 76,8 procent voldoet niet aan de fitnorm.

Leefstijl – Overgewicht en beweeggedrag volwassenen 19-64 jaar in %				
	Gemeente Woerden	Regio Utrecht West	GGD Regio Utrecht	Nederland
Gewicht				
Overgewicht (incl. ernstig overgewicht)	43,5	44,9	41,0	45,8
Ernstig overgewicht	11,8	12,3	11,3	12,9
Ontbijten				
Ontbijt minder dan 5 dagen per week	10,0	10,2	11,8	
Bewegen				
Voldoet niet aan de Nederlandse Norm Gezond Bewegen (op tenminste 5 dagen minimaal 30 minuten matig intensief bewegen)	39,4	41,2	38,9	39,8
Voldoet niet aan de fitnorm (minimaal 3 maal per week 20 minuten intensief bewegen)	76,8	77,8	78,8	79,5

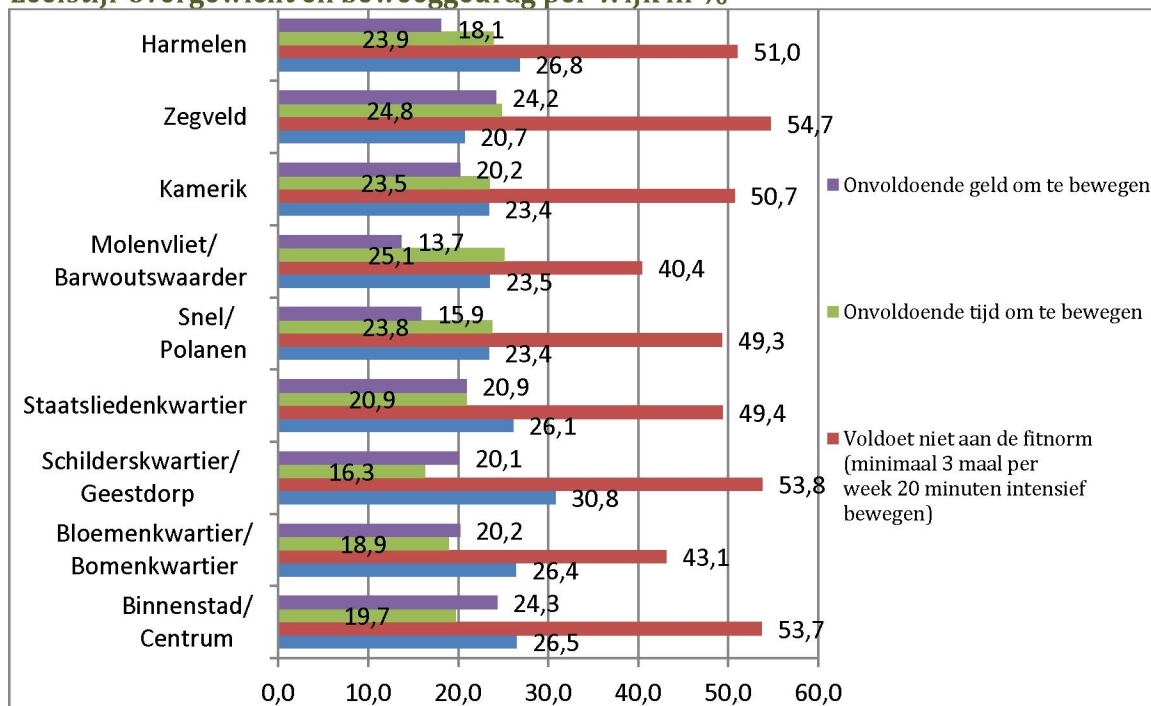
⁴ In de afgelopen week elke dag minstens een uur matig intensieve lichamelijke activiteit.

2.4.5 Overgewicht en beweeggedrag ouderen

Er zijn meer ouderen met overgewicht dan volwassenen. Van de ouderen heeft 55,4 procent overgewicht, waarvan 13 procent ernstig overgewicht. Ouderen zijn wel fitter dan volwassenen: ze voldoen beter aan de dat niet aan de Nederlandse Norm Gezond Bewegen (26,1%) en aan de fitnorm (49,1%) 19% van de ouderen heeft onvoldoende geld om te kunnen bewegen.

Leefstijl – Overgewicht en beweeggedrag ouderen 65+				
	Gemeente Woerden	Regio Utrecht West	GGD Regio Utrecht	Nederland
Gewicht				
Overgewicht (incl. ernstig overgewicht)	55,4	57,2	56,4	59,4
Ernstig overgewicht	13,0	14,2	15,7	17,0
Ontbijten				
Ontbijt minder dan 5 dagen per week	4,3	4,9	4,4	
Bewegen				
Voldoet niet aan de Nederlandse Norm Gezond Bewegen (op tenminste 5 dagen minimaal 30 minuten matig intensief bewegen)	26,1	25,7	27,1	27,9
Voldoet niet aan de fitnorm (minimaal 3 maal per week 20 minuten intensief bewegen)	49,1	51,8	52,4	54,8
Onvoldoende tijd om te bewegen	21,5	20,0	20,1	
Onvoldoende geld om te bewegen	19,0	18,2	19,1	

Leefstijl-overgewicht en beweeggedrag per Wijk in %

Vooral in Zegveld, het Schilderskwartier en de binnenstad voldoen minder mensen aan de fitnorm. Aan de beweegnorm voldoen vooral inwoners uit Schilderskwartier minder vaak. In Zegveld en de binnenstad geven de meeste mensen aan onvoldoende geld te hebben om te bewegen.

2.4 Genotmiddelen

Onder genotmiddelen wordt gebruik van alcohol, tabak en drugs verstaan.

2.4.1 Alcohol, roken en drugsgebruik onder jongeren

Het percentage jongeren dat ooit gerookt heeft of alcohol of drugs gebruikt is de afgelopen jaren gedaald. Jongeren in Woerden roken minder dan gemiddeld: 3% van de jongeren rookt dagelijks. Dit is minder dan in de regio en landelijk. Woerdense jongeren hebben minder vaak 'ooit alcohol gedronken'. Toch is het aantal 'bingedrinkers' (meer dan 5 glazen bij 1 gelegenheid in de afgelopen 4 weken) onder jongeren die alcohol drinken 62% en is 14% van de jongeren in de afgelopen 4 weken dronken of aangeschoten geweest. Het softdrugsgebruik in Woerden is opvallend laag: 5% heeft ooit cannabis gebruikt ten opzichte van 10% in de regio.

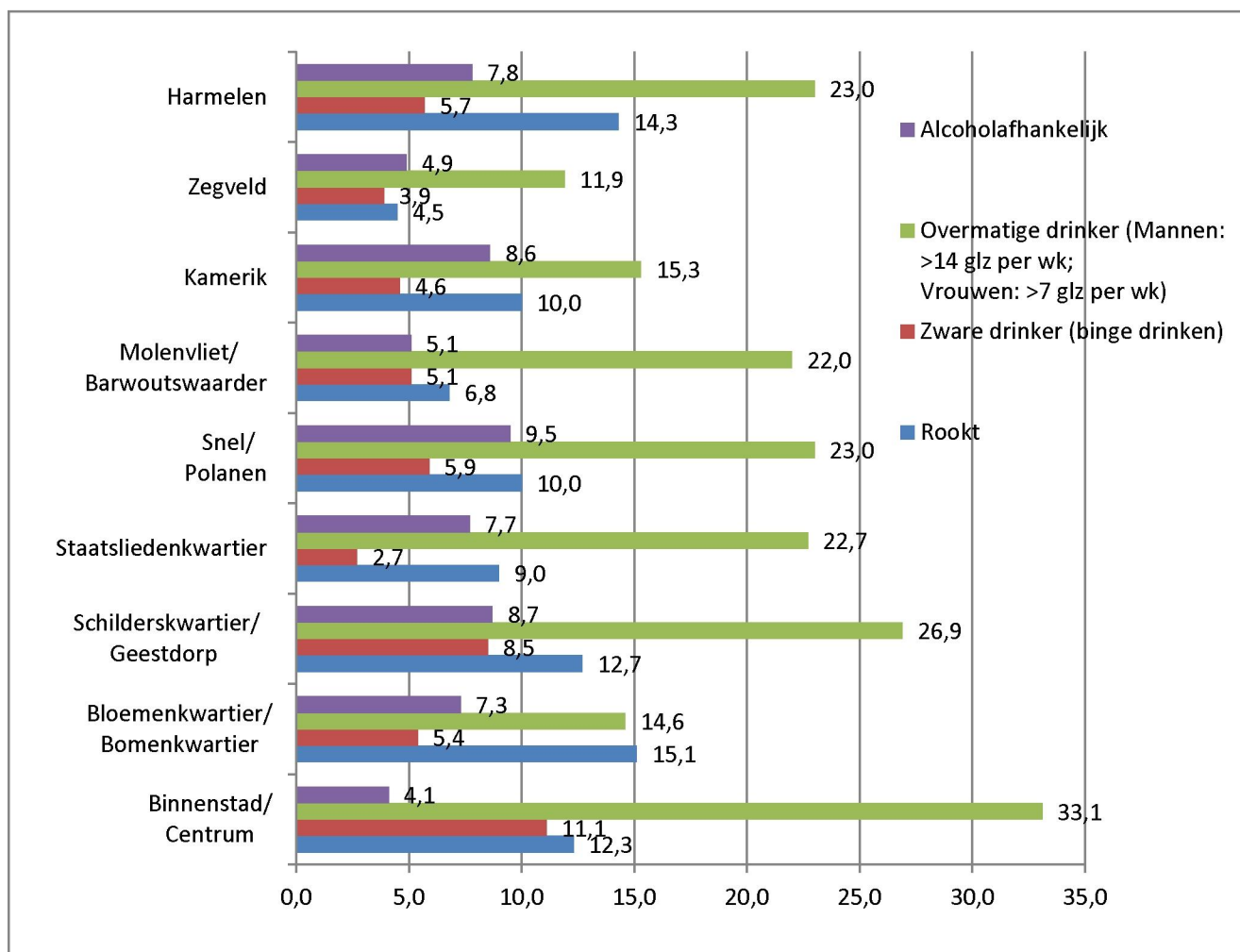
Alcohol, roken en drugsgebruik onder jongeren in %				
	Woerden 2011	Woerden 2015	Regio 2015	Nederland 2015
Roken				
Ooit gerookt	28	19	22	25
Rookt dagelijks	5	3	4	5
Alcoholgebruik				
Ooit alcohol gedronken	48	49	54	59
Afgelopen 4 weken alcohol gedronken	37	26	27	31
Afgelopen 4 weken 5 glazen of meer gedronken bij één gelegenheid	28	16	18	22
Afgelopen 4 weken 5 glazen of meer gedronken bij één gelegenheid van de actuele drinkers	73	62	66	70
Afgelopen 4 weken dronken of aangeschoten geweest	19	14	13	15
Ouders stemmen in met alcoholgebruik volgens jongere	49	46	44	-
Drugsgebruik				
Ooit cannabis gebruikt	7	5	10	11
Afgelopen 4 weken cannabis gebruikt	3	3	5	6
Ooit harddrugs gebruikt***	1	4	4	4

2.4.2 Alcohol en drugsgebruik onder volwassenen

Alcohol- en drugsgebruik onder volwassenen in Woerden is gemiddeld. 1 op de 5 inwoners van Woerden rookt. 13% is een 'zware drinker', 18% een overmatige drinker. Meer dan gemiddeld is het aantal inwoners dat ooit lachgas gebruikt heeft. Ook gebruiken meer inwoners harddrugs (2,3%).

Alcohol, roken en drugsgebruik onder volwassenen (19-64 jaar) in %				
	Gemeente Woerden	Regio Utrecht West	GGD Regio Utrecht	Nederland
Roken				
Rookt	21,5	21,6	21,0	23,1
Alcoholgebruik				
Zware drinker (binge drinken)	13,1	10,4	10,4	10,9
Overmatige drinker (mannen: >14 glz per wk; vrouwen: >7 glz per wk)	18,2	19,8	19,0	18,3
Alcoholafhankelijk	9,1	9,2	9,4	
Drugsgebruik				
Ooit cannabis gebruikt	27,3	25,9	23,6	
Afgelopen 4 weken cannabis gebruikt	3,5	2,5	2,4	
Cannabisafhankelijk	9,1	9,2	9,4	
Ooit harddrugs gebruikt	9,2	8,5	7,8	
Afgelopen 4 weken harddrugs gebruikt	2,3	1,4	1,0	
Ooit lachgas gebruikt	6,6	5,8	4,7	
Afgelopen 4 weken lachgas gebruikt	0,5	0,3	0,2	

Genotmiddelen volwassenen per wijk

In de binnenstad wonen de meeste overmatige drinkers en rokers. In Zegveld juist het minst.

2.4.3 Alcohol en drugsgebruik onder ouderen

Ouderen in Woerden roken en drinken minder dan in de regio maar meer dan landelijk.

1 op de 10 ouderen rookt. 5,9% van de ouderen valt onder de categorie zware drinker, 22,2 procent is overmatig drinker. Het drugsgebruik onder ouderen is niet onderzocht.

Genotmiddelen senioren 65+				
	Gemeente Woerden	Regio Utrecht West	GGD Regio Utrecht	Nederland
Roken				
Rookt	11,1	11,2	11,6	11,8
Alcoholgebruik				
Zware drinker (binge drinken)	5,9	6,6	6,1	6,3
Overmatige drinker (mannen: >14 glz per wk; vrouwen: >7 glz per wk)	22,2	25,6	24,0	21,2
Alcoholafhankelijk	7,5	6,3	7,2	

2.6 Overige leefstijlinvloeden: mediagebruik

2.6.1. Mediagebruik 11-17 jarigen

Ruim 80% van de jongeren is dagelijks actief op sociale media. 21% speelt dagelijks games, waarvan 4% risicovol gamegedrag vertoont. 62% van de jongeren brengt buiten school twee uur of meer zittend of liggend achter een beeldscherm door. 11% zelfs meer dan 6 uur per dag.

Mediagebruik 11 - 17 jarigen			
	Gemeente 2015	Regio 2015	Nederland 2015
Sociale media en gamen			
Is (bijna) dagelijks actief op sociale media	81	81	-
Risicovol sociale mediagebruik	7	8	8
Speelt (bijna) dagelijks games	21	24	-
Risicovol gamegedrag	4	4	4
Sedentair gedrag			
Zittend of liggend twee uur of meer per dag achter een beeldscherm buiten schooltijd	62	68	-
Zittend of liggend zes uur of meer per dag achter een	11	11	-

2.7 Sport

2.7.1 Sportbeoefening door jongeren

Ruim driekwart van de Woerdense jongeren tussen de 13-17 jaar is lid van een sportclub. Van de 10-11 jarigen is 91% lid van een sportvereniging. Jongeren zijn dus minder vaak lid van een sportvereniging dan kinderen in de basisschoolleeftijd. 82% van de jongeren sport wekelijks bij een club, vereniging of sportschool. Dit betekent dus ook dat 18% van de jongeren niet wekelijks sport.

Jeugd - Woerden			
	Gemeente Woerden	Regio Utrecht West	GGD Regio Utrecht
Lid sportclub, vereniging of sportschool 13-17 jarigen (klas 2 en 4) [2016]	77%	78%	75%
Sport wekelijks bij een sportclub, vereniging of sportschool, 13-17 jarigen (klas 2 en 4) [2016]	82%	83%	79%
is lid van een sportclub, vereniging of sportschool, 10-11 jarigen [2015]	91%	90%	88%

2.7.2. Sportbeoefening door ouderen 65+

In Woerden voldoet 26,1 % van de ouderen niet aan de beweegnorm en 49,1 % niet aan de fitnorm. In onderstaande tabel is opgenomen in welk verband ouderen sport het vaakst beoefenen. 28,8% is lid van een sportvereniging, 21,6 % is lid van fitnesscentrum of andere commerciële sportaanbieder. Ten opzichte van de regio sporten minder mensen via sociaal cultureel werk, buurtsportwerk of welzijnswerk. Ruim 40% van de ouderen is ontevreden over het aanbod van sportaccommodaties in de gemeente. 18,8 % van de ouderen is van plan om binnen een half jaar meer te gaan bewegen.

Sportbeoefening door ouderen 65+				
In welk verband wordt de sport het vaakst beoefend:	Gemeente Woerden 2016	Subregio West	Utrecht	Nederland
Als lid van een sportvereniging	28,8	28,5		28,6
Als abonnee/lid/cursist van een fitnesscentrum of andere commerciële sportaanbieder	21,6	20,7		22,7
In het kader van bedrijfssport	0	0,2		0,3
Via het sociaal cultureel werk, buurtsportwerk of welzijnswerk	2,3	3		3,2
Tijdens een georganiseerde sportvakantie	0	0		0,3
Als deelnemer aan een georganiseerd sportevenement	1,5	2,1		1,7
In groepsverband, georganiseerd door jezelf, familie, vrienden en/of	10,3	9,3		10,2
Alleen, ongeorganiseerd	24,5	26,4		23,5

Sportbeoefening door ouderen 65+				
De sportactiviteiten hebben plaats gevonden op:	Gemeente Woerden 2016	Subregio West	Utrecht	Nederland
Officiële binnensportplek in de	60,3	56,8		58,9
Officiële binnensportplek ergens	10,3	16,6		14,7
Officiële buitensportplek in de	21,9	24,9		24,7
Officiële buitensportplek ergens	18,5	19,4		17,9
Sportplek buiten in de woonplaats	4,3	4,9		3,7
Sportplek buiten ergens anders	3,4	3,3		3,6
Andere plek in de woonplaats	33	32,9		32,6
Andere plek ergens anders	25	25,4		25,7
Ontevreden over het aanbod van sportaccommodaties in de gemeente	40,2	39,9		39,8
Van plan om binnen een half jaar meer te gaan bewegen	18,8	18,9		18,5

2.7.3. Sportmogelijkheden

Het aantal mogelijkheden om te sporten en bewegen in Woerden is groot. Er zijn diverse sportverenigingen en daarnaast zijn in de openbare ruimte diverse faciliteiten om te bewegen.

Sportaccommodaties in de openbare ruimte

De totale lengte van het fietsroutenetwerk in de gemeente is 77,1 kilometer. Het wandelroutenetwerk beslaat 125,4 kilometer en het sloepennetwerk 25,4 km. Hierover lopen diverse kanoroutes. Ook is er nog een skeelerroute van 17 km en een ruiterpad. Gemeente Woerden heeft 2 zwembaden: één in Woerden stad en één in Harmelen.

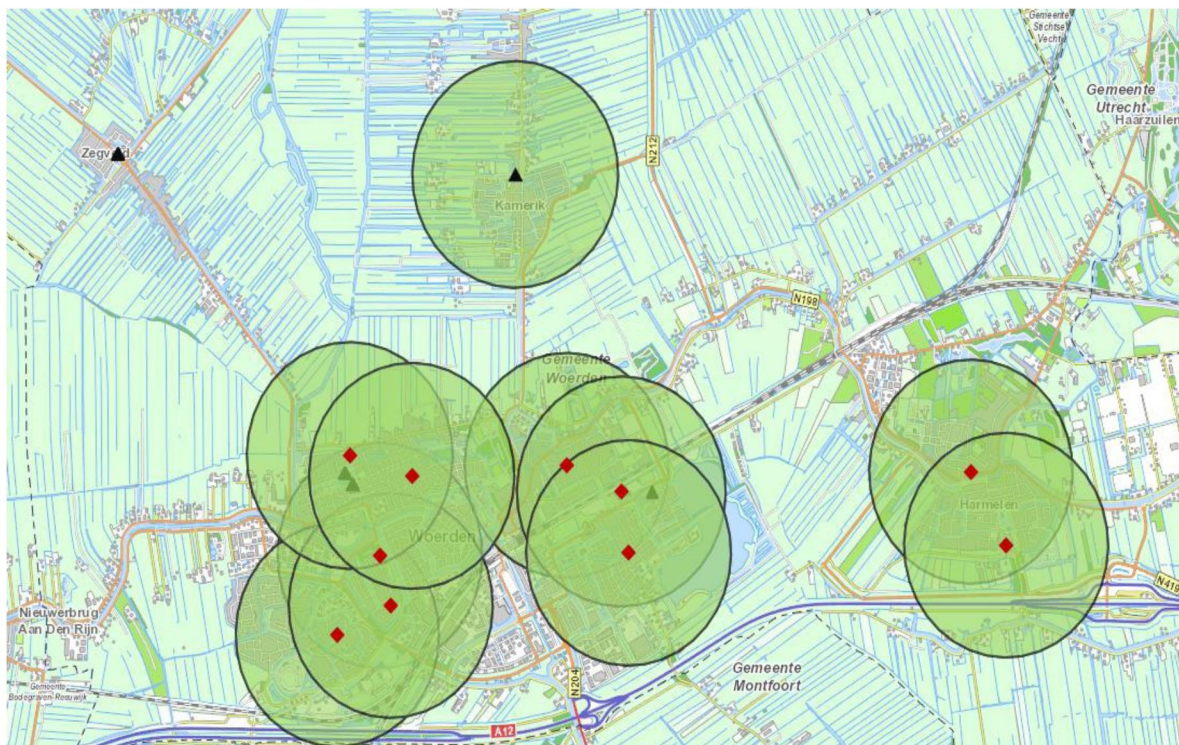
Sportaanbieders

Woerden telt 144 sport- en beweegaanbieders, die allemaal te vinden zijn op www.beweegwijzerwoerden.nl.

Sportaccommodaties

In onderstaande tabel zijn de sporthallen en gymzalen opgenomen die in bezit en beheer zijn bij de gemeente Woerden. Daarnaast zijn het aantal binnensportaccommodaties die niet in bezit of beheer zijn van de gemeente Woerden ook opgenomen in de tabel. Op de kaart zijn de gemeentelijke sportaccommodatie te zien (in rood) samen met de andere accommodaties, waarbij een cirkel is getrokken met een radius van 1 km. Daarmee is zichtbaar gemaakt dat bijna alle inwoners van Woerden op minder dan 1 km afstand van een sportaccommodatie wonen.

Sporthallen en gymzalen in bezit en beheer van gemeente Woerden	Overige sporthallen en gymzalen
Sporthal Snellerpoort Sporthal de Kroon Sporthal Thijs van de Polshal Sportzaal Bulwijk Sportzaal Essenlaan Gymzaal Willem van Oranje Gymzaal Pius X Gymzaal Dr. Kuyperlaan Gymzaal Oeralstraat Gymzaal Noord	Gymzaal Coba Ritsemastraat Gymzaal Brede School Schilderskwartier Sporthal Schulenburg Sporthal Milandhof Gymzaal Regenboog

3 Groei, ontwikkeling en leren

In dit hoofdstuk richten we ons op de staat van de jeugd. We richten ons op:

- De inzet van preventie en vroegtijdige signalering van opvoed- en opgroei problemen via de Jeugdgezondheidszorg
- Onderwijs: leerlingaantallen, voor- en vroegschoolse educatie, verzuim, en aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt
- Jeugdhulp: de inzet en ervaren tevredenheid van de Jeugdhulp, de financiering ervan en veilig opgroeien

De bronnen die hiervoor onder andere zijn gebruikt, zijn: het Digitaal Dossier Jeugdgezondheidszorg (DD JGZ, 2015), scholen op de kaart, DUO open data, Arbeidsmarktmonitor 2015, jaarverslag Regionaal Bureau Leerplicht 2015/2016, www.waarstaatjegemeente.nl, de Staat van Utrecht en de Jaarrapportage SVMN 2015 en 2016.

3.1 Preventie

3.1.1 Jeugdgezondheidszorg

De Jeugdgezondheidszorg heeft in Woerden 11.647 kinderen van 0-18 jaar onder haar hoede. Dit zijn bijvoorbeeld kinderen die periodiek bij het consultatiebureau of de schoolarts komen. Elk jaar brengt de GGD het Digitaal Dossier Jeugdgezondheidszorg (DD JGZ) uit.⁵ De GGDrU heeft via de basis registratie personen (BRP) en schoollijsten alle kinderen in beeld, die officieel woonachtig zijn in de gemeente Woerden. Daarnaast zijn ook kinderen in beeld die niet woonachtig zijn in het werkgebied maar wel jeugdgezondheidszorg ontvangen. Dit zijn vooral kinderen die niet in het werkgebied wonen maar er wel naar school gaan (vooral leerlingen van het voortgezet onderwijs).

Leeftijdsgroep	Aantallen kinderen
Zuigeling (0 – 15 maanden)	714 (6%)
Peuter (15 maanden tot 4 jaar en 3 maanden)	1727 (15%)
Schoolkind (4 jaar en 3 maanden tot 13 jaar)	5673 (49%)
Jongeren (13 tot 18 jaar)	3533 (30%)
Totaal	11.647

Bron: DD JGZ 2015

Het is de taak van de JGZ om kinderen die in zorg zijn te bereiken. Door het kind te bereiken is het mogelijk om te signaleren, voorlichting te geven, te ontzorgen en normaliseren. Zo nodig wordt kortdurende ondersteuning geboden en/of toeleiding naar de juiste vorm van hulp. Om het bereik te berekenen, maken we gebruik van de definities van de Inspectie voor de Gezondheidszorg⁶.

Het bereik wordt gemeten op 4 leeftijdsmomenten/contact- momenten:

- 1^e levensjaar (minimaal 4 contacten)
- 3 jaar (minimaal 1 contact)
- 5 jaar (minimaal 1 contact)
- 14 jaar (minimaal 1 contact)

⁵ Het Digitaal Dossier Jeugdgezondheidszorg van 2016 is nog niet beschikbaar. Daarom gaan we hier uit van het rapport van 2015.

⁶ Voor de exacte beschrijving van de definitie bereik van de Inspectie voor de volksgezondheid verwijzen wij u naar het document: *Indicatoren basisset Publieke Gezondheidszorg* van de Inspectie voor de Gezondheidszorg, Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

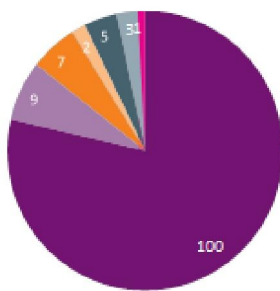
Het bereik in Woerden en gemiddeld in Utrecht-West in 2015 is opgenomen in onderstaande tabel:

	Woerden	Woerden	Utrecht-West	Utrecht-West	Aantal bereikte kinderen Woerden	niet in
	2014	2015	2014	2015	2015	
Bereik van kinderen die in 2015 de leeftijd van 1,1 jaar bereikten	96,4%	95,7%	94,4%	93,3%	24	
Bereik van kinderen die in 2015 de leeftijd van 3,4 jaar bereikten	96,1%	95,7%	95,4%	94,4%	25	
Bereik van kinderen die in 2015 de leeftijd van 5,6 jaar bereikten	94,4%	89,5%	94,4%	89,5%	66	
Bereik van kinderen die in 2015 de leeftijd van 14,4 jaar bereikten	88,3%	87,0%	77,3%	71,8%	96	

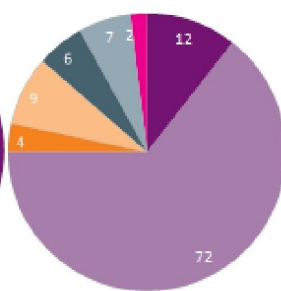
Bron: DD JGZ 2015

In Woerden wordt 95% van de kinderen bereikt. Dit is meer dan in de regio. In 2015 is een lichte daling te zien in het bereik ten opzichte van 2014. De redenen voor het niet bereiken van kinderen in 2015 is gemeten in de regio Utrecht-West. De redenen lopen uiteen, de belangrijkste zijn:

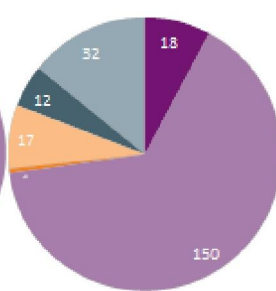
- In de leeftijdscategorie 1,1 jaar is het in de meeste gevallen (78%) te wijten aan 'inverhuisd' (figuur 1);
- In de leeftijdscategorie 3,4 jaar is het in de meeste gevallen (64%) te wijten aan 'in zorg' (figuur 2);
- In de leeftijdscategorie 5,6 jaar is het in de meeste gevallen (65%) te wijten aan 'in zorg' (figuur 3);
- In de leeftijdscategorie 14,4 jaar is het in de meeste gevallen (67%) te wijten aan 'in zorg' (figuur 4);

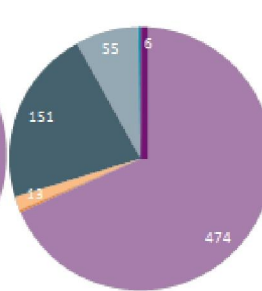
Figuur 1

Figuur 2

Figuur 3

Figuur

4

Inverhuisd in de regio:

Inverhuisd in de regio betekent dat het kind in 2015 is komen wonen in de regio Midden Nederland maar in de regio niet de Jeugdgezondheidszorg heeft ontvangen volgende de normen van de Inspectie. Bijna altijd heeft een kind een deel van de Jeugdgezondheidszorg ontvangen in de vorige woonplaats en een deel bij de Jeugdgezondheidszorg van de GGDrU.

In zorg:

In zorg betekent dat het kind wel bekend is bij de JGZ en ook zorg ontvangt maar niet volgens de definitie 'bereik'. Het kind is minder vaak dan het vereiste aantal keer gezien, bijvoorbeeld omdat afspraken frequent worden afgezegd. Wanneer een kind niet verschijnt gaat het 'Niet verschijnen protocol' in werking.

Onderstaande tabel geeft het aantal kinderen weer dat opgeroepen is, verschenen is, niet verschenen is zonder bericht en kinderen waarvan de afspraak te laat is afgezegd (minder dan 48 uur van tevoren), allen berekend ten opzichte van het totaal aantal opgeroepen kinderen.

Aantal kinderen opgroepen door JGZ (2014)				
	Opgeroepen	Verschenen	Te laat afgezegd	NVZB
Zuigeling	5269	93,70%	2,80%	3,40%
Peuter	3151	82,70%	4,70%	12,60%
Schoolkind	1950	84,60%	4,20%	11,20%
Jongere	949	83,60%	4,40%	12,00%
Totaal	11319	88,20%	3,70%	8,00%

Aantal kinderen opgroepen door JGZ (2015)				
	Opgeroepen	Verschenen	Te laat afgezegd	NVZB
Zuigeling	5246	94,60%	3,10%	2,30%
Peuter	2781	83,60%	6,00%	10,40%
Schoolkind	2310	84,20%	5,80%	10,00%
Jongere	1168	82,30%	3,90%	13,90%
Totaal	11505	88,60%	4,40%	7,00%

Bron: DD JGZ 2015

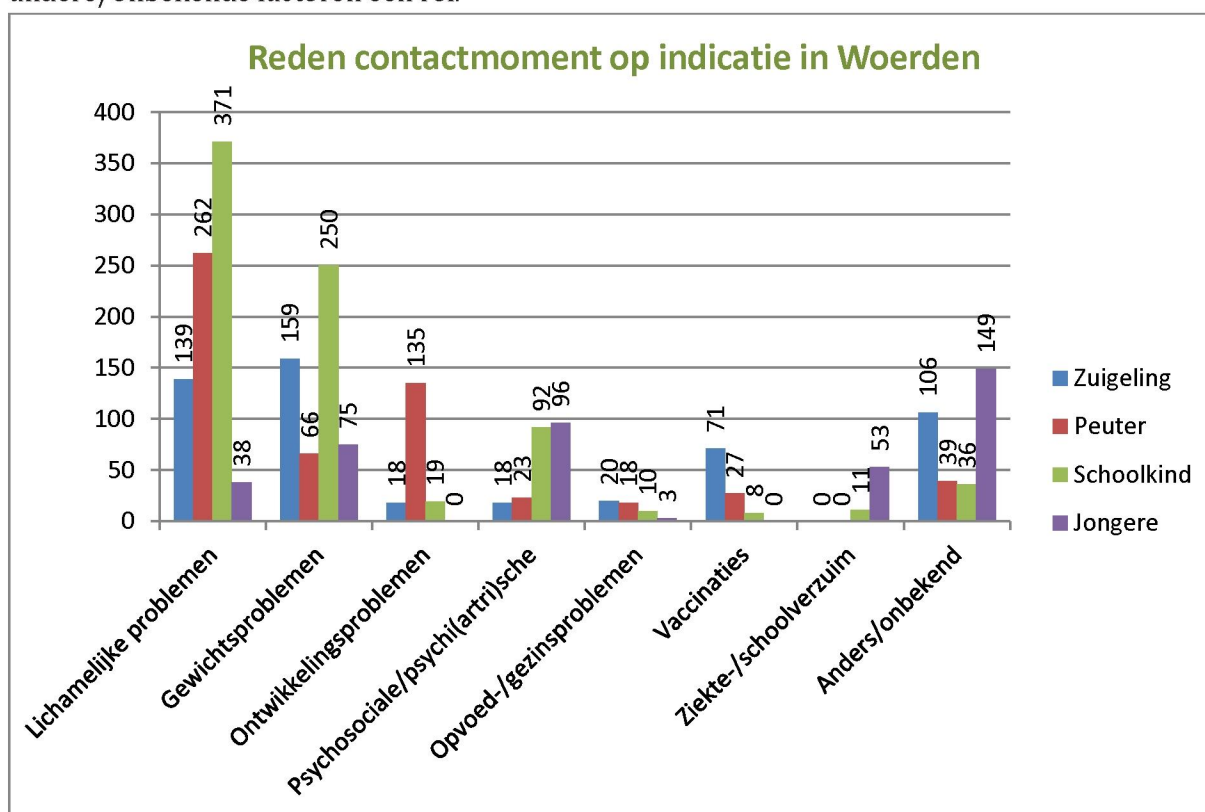
Als tijdens een standaard contactmoment blijkt dat er iets bijzonders aan de hand is en de tijd is niet toereikend of de inzet van een andere discipline is gewenst, dan wordt een extra contactmoment ingepland; het contactmoment op indicatie. Tijdens het contactmoment op indicatie wordt de vraag uitgediept. De ouders/jeugdige worden met informatie, adviezen of kortdurende begeleiding gerustgesteld of zodanig op weg geholpen dat zij zelf weer verder kunnen. Ook worden ouders/jeugdige (indien dat nodig is) toegeleid naar hulp. In onderstaande tabel staan de Woerdense aantallen kinderen dat (periodiek) contact heeft met de GGD (JGZ), het aantal contactmomenten op indicatie en het percentage kinderen weergegeven.

Aantal kinderen in zorg 2015

	Aantal	Contactmomenten op indicatie	op % kinderen met contactmoment op indicatie
Zuigeling	714	515	58,70%
Peuter	1727	547	28,30%
Schoolkind	5673	746	11,70%
Jongere	3533	404	10,40%
Totaal	11647	2212	16,60%

Bron: DD JGZ 2015

Reden voor contactmomenten op indicatie zijn in Woerden tot de leeftijd van 13 jaar met name lichamelijke problemen. Lichamelijke problemen wordt door de GGD omschreven als problemen op het gebied van: *zindelijkheid, bewegingsapparaat, gehoor- en gezichtsproblemen, heupafwijkingen, lengte, voedselallergie/intolerantie, voeding, genitaliën*. Ook zijn gewichtsproblemen reden tot contactmoment op indicatie, met name bij zuigelingen en schoolkinderen. In de leeftijd van 13 tot 18 jaar spelen lichamelijke-/gewichtproblemen een minder grote rol, en zijn redenen psychosociale/psychiatrische problemen of spelen andere/onbekende factoren een rol.

Bron: DD JGZ 2015

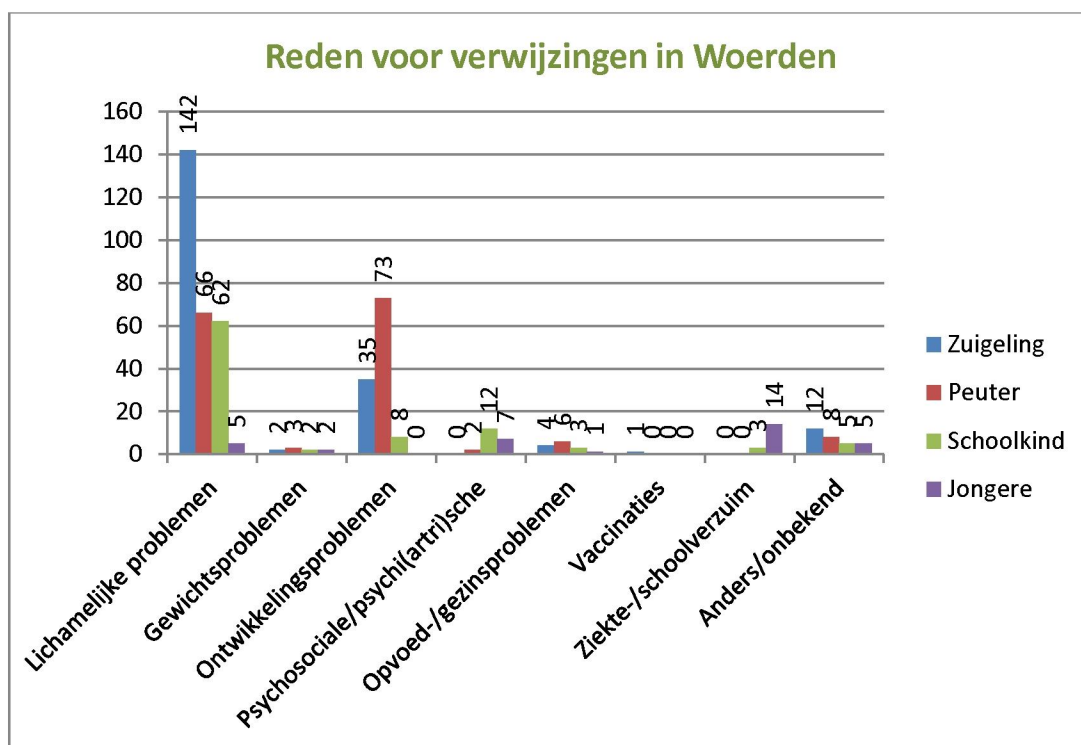
De JGZ verwijst ouders/jeugdigen door wanneer dat nodig is naar de eerste- of tweedelijns zorg. In onderstaande illustratie staat het aantal verwijzingen en het aantal kinderen met een verwijzing weergegeven in 2015 en 2014 (soms heeft een kind meerdere verwijzingen). Voorbeelden van eerstelijnszorg: huisarts, WoerdenWijzer, kinderfysiotherapie, logopedist, VVE, maatschappelijk werk, opvoedbureau. Tweedelijnszorg is bijvoorbeeld de kinderarts, Veilig Thuis, basis en specialistische geestelijke gezondheidszorg (GGZ), intensieve jeugdhulp.

In Woerden zien we in 2015 een toename in het aantal verwijzingen ten opzichte van 2014. En we zien een afname in het aantal verwijzingen naarmate kinderen ouder worden. In de redenen voor verwijzing zien we tot de leeftijd van 13 jaar bijna altijd lichamelijke oorzaken (met name tijdens de zuigelingenperiode: 142 van de 196 verwijzingen) of ontwikkelingsproblemen (met name in de peutertijd: 73 van de 158 verwijzingen). In de leeftijd van 13 tot 18 jaar speelt ziekte/schoolverzuim een grotere rol (14 van de 34 verwijzingen).

Aantal kinderen in zorg 2015

	Aantal kinderen in zorg	Aantal kinderen met verwijzing in 2015	Aantal kinderen met verwijzing in 2015	Aantal kinderen met verwijzing in 2014
Zuigeling	714	196	27,50%	24%
Peuter	1727	158	9,10%	7,20%
Schoolkind	5673	95	1,70%	1,30%
Jongere	3533	34	1,00%	0,60%
Totaal	11647	483	4,10%	3,30%

Bron: DDJGZ 2015

Bron: DDJGZ 2015

Risicofactoren en beschermende factoren in het gezin en omgeving van het kind kunnen het gezond opgroeien beïnvloeden. Er zijn tal van beschermende- en risicofactoren. De GGD hanteert de volgende vier: psychische gezondheid ouders, kinderen met een tienermoeder, opleidingsniveau ouders, roken in ruimten waar het kind verblijft.

Risico/beschermende factor	2014 (Woerden)	2015 (Woerden)	2015 (gemiddeld in regio Utrecht-West)
Percentage één of beide ouder(s) met psychische of psychiatrische problematiek Zie afbeelding X voor schematische weergave	Zuigeling: 9,7% Peuter: 2,8% Schoolkind: 0,4%	Zuigeling: 8,4% Peuter: 4,2% Schoolkind: 0,4%	Niet aanwezig
Aantal kinderen van 0-12 maanden met een tienermoeder*7	4	3	2,8
Aantal en percentage beide ouders met een laag opleidingsniveau**8	22 (3,3%)	23 (3,2%)	10,6 (2,4%)
Aantal ouders dat rookt en dit wel/niet doet waar kind bij is	6: ja, roken in ruimte waar kind verblijft 127: ja, maar niet waar kind bij is	11: ja, roken in ruimte waar kind verblijft 111: ja, maar niet waar kind bij is	5: ja, roken in ruimte waar kind verblijft 76: ja, maar niet waar kind bij is

Bron: DD JGZ 2015

Aantal en percentage één of beide ouder(s) met psychische of psychiatrische problematiek

	Aantal	% in 2015	% in 2014
Zuigeling	60	8,40%	9,70%
Peuter	73	4,20%	2,80%
Schoolkind	20	0,40%	0,40%

1. Psychische gezondheid ouders

Ten opzichte van 2014 zien we dat psychische/problematische problematiek bij ouders van kinderen in de zuigelingenperiode in 2015 minder vaak voorkomt. De problematiek neemt in de peuterperiode juist toe in 2015. Over het algemeen zien we dat naarmate kinderen ouder zijn, er minder sprake is dat hun ouders psychische/psychiatrische problematiek heeft.

2. Kinderen met een tienermoeder

Het aantal kinderen in Woerden van 0 – 12 maanden met een tienermoeder ligt iets boven het regionale gemiddelde. In de regio Utrecht-West en in Woerden zien we dat het aantal kinderen onder het jaar met tienermoeders steeds meer daalt in de tijd.

3. Opleidingsniveau ouders / roken in ruimten waar het kind verblijft.

Voor deze beide factoren geldt dat zij boven het regionaal gemiddelde liggen. Hier is op dit moment geen aanwijsbare reden voor. Mogelijk zijn dit factoren die gepaard gaan met de grotere bevolkingsomvang van Woerden ten opzichte van regio-gemeenten.

⁷ Definitie tienermoeder: een moeder die ten tijde van de geboorte jonger dan 20 jaar is.

⁸ Definitie laagopgeleid: ouders/verzorgers hebben één van onderstaande opleidingsniveaus afgerond: geen onderwijs, basisonderwijs, LBO of VBO, VMBO basis- of kaderberoepsgerichte leerweg, maximaal twee klassen/leerjaren onderwijs in een andere schoolopleiding in het voortgezet onderwijs.

3.2. Onderwijs en voorschoolse educatie

3.2.1 Primair onderwijs

In Woerden zijn er 25 scholen voor het primair onderwijs. Er zijn in Woerden geen zwakke of zeer zwakke basisscholen. In Woerden heeft de Andersenschool zich gespecialiseerd in meer- en hoofdbegaafde leerlingen en staat beschreven als een excellente school⁹.

Het aantal basisschoolleerlingen in de gemeente Woerden is over de afgelopen jaren afgenomen. In 2006 zaten er nog 5372 leerlingen op het primair onderwijs, terwijl tien jaar later dit nog 5156 leerlingen zijn. Dit verschil is nog sterker als we alleen het basisonderwijs (zonder het speciaal basisonderwijs) in ogenschouw nemen.¹⁰ Belangrijk is wel om op te merken dat er schommelingen in de cijfers te vinden zijn, maar dit heeft vaak meer te maken heeft met het openen of sluiten van scholen in buurgemeenten. Verder is er een opmerkelijke stijging van het aantal leerlingen binnen het speciaal basisonderwijs. Daarnaast valt een lichte daling van het aantal leerlingen binnen het bijzonder basisonderwijs op.

In 2016 gaan 5156 Woerdense kinderen binnen de gemeente naar het primair onderwijs. Nog 301 leerlingen volgen buiten de gemeente primair onderwijs. Voor het voortgezet onderwijs is dit onbekend.

Tabel 1 Overzicht ontwikkeling aantal leerlingen op Woerdense scholen op basis telling 1 oktober¹¹

Woerden	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Totaal openbaar basisonderwijs	576	578	560	576	525	474	508	472	473	465	445
Totaal bijzonder basisonderwijs	4.666	4.789	4.865	4.903	4.933	4.940	4.858	4.768	4.679	4.591	4.522
Totaal basisonderwijs	5.242	5.367	5.425	5.479	5.458	5.414	5.366	5.240	5.152	5.056	4.967
Totaal speciaal basisonderwijs	130	128	121	120	145	134	151	142	137	161	189
Totaal primair onderwijs	5.372	5.495	5.546	5.599	5.603	5.548	5.517	5.382	5.289	5.217	5.156
Totaal (s) voortgezet onderwijs	5.216	5.235	5.354	5.450	5.502	5.519	5.474	5.610	5.743	5.827	5.710
Totaal primair en voortgezet onderwijs Woerden	10.588	10.730	10.900	11.049	11.105	11.067	10.991	10.992	11.032	11.044	10.866

In vergelijking met Nederland van het aantal leerlingen binnen het basisonderwijs en het voortgezet onderwijs liggen we boven het gemiddelde. Naar verwachting krijgt de gemeente Woerden te maken met een teruglopend leerlingaantal. Binnen vijf jaar wordt een daling van

⁹ Excellente scholen is een predicaat voor scholen met bijzondere kwaliteiten en voor scholen die uitblinken in een specifiek excellentieprofiel

¹⁰ Er zijn schommelingen in de cijfers te vinden, maar dit heeft ook te maken met het openen of sluiten van scholen in buurgemeenten

¹¹ Tot en met 1 oktober 2016 betreft het feitelijke getelde aantallen leerlingen. Vanaf 2017 is het gebaseerd op prognoses. Bron: interne documentatie 'Telling 2016 Oudewater en Woerden'.

ongeveer 200 kinderen op de scholen verwacht. Op lange termijn, tussen 2017 en 2032, neemt het leerlingaantal primair onderwijs zelfs behoorlijk af, namelijk met ongeveer 600 leerlingen.

Tabel 2 Overzicht ontwikkeling aantal leerlingen korte termijn prognose

Woerden	2017	2018	2019	2020	2021
Totaal openbaar basisonderwijs	479	479	470	464	458
Totaal bijzonder basisonderwijs	4.572	4.600	4.576	4.513	4.453
Totaal basisonderwijs	5.051	5.079	5.046	4.977	4.911
Totaal speciaal basisonderwijs	132	130	128	126	125
Totaal primair onderwijs	5.183	5.209	5.174	5.103	5.036
Totaal (s) voortgezet onderwijs	5.909	5.807	5.700	5.620	5.501
<i>Totaal primair en voortgezet onderwijs Woerden</i>	<i>11.092</i>	<i>11.016</i>	<i>10.874</i>	<i>10.723</i>	<i>10.537</i>

3.2.2 Voor- en Vroegschoolse educatie¹²

Kinderen van 2.5 tot 4 jaar krijgen in Woerden op de peutergroep of kinderdagverblijf een gericht aanbod om zich spelenderwijs te ontwikkelen. Wanneer kinderen een dreigende taal- en/of onderwijsachterstand hebben kunnen zij 10 uur (2 dagdelen) per week deelnemen aan het programma van de Voor- en Vroegschoolse educatie (VVE). Tijdens het consult van 2 jaar op het consultatiebureau of op een later moment als het van toepassing is, wordt de indicatie gesteld voor het VVE op basis van gemeentelijke criteria. Geïndiceerde kinderen worden vervolgens door de VVE coördinator toegeleid naar kinderopvang organisaties met VVE-voorziening. Het VVE programma wordt op alle kinderdagverblijven binnen de gemeente aangeboden, omdat alle kinderopvangorganisaties binnen de gemeente Woerden aan de kwaliteitseisen voldoen.

Locatie	Kinderopvangorganisatie	Aantal kinderen
Harmelen	Moeder de Gans	5
	Peuterhof	4
Kamerik	Poppenkast	4
Zegveld	Peuterpret KMN	10
Molenvliet	Paddenstoel kmn	33
	Kabouter	15
	Tinkelbel	1
Schilderskwartier	Kloddertje	23
Centrum	Speelweide	3
	Scheve Schuit	6
Staatsliedenkwartier	Kwebbel	13
Snel en Polanen	Koters	1
	Snoetjes	5
	Bubbels	7
Bomen- en bloemenbuurt	Haventje	27
	Kleine Beer (gesloten)	1
Totaal		158 ¹³

¹² Het doel van vve is om kinderen zoveel mogelijk zonder achterstand te laten instromen in groep 3 van het basisonderwijs.

¹³ Peildatum 1 november 2016 Alle kinderen per groep zijn geteld.
+ kinderen die in december 2016 gestart zijn

Ook voor de basisschoolleerlingen tussen vier en zes jaar met een dreigende (taal)achterstand is ondersteuning. Voor deze kinderen is er onder andere een parttime schakelklas. Twee dagdelen per week gaan kinderen hier heen. De overige dagen zitten ze op hun eigen school. Alle kinderen tussen 4 en 6 jaar met een taalachterstand kunnen van deze voorziening gebruik maken. Het aantal kinderen dat per schooljaar gebruik maakt van de schakelklas varieert van 12 tot 18 kinderen.

3.2.3 Onderwijs aan nieuwkomers

Eerste opvang anderstaligen (EOA/taalschool)

Net als bij de schakelklas is de taalschool een bovenschoolse voorziening die onder de verantwoordelijkheid van schoolbesturen, samenwerkingsverband Passenderwijs en gemeente valt. Niet-Nederlandstalige kinderen van 6 tot 13 jaar krijgen hier een jaar tot maximaal anderhalf jaar intensief onderwijs gericht op het snel leren van de Nederlandse taal. Het aantal leerlingen van de taalschool was tot augustus 2016 minimaal. Verwachte gezinsherenigingen bleven uit en het aantal vluchtelingen liep terug. Inmiddels zijn er twee groepen. In mei 2017 worden in totaal 25 leerlingen opgevangen op de taalschool, waarvan 20 kinderen uit Woerden komen.

Ithaka ISK

Ithaka Internationale Schakelklassen is voor leerlingen tussen de 12 en 18 jaar die geen of weinig Nederlands spreken en die zich voorbereiden op een toekomst waarin het gebruik van de Nederlandse taal een belangrijke rol speelt. Ithaka geeft volledig dagonderwijs en heeft een regionale functie. De voornaamste taak is het doorschakelen van de anderstalige leerlingen naar het Nederlandstalige onderwijs. Er zijn zowel locaties in Utrecht als Maarssen. De meeste leerlingen vanuit Woerden gaan naar Maarssen. Na 1 tot maximaal 1,5 jaar gaan de kinderen naar een reguliere school in Woerden, of als deze stap te groot is, en de jongeren minimaal 16 jaar is, naar een geïntegreerd traject (niveau Mbo 1/entreeopleiding). In 2016 zijn 11 leerlingen vanuit Woerden gestart bij Ithaka.

3.2.4 Voortgezet onderwijs

In Woerden zijn er drie scholen voor het voortgezet onderwijs.

Tabel 1 Overzicht ontwikkeling aantal leerlingen op Woerdense scholen op basis telling 1 oktober

Woerden	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Totaal (s)	5.216	5.235	5.354	5.450	5.502	5.519	5.474	5.610	5.743	5.827	5.710
voortgezet onderwijs											

Het aantal voortgezet onderwijs leerlingen is gestegen ten opzichte van voorgaande jaren. In 2006 waren dit nog 5216 leerlingen, terwijl dit in 2016 5.710 leerlingen zijn. Belangrijke vermelding bij deze cijfers is dat dit ook leerlingen zijn buiten gemeente Woerden die op onze scholen zitten. Vooral binnen het voortgezet onderwijs geldt dit sterk, omdat op het Minkema college veel leerlingen uit Utrecht zitten. Toch toont onderstaand tabel dat het voortgezet onderwijs ook te maken gaat krijgen met een sterke daling in leerlingaantallen.

+ alle kinderen die over de periode 1 januari 2016 t/m 31 oktober gebruik maakten van de VVE en die op de peildatum november 2016 geen gebruik meer maakten van de VVE, de stoppers.

Woerden	2017	2018	2019	2020	2021
Totaal (s) voortgezet onderwijs	5.909	5.807	5.700	5.620	5.501
Totaal primair en voortgezet onderwijs Woerden	11.092	11.016	10.874	10.723	10.537

Binnen het voortgezet onderwijs zijn er verschillende niveaus. Het grootste aantal kinderen zit op het havo/vwo, gevolgd door het vmbo en het kleinste aantal leerlingen zit op het praktijkonderwijs.

Voortgezet onderwijs oktobertelling¹⁴

Onderwijssoort	leerlingaantallen
VMBO	2.245
HAVO/VWO	3238
Praktijkonderwijs	227
Totaal	5710

In 2014 behaalden 385 leerlingen in Woerden hun vmbo-diploma binnen de sectoren economie, techniek, zorg en welzijn of een combinatie hiervan (intersectoraal) (bron: arbeidsmarktmonitor 2016). Het aantal geslaagden binnen de theoretische leerweg was 239 in 2014. Dit is een daling van 15,8% ten opzichte van het voorgaande jaar.

Het aantal havo- en vwo-gediplomeerden in Woerden is in 2014 met 434 ongeveer gelijk aan dat in 2013 (bron: arbeidsmarktmonitor 2016). In Woerden blijft tussen 2013 en 2014 het aantal gediplomeerden met het profiel techniek ongeveer gelijk. Hier neemt het aantal gediplomeerden met een profiel natuur en gezondheid sterk toe (33,9%).

De slaagpercentages van de Woerdense scholen liggen over het algemeen rond het landelijk gemiddelde. Opvallend is het hoge slaagpercentage (96%) op de havo van het Kalsbeekcollege; landelijk is het slagingspercentage op de havo 89%.

Slaagpercentage 2015/2016 Bron: scholenopdekaart.nl	
vmbo-basis	
Kalsbeek College, locatie Bredius	97%
Minkema College, locatie Stein	100%
<i>Landelijke vergelijkingsgroep</i>	98%
vmbo-kader	
Kalsbeek College, locatie Bredius	97%
Minkema College, locatie Stein	94%
<i>Landelijke vergelijkingsgroep</i>	96%
vmbo-(g) theoretisch	
Kalsbeek College, locatie Bredius	97%
Minkema College, locatie Stein	98%
<i>Landelijke vergelijkingsgroep</i>	94%
havo	
Kalsbeek College, locatie Schilderspark	96%
Minkema College, locatie Minkemalaan	93%

¹⁴ Leerlingaantallen primair en voortgezet onderwijs op 1 oktober 2016 in Woerden

<i>Landelijke vergelijkingsgroep</i>	89%
vwo	
Kalsbeek College, locatie Schilderspark	93%
Minkema College, locatie Minkemalaan	95%
<i>Landelijke vergelijkingsgroep</i>	91%

De doorstroom van het vmbo naar het mbo ligt voor de Woerdens scholen (met name vmbo-basis en –kader) hoger dan het landelijk gemiddelde van 88,5%. Ook de doorstroom van havo naar hbo (82,5% en 76,2%) ligt iets hoger dan de landelijke cijfers, waar 75,9% van de leerlingen naar het hbo gaat. Veruit de meeste leerlingen stromen vanuit het vwo door naar de universiteit (81,3% en 86,5%). Ook dit percentage is hoger dan het landelijk gemiddelde (74,7%).

Doorstroom naar vervolgonderwijs 2014/2015				
Bron: scholenopdekaart.nl				
vmbo-basis	Voortgezet onderwijs	MBO	Overig	
Kalsbeek College, locatie Bredius	1,3%	93,6%	5,1%	
Minkema College, locatie Stein		100,0%		
vmbo-kader				
Kalsbeek College, locatie Bredius	< 0,1%	95,4%	4,0%	
Minkema College, locatie Stein		98,5%	1,5%	
vmbo-(g) theoretisch				
Kalsbeek College, locatie Bredius	14,8%	77,2%	8,1%	
Minkema College, locatie Stein	6,7%	90,8%	2,5%	
havo	Voortgezet onderwijs	MBO	HBO	Overig
Kalsbeek College, locatie Schilderspark	<0,1%	3,8%	82,5%	13,3%
Minkema College, locatie Minkemalaan	2,3%	1,5%	76,2%	20,0%
vwo	HBO	WO	Overig	
Kalsbeek College, locatie Schilderspark	6,8%	86,5%	6,8%	
Minkema College, locatie Minkemalaan	7,5%	81,3%	11,3%	

3.2.6 Praktijkonderwijs

Het aantal leerlingen op het Futura College (praktijkonderwijs) in Woerden stijgt ieder jaar licht, van 197 leerlingen in 2014 tot 227 leerlingen in 2016.

Zowel het percentage leerlingen dat het Futura College verlaat met een diploma AKA (Arbeidsmarktgekwalificeerd assistent), niveau 1 of entrée als met (branche)certificaten liggen hoger dan de landelijke vergelijkingsgroep.

Behaalde diploma's en certificaten praktijkonderwijs 2015/2016		
	Diploma AKA / niveau 1 / entrée	(Branche)certificaten
Futura College	26%	58%
Landelijke vergelijkingsgroep	20%	48%

De meeste leerlingen stromen na het praktijkonderwijs uit naar werk (39%). Vergeleken de landelijke vergelijkingsgroep stroomt een relatief klein percentage uit naar leren (19% t.o.v. 33% landelijk).

Uitstroom leerlingen praktijkonderwijs 2015/2016			
	Werk	Werk en leren	Leren
Futura College	39%	13%	19%
Landelijke vergelijkingsgroep	32%	9%	33%

3.2.7 Middelbaar beroepsonderwijs

Het aantal mbo-studenten woonachtig in gemeente Woerden ligt in 2015 lager dan in 2011, maar het aantal groeit wel weer vanaf 2014 (Zie onderstaande tabel. Bron: Arbeidsmarktmonitor). Voor de komende jaren tot en met 2020 zal het aantal mbo-deelnemers op ongeveer hetzelfde peil blijven, maar na 2020 volgt een daling als gevolg van de bevolkingsontwikkeling.

Tabel: Aantal mbo-studenten uit woonregio, 2011-2015 (Arbeidsmarktmonitor, 2015)

2011	2012	2013	2014	2015	% groei 2014-2015
1.375	1.356	1.268	1.279	1.339	4,7

Mbo-studenten uit Woerden studeren vooral op de scholen in Gouda (26%) en stad Utrecht (45,3%) (DUO).

Sector ¹⁵	Leerweg	2014	2015	2016
AGRARISCH	BBL	13	10	6
	BOL	51	46	50
COMBINATIE VAN SECTOREN	BBL	1	0	4
	BOL	9	19	40
ECONOMIE	BBL	97	94	81
	BOL	347	382	379
TECHNIEK	BBL	149	140	140
	BOL	246	255	263
ZORG EN WELZIJN	BBL	62	94	79
	BOL	304	300	342
TOTAAL		1.279	1.340	1.384

Aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt (Bron: Arbeidsmarktmonitor, 2015):

Het aantal jongeren dat kiest voor het vmbo met profiel techniek daalt sterk. Om die reden stoot Minkema College het profiel Techniek voor basis en kader af. Er vindt ook een daling plaats van het aantal afgestudeerden mbo en hbo in de techniek. Vooral deze daling zal voor de technische en ICT sector in Woerden een probleem gaan opleveren.

¹⁵ Eventueel is dit ook nog uit te splitsen in sector/profiel.

In onderstaand schema is de kans op stage en werk weergegeven, voor studenten die in schooljaar 2015/2016 aan een opleiding zijn begonnen. De kans op werk geeft weer wat de verwachte kans is op een baan, op het moment dat deze studenten de opleiding hebben afgerond. Voor de kans op stage is peildatum 2016 genomen. Scores gaan van 5 naar 1, waarbij 5 staat voor goede en 1 voor geringe kansen.

Domein	Midden-Holland			Midden-Utrecht		
	Inschrijvingen (2015/2016)	Kans op stage	Kans op werk	Inschrijvingen (2015/2016)	Kans op stage	Kans op werk
Afbouw, hout en onderhoud	89	4	3	461	3	3
Ambacht, laboratorium en gezondheidstechniek	227	3	3	350	2	3
Bouw en infra	206	4	4	451	4	4
Economie en administratie	477	4	3	2.164	2	3
Entree	135	3		467	4	
Handel en ondernemerschap	459	3	4	1.441	4	4
Horeca en bakkerij	252	4	3	1.136	5	4
Informatie en communicatietechnologie	235	3	4	915	2	3
Media en vormgeving	258	3	3	1.268	3	2
Mobiliteit en voertuigen	190	2	4	588	3	4
Techniek en procesindustrie	439	3	4	1.120	3	4
Toerisme en recreatie	81	3	2	424	5	2
Transport, scheepvaart en logistiek	231	3	4	319	3	4
Uiterlijke verzorging	155	4	2	513	2	3
Veiligheid en sport	332	3	3	1.159	3	3
Voedsel, natuur en leefomgeving	460	3	2	1.574	3	2
Zorg en welzijn	1.099	2	4	3.764	3	4

Bron: Arbeidsmarktmonitor, 2014/2015

3.2.8 Speciaal onderwijs

In deze tabel staan de kengetallen van alle gemeenten die onder het samenwerkingsverband vallen.

Overzicht gemeenten in het samenwerkingsverband op basis van gegevens 1-10-2015 (peilmoment december 2013)

	Schoolgaand		Woonachtig		Woonachtig					
Gemeente	bao	sbao	bao	sbao	so 1	cat	so cat 2	so cat 3	cluster 1	cluster 2
De Ronde Venen	3.720	0	3.730	44	21		1	3	1	14
Montfoort	1.244	0	1.272	32	8		1	2	0	3
Oudewater	921	0	896	23	10		0	1	0	3
Stichtse Vecht	5.870	106	5.842	103	50		10	5	3	27
Woerden	4.853	161	4.853	101	32		6	11	2	18
Totaal	16608	267	16593	303	121		18	22	6	65

Van het aantal kinderen dat speciaal onderwijs volgt in Woerden (161), zijn er 101 kinderen woonachtig in Woerden. In 2016 is er sprake van een stijging van het aantal kinderen dat in Woerden naar het speciaal basisonderwijs gaat, dit zijn er namelijk dan 188.

3.2.9 Verzuim

Voortijdig schoolverlaters (VSV'ers) zijn jongeren van 12 tot 23 jaar die zonder startkwalificatie het onderwijs verlaten. Een startkwalificatie is een havo of vwo diploma of minimaal een mbo-2 diploma. De samenwerkingsverbanden PO en VO (Passenderwijs, Berseba, RUW en Sterk VO) werken met de vijf gemeenten (Woerden, Oudewater, Montfoort, Stichtse Vecht en De Ronde Venen) regionaal samen aan het terugdringen van verzuim, uitval en thuiszitten.

Woerden zit onder het gemiddelde van Nederland als het gaat om het percentage voortijdig schoolverlaters. Dit ligt op een gemiddelde van 2,0% in 2014 (bron: www.waarstaatjegemeente.nl). In vergelijking met de buurgemeenten is het aantal schoolverlaters gemiddeld (Bron: Staat van Utrecht)

VSV'ers basisonderwijs

	%Voortijdig schoolverlaters 2014
Utrecht (gemeente)	2,3%
Woerden	1,4%
Nederland	2,0%

Bron: vsvverkenner.nl; CBS; staat van Utrecht

Het percentage voortijdig schoolverlaters ligt op het MBO hoger. In Woerden is dit 4,0%.

Aantal MBO-leerlingen en voortijdig schoolverlaters in schooljaar 2014/15

	De Ronde Venen	Stichtse Vecht	Woerden	Montfoort	Oudewater	Totaal
Deelnemers MBO	839	1,228	1,009	365	289	3,820
MBO'ers naar niveau						
1	9	16	20	1	5	51
2	145	276	196	63	45	725
3+4	685	936	883	301	239	3,044
VSV'ers MBO	31 3,7%	53 4,3%	44 4,0%	8 2,2%	3 1,0%	139 3,6%
VSV'ers naar niveau						
1	1	3	7	0	0	11
2	6	26	21	3	3	58
3+4	24	24	16	5	5	70

Bron: www.vsvverkenner.nl. In maart 2017 worden de cijfers van schooljaar 2015/16 bekendgemaakt door DUO. Dit is was ten tijde van schrijven niet op te vragen.. Op <https://www.onderwijsincijfers.nl/kengetallen/sectoroverstijgend/na-het-onderwijs/nieuwe-voortijdig-schoolverlaters/middelbaar-beroepsonderwijs> is hierover meer terug te vinden.
JaarverslagRBL

In vergelijking met regio gemeenten De Ronde Venen en Stichtse Vecht, is het aantal VSV'ers in het MBO niet afwijkend.

Jongeren in een kwetsbare positie

Jongeren in een kwetsbare positie zijn jongeren zonder startkwalificatie en er is vaak sprake van een opeenstapeling van emotionele problemen en/of gedragsproblemen die (deels) voortkomen uit de privésfeer van de jongeren waardoor ze vaak niet volledig meedraaien in het onderwijs of op de arbeidsmarkt. In onderstaand tabel staat een schatting van dit aantal. Dit is gebaseerd op een raming van 750 – 800 die onder de 27 zijn zonder startkwalificatie, die geen onderwijs volgen en geen of amper (<€700) inkomen uit werk hebben, en ook geen uitkering. Dit is gebaseerd op de RMC-percentages. In Woerden zijn dit dus ongeveer 225 jongeren.

% jongeren zonder startkwalificatie dat geen opleiding volgt

	%	Min	Max	
De Ronde Venen	23	173	184	
Montfoort	6	45	48	
Oudewater	3	23	24	
Stichtse Vecht	39	293	312	
Woerden	29	218	232	
		750	800	

Relatief verzuim

Het spijbelen ligt het hoogst in Woerden en ligt ook hoger dan het Nederlands gemiddelde.

Aantal leerlingen naar soort verzuim Woerden 2015/2016

	Ziekte	Signaal/ spijbelen	Te komen	laat	Luxe
PO	0	6	0		19
VO	19	75	35		4
MBO	4	83	3		0
(V)SO	0	0	0		0
Totaal	23	164	38		23

Bron: Jaarverslag RBL 2015/2016

Relatief verzuim

Jaar	Woerden	Nederland
2014	34,29	31,32
2015	34,18	28,65
2016	35,96	26,88

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl

Thuiszitters

De definitie van thuiszitters die we hier hanteren is: leerplichtigen die ongeoorloofd thuis zitten, ook als niet ingeschreven. Het RBL registreerde in het afgelopen jaar in de vijf deelnemende gemeenten 44 thuiszitters, waarvan 11 jongeren in gemeente Woerden wonen (bron: jaarverslag RBL Utrecht Noordwest 2015-2016). Zes jongeren hebben op basis van een psychische of lichamelijke ongeschiktheid een vrijstelling gekregen. Dit zijn twee kinderen binnen het primair onderwijs en vier kinderen binnen het voortgezet onderwijs. Daarnaast zijn er nog vijf kinderen van het voortgezet onderwijs die langer dan 3 maanden ongeoorloofd verzuimen (relatief verzuim 16).

¹⁶ Er is sprake van schoolverzuim als een leerling zonder geldige reden niet voldoet aan de leerplicht. Bij absoluut verzuim is een leerling niet ingeschreven op school. Bij relatief verzuim is een leerling

3.2.10 Volwasseneducatie

Volwasseneducatie in Woerden richt zich op het versterken van taal- en rekenvaardigheden en digitale vaardigheden (basisvaardigheden) voor inwoners die ouder zijn dan 18 jaar en die moeite hebben met lezen en schrijven.

Via project Taal+ worden groepsgewijs taallessen verzorgd van twee dagdelen per week gericht op het behalen van een diploma, gericht op met name versterken arbeidsparticipatie.

Taal +	Realisatie '16
Groepen taal	3
Cursisten taal	37
Groepen rekenen	2
Cursisten rekenen	24

Prago	Realisatie '16
Groepen	2
Cursisten	27
Vrijwilligers	5

Taalhuis	Realisatie '16
taalvragers	75
taalmaatjes	47

Prago: Praktisch Gericht Onderwijs, verzorgt 1 avond per week taallessen voor mensen met een leerbeperking, gericht op versterken maatschappelijke en of arbeidsparticipatie. Taalhuis: verzorgt voor meerdere (kleine) taalaanbieders in Woerden taaltrajecten in de vorm van taalmaatjes, 1-op-1 begeleiding ter versterking van maatschappelijke participatie.

3.3 Jeugdhulp

Gezien de korte periode waarin de gemeente de verantwoordelijkheid voor de Jeugdhulp van het Rijk heeft overgenomen, vinden we het te voorbarig om conclusies te verbinden aan onderstaande cijfers. Ook in de regio Utrecht-West zien we dat gemeenten het te voorbarig vinden om conclusies te trekken.

3.3.1 Inzet jeugdhulp

In deze paragraaf nemen we de hoeveelheid ingezette jeugdhulp op. We beschrijven hier het aantal beschikkingen voor alle soorten jeugdhulp.

Jeugd	2015			2016		
	Kosten	Klanten	Indicaties	Kosten	Klanten	Indicaties
Expertise en Advies						
Basis GGZ	€ 243.986	211	237	€ 229.786	325	367
Specialistische GGZ	€ 1.531.539	810	1135	€ 1.483.784	813	1258
Dyslexie (EED)	€ 50.444			€ 3.578		
Begeleiding	€ 735.620	64	68	€ 707.698	133	181
Behandeling	€ 344.533	17	20	€ 836.248	36	47
Dagbesteding	€ 158.347	14	19	€ 317.114	18	26
Persoonlijke verzorging	€ 12.188	1	1			
Pleegzorg	€ 595.943	23	24	€ 798.025	55	64
Gezinshuis	€ -			€ -		
Residentiële zorg	€ 627.133	10	10	€ 252.500	20	25
Kortdurend Verblijf	€ -	2	2	€ 381.340		
Essentiële functies	€ 44.771	1	1	€ 624.914	9	11
Crisis zorg	€ 81.240	8	11	€ 197.517	25	36
Jeugd/veiligheid	€ 1.304.080			€ 1.299.025		
Landelijk transitiearrangement	€ 1.186.000	55	63	€ 1.417.741	41	63
PGB Jeugd	€ 888.488	118	261	€ 778.829	137	309
Ongespecificeerd	€ 978.554	107	127	€ 236.884-	77	91
Totaal	€ 8.782.866	1190	1979	€ 9.091.216	1295	2479

*Aantallen klanten en indicaties zijn individuele klanten per categorie. Een klant kan echter in meerdere categorieën voorkomen. Daardoor telt de tabel niet op.

De gemeenteraad van Woerden heeft in oktober 2016 een financieel overzicht Jeugd 2015 ontvangen (16R. 00615). Bovenstaande tabel sluit aan op deze laatste stand van zaken. Het totaal 2015 (€ 8,78 miljoen) komt dus overeen, maar onderliggende onderdelen zijn met voortschrijdend inzicht anders uitgesplitst om de vergelijking met 2016 te kunnen maken. Als onderdelen zijn gewijzigd, dan worden ze hieronder toegelicht.

- De totale kosten voor jeugdhulp stegen van € 8.782.866 (2015) naar € 9.091.216 (2016). Dat is de stand per 1 juni 2017 en tevens de stand van de jaarrekening. Daarmee stegen de uitgaven met € 308.350,-. Dat is 3,5%.
- Het aantal geregistreerde cliënten en indicaties neemt toe. De zorgregistratie komt nog niet altijd overeen met de kosten in de financiële administratie, waardoor beide aantallen niet volledig betrouwbaar aan elkaar kunnen worden gekoppeld.
- Het gebruik van **basis GGZ** is vergelijkbaar met 2015.
- Het gebruik van **specialistische GGZ** is voor 2015 gewijzigd. Zorgaanbieders gaven over 2015 niet goed aan wat onder het landelijk transitiearrangement viel en wat onder de specialistische GGZ. In 2016 gebeurde dit beter. Om de vergelijking tussen 2015 en 2016 te kunnen maken, hebben we 2015 alsnog (bij benadering) uitgesplitst in specialistisch en LTA. Er is een afname van 3,1% in 2016.
- In 2015 en 2016 gebruikten zorgaanbieders registratiecodes voor **EED (dyslexie)** die ook werden gebruikt voor specialistische GGZ. We vermoeden daarom dat de uitgesplitste cijfers geen realistische beeld schetsen van de kosten voor EED.

- Vanaf 2017 worden de ambulante jeugdhulpvormen “**begeleiding**”, “**behandeling**” en “**dagbesteding**” administratief samengevoegd (zelfde codes). In de praktijk zien we ook dat deze categorieën administratief gezien door elkaar heen lopen. Als we de drie categorieën samenvoegen, dan zien we een duidelijke toename van de ambulante zorgvormen. Zowel in kosten, als in cliënten en indicaties.
- **Persoonlijke verzorging** is binnen het wettelijk kader van de Jeugdwet een erg kleine taak voor de gemeente.
- De kosten voor **pleegzorg** nemen significant toe (+34%).
- De afname van **residentiële zorg** lijkt substantieel, maar vertekent hoogstwaarschijnlijk doordat in 2015 de zorg vanuit de essentiële functies (waaronder residentieel) niet goed werd geregistreerd, waardoor veel residentiële trajecten (onterecht) in deze categorie vielen.
- In 2015 werd **kortdurend verblijf** weinig gebruikt en nog niet als zodanig geregistreerd. Het is onwaarschijnlijk dat er geen kortdurend verblijf is verleend, maar waarschijnlijk is het niet als zodanig geregistreerd.
- De **essentiële functies** lijken enorm toe te nemen, maar dat beeld vertekent. Het wordt vooral beter geregistreerd. De essentiële functies bestaan uit residentiële voorzieningen, JeugdzorgPlus, Driemilieuvoorzieningen en BOPZ (besloten opnamen psychiatrische ziekenhuizen). Feitelijk werd in 2015 alleen de JeugdzorgPlus geregistreerd als essentiële functie en werden overige zorgvormen onder andere categorieën geregistreerd.
- Het gebruik van **crisiszorg** lijkt fors toe te nemen. Dit komt overeen met signalen over het gebruik van crisisbedden. We zien echter ook een toename door een betere registratie van crisisbedden.
- De kosten in de categorie **Jeugd/Veiligheid** en daarmee voor jeugdbescherming, jeugdreclassering, SAVE en het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (AMK) blijven hetzelfde. Deze organisatie(s) rapporteren in tijdseenheden (in plaats van aantallen cliënten).
- **LTA**-zorgaanbieders lijken meer te declareren vanuit de landelijk ingekochte zorg (landelijk transitiearrangement). Zoals reeds in de toelichting van de specialistische GGZ vermeld: de betrouwbaarheid is twijfelachtig. Zorgaanbieders die zowel landelijk als regionaal zijn ingekocht gebruiken zorgcodes niet consequent. De bedragen zijn naar beste vermogen een indicatie en moeten in samenhang worden gezien met de kosten voor specialistische GGZ.
- Meer cliënten gebruiken Zorg in Natura in plaats van **PGB**. De kosten voor PGB nemen dus af.
- In 2015 stond er (**ongespecificeerd**) nog een bedrag open van bijna een miljoen. In 2016 zijn alle openstaande verplichting toegedeeld naar de verschillende categorieën. In 2016 verwerkt de post ongespecificeerd een technische overboeking die niet aan een inkoopcategorie kan worden toegewezen.

3.3.2 Veilig opgroeien

Jeugdhulp/ inzet van Samen Veilig Midden Nederland (SVMN):

De organisatie SVMN voert sinds 2015 het integrale aanbod op veiligheid voor jeugdigen en volwassenen uit. SVMN heeft de volgende taken:

1. Preventieve inzet Jeugdbescherming en Jeugdreclassering voor jongeren van 0-18 jaar (drang-taken), door SAVE-team Woerden, Oudewater, Montfoort.
2. Inzet diensten Gecertificeerde Instelling voor Jeugdbescherming en Jeugdreclassering voor jongeren van 0-18 jaar obv de Jeugdwet (dwang-taken met een maatregel van de kinderrechter), door SAVE-team Woerden, Oudewater, Montfoort.
3. Taken AMHK (Advies en Meldpunt Huiselijk Geweld en Kindermishandeling) obv de Wmo voor inwoners van 0-100 jaar), door Veilig Thuis. Hierover wordt in hoofdstuk 7 gerapporteerd.

Gezien het feit dat SVMN bovenstaande taken relatief kort uitvoert, kiezen we ervoor geen conclusies te verbinden aan de cijfers. De periode van twee jaar is te kort om te spreken over trends, en de cijfers kunnen onderhevig zijn aan verandering door nu onbekende oorzaken. Wel is te verwachten dat bijvoorbeeld de inregeling van administratieve processen of de vindbaarheid van de organisatie effect heeft op de betrouwbaarheid van de cijfers. Nadat de komende jaren meer rapportages verschijnen, beschrijven we trends en de verbeteringen die hieruit zijn te behalen.

1.Preventieve inzet Jeugdbescherming en Jeugdreclassering 2016 (drang):

	Woerden 2015	Woerden 2016	Utrecht West 2015	Utrecht West 2016
Consulteren SAVE <i>Woerdenwijzer raadpleegt SAVE-team met adviesvraag vanwege zorgen over veiligheid</i>	15	25	104	119
SAVE-begeleiding/ Begeleiding zonder Maatregel <i>traject van 4 maanden, waarbij er vertrouwen is dat de veiligheid zonder dwang hersteld kan worden. SAVE stelt de veiligheidseisen en monitort deze/ uitvoering hulp door of vanuit lokale team</i>	111	80	316	356
SAVE-onderzoek <i>n.a.v. een zorgmelding over een minderjarige bij VT wordt door het SAVE-team een triage gedaan om een risico-inschatting te maken. Als uit triage blijkt dat er nog onvoldoende informatie beschikbaar is om de (on)veiligheid in kaart te brengen volgt een SAVE Onderzoek. Een SAVE Onderzoek is erop gericht alle relevante informatie te verzamelen bij het gezin en diverse partijen om op basis daarvan een vervolgstap af te wegen.</i>	117	62	273	210

Bron: Jaarrapportage SVMN 2015 en 2016

2. Inzet Jeugdbescherming en Jeugdreclassering 2016 op basis van een maatregel van de kinderrechter (dwang):

	Woerden 2015	Woerden 2016	Utrecht West 2015	Utrecht West 2016
OTS en VOTS 1^e jaar <i>Een Onder Toezicht Stelling (OTS) geldt meestal voor een jaar. De kinderrechter wijst de GI aan (SVMN) als uitvoerder van de maatregel. De SAVE-werker heeft gedeeld gezag met ouders. SAVE-werker moet binnen 6 weken met gezin en netwerk een plan van aanpak rondom herstel van veiligheid opstellen. Ouders moeten belangrijke beslissingen overleggen met de SAVE-medewerker. Een Voorlopige Onder Toezicht Stelling wordt in geval van spoed ingezet.</i>	10	12	52	57
OTS 2^e jaar/ verlening OTS <i>Na een herbeoordeling van de kinderrechter kan de OTS verlengd worden.</i>	53	38	143	102
Voogdij <i>Rechter spreekt gezags-beëindigende maatregel uit op advies Raad voor de Kinderbescherming. Ouders hebben geen gezag meer over hun kind. Gezagsverantwoordelijkheid wordt belegd bij GI (SVMN).</i>	15	17	78	87
Regulier toezicht en begeleiding bij Jeugdreclassering (JR) <i>Rechter heeft een jeugdreclasseringsmaatregel uitgesproken. SAVE werker begeleidt de jongere en houdt toezicht op de voorwaarden die rechter heeft gesteld. Doel is dat de jongere niet terugvalt (recidive). Als minderjarige zich niet aan de voorwaarden houdt meldt de SAVE-werker dit bij de officier van justitie, die dan de vervolgstappen bepaalt.</i>	11	10	34	33

Bron: jaarrapportage SVMN 2015 en 2016

Verwijsindex

De Verwijsindex (risicjongeren, afgekort VIR) is een digitaal hulpmiddel waar een professional een signaal in kan afgeven over een jeugdige die bepaalde risico's loopt in zijn fysieke, psychische, sociale of cognitieve ontwikkeling naar volwassenheid. Wanneer een andere professional die ook betrokken is bij de jeugdige een signaal afgeeft ontstaat er een match. Door tijdig gebruik te maken van de Verwijsindex, worden de professionals eerder geïnformeerd over elkaars betrokkenheid en zodoende in staat gesteld in een vroeg stadium, met toestemming van ouders/jeugdige en indien nodig, met elkaar af te stemmen en de samenwerking met elkaar aan te gaan. Daarbij wordt na een match ook gevraagd wie, rondom de samenwerking, de regie heeft en of er afstemming heeft plaatsgevonden. In de verwijsindex staat geen inhoudelijke informatie..

Aantal signalen en matches voor jongeren woonachtig in de gemeente Woerden

	2015	2016	2017 (t/m 30 mei)
Signalen¹⁷	235	324	183
Clientmatches¹⁸	276	274	136
Gezinsmatches¹⁹	144	224	150

Bron: *www.multisignaal*

Belangrijk bij de cijfers is dat het gebruik van de Verwijsindex, net als bij veel andere gemeenten, nog onvoldoende gebruikt wordt. Wel zien we een stijging van het aantal signalen. De verwijsindex is een vroegsignalerings- en samenwerkingsinstrument. De komende jaren willen we steviger inzetten op het gebruik van de Verwijsindex onder professionals, en het preventieve karakter ervan.

3.3.3 Tevredenheid ontvangen Jeugdhulp

In de Jeugdwet is de verplichting opgenomen dat gemeenten jaarlijks een cliëntervaringsonderzoek afnemen. Met dit onderzoek worden de ervaringen onderzocht op het gebied van:

1. De toegankelijkheid van voorzieningen;
2. De kwaliteit van de jeugdhulp en de uitvoering van kinderschermingsmaatregelen en jeugdreclassering;
3. De bijdrage van de jeugdhulp en de uitvoering van kinderschermingsmaatregelen en jeugdreclassering aan het gezond en veilig opgroeien, het groeien naar zelfstandigheid, de zelfredzaamheid en de maatschappelijke participatie.

Het onderzoek is uitgevoerd onder ouders en jongeren (12 tot 18 jaar) die gebruik maken van individuele voorzieningen, overige voorzieningen of ten aanzien van wie een kinderschermingsmaatregel of jeugdreclassering is uitgevoerd.

In onderstaande tabel staan de resultaten opgenomen van de twee jaren dat het cliëntervaringsonderzoek is uitgevoerd. Alleen de stellingen waarop de grootste verschillen zijn gevonden, zijn opgenomen in onderstaande tabel. Daarbij is het in verband met het ontbreken van

¹⁷ Een signaal wordt afgegeven wanneer een professional betrokken is bij een jeugdige én een redelijk vermoeden heeft dat de jeugdige op welk (leef)gebied dan ook moeilijkheden ondervindt, en wanneer de veiligheid en ontwikkeling naar volwassenheid worden bedreigd.

¹⁸ Zodra minimaal twee signalen zijn afgegeven op eenzelfde jeugdige ontstaat een clientmatch. Ook als er al een match was en er een nieuw signaal erbij komt wordt meegeteld als match. Dat kan betekenen dat er meerdere matches over dezelfde jeugdige zijn.

¹⁹ Zodra een signaal een match vormt met een signaal dat is afgegeven voor jeugdigen met minimaal één overeenkomende ouder, is er sprake van een gezinsmatch. Ook als er al een gezinsmatch was en er een nieuw signaal erbij komt wordt meegeteld als match. Dat kan betekenen dat er meerdere matches over dezelfde jeugdige zijn. De gezinsmatch is actief sinds november 2015.

de ruwe data van 2015, niet mogelijk conclusies te trekken over de significantie van de verbeteringen of verslechtingen tussen de twee jaren.

	2015	2016	
Toegang tot de hulp			
<i>'Ik ben snel geholpen'</i>	32%	24%	
Kwaliteit van de hulp			
<i>'Ik word goed geholpen bij vragen en problemen'</i>	35%	52%	(^)
<i>'Beslissingen over de hulp worden samen met mij genomen'</i>	32%	46%	(^)
Effect van de ondersteuning			
<i>'Door de hulp kan ik beter mijn problemen oplossen'</i>	86%	67%	
<i>'Door de hulp kan ik beter voor mezelf opkomen'</i>	74%	58%	
<i>'Door de hulp wordt er beter naar mij geluisterd'</i>	45%	59%	(^)
<i>'Door de hulp gaat het thuis beter'</i>	69%	60%	
<i>'Door de hulp heb ik meer vertrouwen in de toekomst'</i>	73%	64%	
<i>'Door de hulp is mijn relatie met vrienden en anderen beter geworden'</i>	53%	44%	

Toegang tot de hulp

Over het algemeen is de tevredenheid over de toegang tot de hulp nagenoeg gelijk gebleven, dit varieert tussen een stijging van 1% en een daling van 5% ten opzichte van 2015.

Kwaliteit van de hulp

Over het algemeen is de tevredenheid over de kwaliteit van de hulp zowel bij ouders en jongeren gestegen ten opzichte van 2015.

Effect van de hulp/ondersteuning

Over het algemeen is de tevredenheid over het effect van de hulp en/of ondersteuning is voor alle vragen licht tot sterk gedaald in 2016 ten opzichte van 2015.

4 Maatschappelijke betrokkenheid en maatschappelijke ondersteuning

In dit hoofdstuk treft u de gegevens over de maatschappelijke betrokkenheid en de maatschappelijke ondersteuning in de gemeente Woerden. De gegevens over maatschappelijke betrokkenheid zijn (veelal) gebaseerd op de monitor sociale kracht (2015-2016) van de U-10. De gegevens over de maatschappelijke ondersteuning komen uit de cliëntervaringsonderzoeken en uit de (zorg)registratie van gemeente en zorgaanbieders.

4.2. Maatschappelijke betrokkenheid

De monitor Sociale Kracht van de U-10 deelt de maatschappelijke betrokkenheid in een aantal categorieën in. Ze staan in onderstaande tabel uitgewerkt.

	De Bilt		Bunnik	Houten	IJsselstein	Nieuwegein	Stichtse Vecht		Utrecht	Woerden	Zeist	Gemiddelde U10
Indicator Sociale Kracht	7,4	7,7	7,6	7,5	7,4	7,7	7,5	7,6	7,2	7,5		
Zelfredzaamheid	8,2	8,2	8,3	8,4	8,3	8,3	8,2	8,4	8,2	8,3		
Participatie	7,2	7,7	8	7,7	7,3	7,5	8,3	7,9	7,8	7,7		
Mate van eenzaamheid	8,4	8,6	8,5	8,4	8,6	8,7	8,5	8,7	8,2	8,5		
Financiële zelfredzaamheid	7,2	7,6	7,2	7,2	7,3	7,1	7,4	7,5	7,2	7,3		
Collectieve zelfredzaamheid	5,9	6,6	5,9	5,4	6,1	6,4	5,7	6,3	5,9	6		

Bron: monitor sociale kracht 2015-2016

* Groen wijkt positief af van het gemiddelde.

* Rood wijkt negatief af van het gemiddelde.

Toelichting

- Ten opzichte van het gemiddelde van de U-10 scoort Woerden (als geheel) in alle categorieën bovengemiddeld goed.
- Woerden scoort (in vergelijking met andere gemeenten) erg hoog op zelfredzaamheid en financiële zelfredzaamheid.
- Inwoners van Woerden scoren hoger op de categorie "eenzaamheid" dan in andere gemeenten.

4.2.1 Zelfredzaamheid

Hieronder volgen de gegevens over de zelfredzaamheid van Woerden. De tabel is uitgesplitst in drie categorieën, namelijk 1) zelfverzorgend vermogen, 2) zelforganiserend vermogen en 3) weerbaarheid. Woerden scoort op de totale zelfredzaamheid licht bovengemiddeld. De positieve verschillen tussen Woerden en andere gemeenten zijn het grootst op de onderdelen “gemakkelijk draad oppakken”(5%), “opvoeding van kinderen” (6%) en “zeker terugvallen op hulp van mensen en de buurt” (7%). Woerden scoort niet noemenswaardig lager dan andere gemeenten in de U-10. Woerden Oost en Kamerik onderscheiden zich positief en zijn bovengemiddeld zelfredzaam. In Woerden-Oost is het de opvoeding van de kinderen dat beter wordt beoordeeld dan in andere kernen. Kamerik onderscheidt zich door de mate waarin inwoners ervaren dat ze kunnen terugvallen op vrienden en kennissen. Woerden-West scoort het slechtst van alle wijken. De wijk scoort op geen enkel onderdeel bovengemiddeld, maar inwoners ervaren vijf onderdelen op de vragenlijst negatiever dan in andere wijken en steden. Dit heeft vooral te maken met het zelforganiserend vermogen. Inwoners van Woerden-West vinden dat zij 6-9% minder kunnen terugvallen op familie, vrienden, kennissen en hun omgeving kunnen inschakelen.

	Woerden-Midden	Woerden-West	Woerden-Oost	Buitengebied	Harmelen	Kamerik	Zegveld	Gemeente Woerden	Gemiddelde U10- regio
Zorgen voor zichzelf (% (bijna) geen problemen)									
-boodschappen doen	94%	92%	96%	89%	94%	95%	94%	94%	93%
-huishoudelijke taken	86%	88%	93%	87%	89%	90%	92%	88%	88%
-administratie/financiën	90%	86%	93%	87%	89%	91%	92%	90%	88%
-het lopen, zitten en gaan staan	89%	89%	96%	84%	89%	89%	90%	90%	89%
-algemene dagelijkse activiteiten	94%	92%	97%	89%	94%	95%	94%	94%	93%
-de opvoeding van de kinderen	45%	56%	67%	61%	58%	53%	58%	54%	48%
-de opvoeding van de kinderen (excl. Niet van toepassing)	92%	95%	98%	100%	96%	93%	97%	95%	96%
-lichamelijke gezondheid	75%	75%	82%	76%	79%	84%	82%	78%	79%
-psychische gezondheid	88%	86%	92%	87%	92%	87%	86%	89%	88%
-het aangaan en onderhouden van sociale contacten	87%	82%	92%	84%	88%	91%	86%	87%	88%
Indicator zelfzorgend vermogen	9,5	9,5	9,7	9,8	9,6	9,7	9,6	9,6	9,5
Zelforganiserend vermogen									
-zeker terugvallen op hulp van familie	80%	72%	81%	87%	74%	87%	75%	78%	75%
-zeker terugvallen op hulp van vrienden/kennissen	65%	56%	70%	57%	63%	74%	57%	64%	64%
-zeker terugvallen op hulp van mensen in de buurt	36%	37%	41%	32%	48%	44%	48%	40%	33%
-gemakkelijk (altijd/vaak wel) zelf hulp regelen	78%	74%	80%	64%	79%	77%	76%	77%	75%
-gemakkelijk (altijd/vaak wel) omgeving inschakelen	68%	57%	72%	63%	63%	63%	71%	65%	62%
Indicator zelforganiserend vermogen	7,4	6,9	7,5	6,9	7,2	7,7	7,2	7,3	7,2
Weerbaarheid									
-snel (altijd/vaak wel) van slag als iets tegenzit	10%	15%	9%	11%	12%	11%	12%	11%	12%
-altijd/vaak wel opzien tegen veranderingen	16%	14%	10%	10%	8%	11%	16%	13%	14%
-gemakkelijk (altijd/vaak wel) draad oppakken	94%	88%	95%	92%	95%	94%	92%	93%	88%
-altijd/vaak wel door moeilijke tijden heenslaan	94%	89%	96%	89%	92%	91%	92%	93%	91%
Indicator weerbaarheid	8,2	7,7	8,3	7,8	8,3	8,2	7,9	8,1	8,0
Totaalscore Zelfredzaamheid	8,4	8,0	8,6	8,4	8,4	8,6	8,4	8,4	8,3

Bron: monitor sociale kracht 2015-2016

* Groen wijk positief af van het gemiddelde.

* Rood wijk negatief af van het gemiddelde.

4.2.2 Participatie

In deze paragraaf treft u de gegevens over de mate van participatie in Woerden. De gegevens over participatie, vrijwilligers en mantelzorg zijn gebaseerd op de monitor Sociale Kracht van de U-10, rapportages van Kwadraad (maatschappelijk werk), WelzijnWoerden en Mezzo.

Woerden scoort op participatie licht bovengemiddeld in vergelijking met de U-10. De licht bovengemiddelde score kan vooral worden verklaard doordat inwoners aangeven meer te werken en meer vrijwilligerswerk doen dan in andere gemeenten.

Dat laatste verdient nadere toelichting: dit is het percentage vrijwilligerswerk dat inwoners aangeven te doen in het kader van arbeidsparticipatie. Het percentage vrijwilligers (overall) ligt op 51% in Woerden²⁰. Woerden-Oost scoort erg goed (80%) op de arbeidsparticipatie. Het buitengebied scoort goed op het aantal inwoners dat zegt vrijwilligerswerk te doen. In Woerden-Midden ligt de arbeidsparticipatie lager dan het gemiddelde. Het percentage inwoners dat (arbeidsmatig) vrijwilligerswerk verricht is relatief laag in Woerden-Oost en Harmelen. Ook het percentage inwoners dat aangeeft een opleiding te doen is erg laag. Dat komt waarschijnlijk doordat er weinig studenten wonen in Woerden. Die wonen vooral in Utrecht.

	1. Woerden-Midden	2. Woerden-West	3. Woerden-Oost	4. Buitengebied	5. Harmelen	6. Kamerik	7. Zegveld	Gemeente Woerden	Gemiddeld U10
<i>Mate van participatie</i>									
-iedereen die werkt of als zelfstandig werkzaam is	55%	63%	80%	63%	66%	64%	60%	63%	60%
-iedereen die deelneemt aan een opleiding (voltijd)	1%	1%	1%	2%	2%	0%	2%	1%	5%
-iedereen die vrijwilligerswerk doet	22%	20%	9%	27%	12%	20%	20%	18%	15%
-iedereen die actief is in een vereniging	5%	4%	3%	2%	8%	6%	6%	5%	6%
-iemand die sociaal actief is of deelneemt aan een re-integratietraject	12%	9%	5%	5%	8%	5%	6%	8%	10%
-iedereen die niet participeert	5%	4%	2%	0%	4%	5%	6%	4%	5%
Totaalscore Participatie	7,4	7,9	8,9	8,2	8,0	7,9	7,7	7,9	7,7

Bron: monitor sociale kracht 2015-2016

* Groen wijkt positief af van het gemiddelde.

* Rood wijkt negatief af van het gemiddelde.

²⁰ Dit percentage is niet in een aparte tabel opgenomen maar is terug te vinden in de U10 monitor Sociale Kracht..

Vrijwilligers

In de volgende tabel staat een overzicht van het aantal vrijwilligers per organisatie in Woerden. De tabel is bijgewerkt tot 1 juli 2016.

De registraties tussen de verschillende jaren zijn niet consistent. Dit maakt het moeilijker om op een betrouwbare manier te vergelijken. Het aantal vrijwilligers, hulpvragen en uren ondersteuning nam behoorlijk toe van 2014 op 2015. Dat komt dus vooral door een groot aantal vrijwilligers dat nog niet werd geregistreerd in 2014. Dit aantal blijft vermoedelijk licht stijgen in 2016, maar de stijging is minder sterk. Wat opvalt is dat het aantal vrijwilligers voor de meeste organisaties vrijwel gelijk blijft, terwijl het aantal hulpvragen stijgt. Vrijwilligersorganisaties hebben het dus drukker gekregen.

	2014	2014	2014	2015	2015	2015	2016	2016	2016
organisatie	A	B	C	A	B	C	A	B	C
Autisme Informatie Centrum Woerden	8	350	600	8	76	365	6	110	550
Alzheimer Café				9	42	123	9		1122
Buurtbemiddeling					67		10	36	710
Cie Diaconie Raad van Kerken	0	0	0	250			1000		
Handje Helpen	115	93	7765	61	121	6358	87	86	5703
Hersenletsel.nl							4		16
Hospice De Mantelmeeuw	102	45	12.500	102	60	10907	98	60	11680
Inclusie Woerden							11	10	300
Inloophuis 'Leven met Kanker'	60	89	2633	57	117	3275	55	129	2371
Inloophuis 't Centrum				98		6800	90		8300
Kerk in de Buurt Winkel				14		2100			
NPV	170	64	3684	206	81	3746	221	77	3870
Parkinsoncafé							8		421
Rechts en Wetswinkel Woerden	41	266	52	41		1070	40	250	1100
Rode Kruis Woerden	75			77		1760	70		1900
Samenwerkende Ouderen Bonden Woerden							6	215	330
Slachtofferhulp NL				9	557	4050	9	538	4680
Steunpunt Mantelzorg				2			2		125
Stichting Ontmoeting				77	46	650	102	61	1350
Stichting Present	243	55	737	230	52	591	347	67	801
Stichting Vluchtelingen Steunpunt Groene Hart	30	165	17400				14		3500
Thuisafgehaald							36	8	500
Thuishuis Woerden				12			80	275	15047
Tijd voor een gesprek				21			21		
UW Ouderplatform	0	0	0	4			4		
Voedselbank Woerden	35	70	3500	32	100	6760	32	100	7916
Welzijn Woerden	324	2024	36288	360	2340	40320	378	2296	39312
Zonnebloem afdeling Woerden	66	101	1000	67		1000	64	89	1000
	1269	3322	86159	1737	3659	89875	2804	4407	112604

A - aantal vrijwilligers

B - aantal hulpvragen / cliënten

C - aantal uren ondersteuning

Mantelzorgers

We constateren dat cijfers over mantelzorg uiteenlopen. Hieronder volgt een aantal tabellen over mantelzorg met daaronder een toelichting.

Aantal mantelzorgers in de gemeente Woerden (01-01-2015)

Aantal mantelzorgers 20 jaar of ouder	12,587
Mantelzorgers die lang of intensief zorgen	10,724
Mantelzorgers die lang én intensief zorgen	1,775
Zwaar of overbelaste mantelzorgers	1,259

Bron: Mezzo onderzoek in Mantelzorgnotitie 2016

Mantelzorgers in Woerden

	2015	2016
Geregistreerd	450	803
Mantelzorgwaardering	761	803

Bron: Steunpunt Mantelzorg

Mantelzorgwaardering 2016: 803 aanmeldingen	
Leeftijd categorie:	
0 - 25	5
25 - 50	188
50 - 75	489
75 >	121
Woonplaats:	
Woerden	553
Kamerik	43
Zegveld	37
Harmelen	103
Overig	67
Relatie tot zorgontvanger:	
Anders	114
Kind	132
Ouder/schoonouder	304
Partner	244
Niet ingevuld	9
Combinatie van werk en mantelzorgtaken:	
Ja	370
Nee	400
Niet ingevuld	33

Bron: Steunpunt Mantelzorg

De U-10 monitor registreert andere gegevens en percentages over mantelzorgers dan bijvoorbeeld mantelzorgorganisatie Mezzo. Het is niet bekend of er Woerden meer mantelzorgers zijn dan voorgaande jaren. We constateren wel dat de inspanningen om ervoor te

zorgen dat meer mantelzorgers zich als zodanig registreren hun vruchten afwerpen. Het aantal registraties steeg van 450 (2015) naar 903 (2016). De grootste groep mantelzorgers is tussen de 50 en 75 jaar oud. De meeste mantelzorgers zorgen voor een ouder/schoonouder of partner.

4.2.3 Eenzaamheid

Onderdeel van de U-10 monitor Sociale Kracht is de categorie eenzaamheid. Hieronder staan de cijfers.

	1. Woerden-Midden	2. Woerden-West	3. Woerden-Oost	4. Buitengebied	5. Harmelen	6. Kamerik	7. Zegveld	Gemeente Woerden	Gemiddeld U10
<i>Eenzaamheid</i>									
-genoeg mensen om op terug te kunnen vallen	87%	81%	86%	95%	89%	86%	90%	87%	84%
-veel mensen op wie volledig vertrouwd kan worden	78%	73%	82%	85%	81%	84%	78%	79%	78%
-nauw verbonden met voldoende mensen	82%	80%	88%	87%	84%	85%	90%	83%	82%
-ervaren van leegte	3%	5%	4%	0%	2%	1%	4%	3%	4%
-mensen missen	7%	5%	4%	5%	4%	4%	4%	5%	6%
-in de steek gelaten voelen	2%	3%	1%	3%	2%	1%	2%	2%	3%
Totaalscore Eenzaamheid	8,6	8,5	8,9	8,9	8,9	8,9	8,8	8,7	8,5

Bron: monitor sociale kracht 2015-2016

* Groen wijkt positief af van het gemiddelde.

* Rood wijkt negatief af van het gemiddelde.

Toelichting

Woerden scoort relatief hoog op de categorie eenzaam. Een hoge score is in dit geval positief. Inwoners geven aan dat ze genoeg mensen hebben om op terug te vallen, mensen te hebben die ze (volledig) kunnen vertrouwen en nauw verbonden te zijn met mensen. Ze geven ook aan minder leegte te ervaren, minder mensen te missen en zich minder in de steek gelaten te voelen. Al met al positief dus. Vooral het buitengebied van Woerden scoort goed op mensen op wie je kunt terugvallen en vertrouwen. In Zegveld geven respondenten aan zich nauw verbonden te voelen met dorpsgenoten. Woerden-West scoort negatief (ten opzichte van het gemiddelde) op de factoren “genoeg mensen om op terug te vallen” en “veel mensen op wie volledig vertrouwd kan worden”.

4.2.4 Financiële zelfredzaamheid

In deze paragraaf treft u gegevens over de financiële zelfredzaamheid van Woerden. De cijfers komen uit de monitor Sociale Kracht van de U-10 en van de voedselbank.

Rondkomen									
	Woerden- Midden	Woerden- West	Woerden- Oost	Buitengebied	Harmelen	Kamerik	Zegveld	Woerden totaal	U10
(zeer) makkelijk rondkomen	75%	72%	85%	91%	81%	73%	84%	78%	76%
(zeer) moeilijk rondkomen	5%	2%	1%	3%	4%	4%	6%	4%	5%
Totaalscore financiële zelfredzaamheid	7,4	7,3	7,8	8	7,5	7,3	7,3	7,5	7,3

Bron: monitor sociale kracht 2015-2016

* Groen wijkt positief af van het gemiddelde.

* Rood wijkt negatief af van het gemiddelde.

Toelichting

- De financiële zelfredzaamheid is ten opzichte van andere U-10 gemeenten relatief goed. In het buitengebied kunnen inwoners zeer gemakkelijk rondkomen.
- In Zegveld (6%) en Woerden-Midden (5%) bevinden zich (relatief) de meeste mensen die aangeven zeer moeilijk rond te komen.

Voedselbank (subsidieaanvraag)

31-12-2014 87 huishoudens 239 personen

31-12-2015 79 huishoudens 261 personen

31-12-2016 99 huishoudens 294 personen

Bron: voedselbank Woerden

Toelichting

Het aantal huishoudens dat gebruik maakt van de voedselbank Woerden is de afgelopen twee jaar met ruim 10% toegenomen van 87 huishoudens in 2014 tot 99 huishoudens in 2016.

4.2.5 Collectieve zelfredzaamheid

De collectieve zelfredzaamheid gaat over de sociale cohesie, het eigen toezicht, buurttoezicht en de inzet voor de buurt. Hieronder volgen de gegevens.

	1. Woerden-Midden	2. Woerden-West	3. Woerden-Oost	4. Buitengebied	5. Harmelen	6. Kamerik	7. Zegveld	Gemeente Woerden	Gemiddeld U10
<i>Sociale cohesie (%)</i>									
-betrokken bij iedereen of de meeste bewoners	44%	46%	41%	63%	59%	56%	67%	49%	44%
-praatje met bewoners, min. meerdere keren maandelijks	69%	74%	64%	67%	82%	78%	76%	72%	74%
-langer van huis, oogje in het zeil (<i>meestal of bijna altijd</i>)	83%	80%	83%	79%	91%	89%	88%	84%	83%
-vertellen van iets belangrijks in de buurt	53%	47%	50%	61%	63%	57%	64%	54%	57%
-kan terecht als er iets vervelends gebeurt	59%	57%	54%	71%	72%	65%	76%	62%	59%
-doet mee aan activiteiten in de buurt	45%	49%	60%	64%	58%	57%	66%	53%	49%
Indicator sociale cohesie	6,4	6,5	6,5	7,0	7,2	7,0	7,3	6,7	6,6
<i>Informele sociale controle – bereidheid tot ingrijpen (% dat denkt dat men zelf zeker of waarschijnlijk iets doet)</i>									
-er spijbelende kinderen rondhangen	22%	34%	21%	34%	34%	36%	36%	28%	24%
-jongeren graffiti spuiten	71%	69%	78%	73%	83%	76%	83%	74%	70%
-er een heftige woordenwisseling is	44%	44%	51%	56%	49%	54%	42%	47%	43%
-men ziet dat er in de buurt wordt ingebroken	93%	91%	95%	95%	93%	90%	90%	93%	91%
-men iemand bezig ziet aan een geparkeerde auto	87%	89%	92%	93%	85%	85%	88%	88%	87%
Indicator eigen toezicht	6,4	6,5	6,6	6,8	6,7	6,7	6,7	6,5	6,3
<i>Informele sociale controle – bereidheid tot ingrijpen (% dat denkt dat buurtbewoners zeker of waarschijnlijk iets doen)</i>									
-spijbelende kinderen rondhangen in de buurt	35%	41%	36%	26%	49%	51%	60%	41%	33%
-jongeren graffiti spuiten	67%	67%	77%	76%	79%	72%	81%	72%	67%
-er een heftige woordenwisseling is	51%	50%	57%	41%	57%	58%	55%	53%	48%
-men ziet dat er in de buurt wordt ingebroken	88%	81%	87%	86%	86%	85%	94%	86%	83%
-men iemand bezig ziet aan een geparkeerde auto	82%	80%	82%	83%	84%	81%	94%	83%	79%
Indicator buurttoezicht	6,3	6,3	6,3	6,5	6,6	6,5	6,9	6,4	6,3
<i>Inzet voor de buurt (% ja, intensief of incidenteel)</i>									
-actief geweest voor l&v in de buurt afgelopen jaar	43%	47%	52%	41%	51%	49%	56%	47%	45%
-zeker inzet voor de l&v in de buurt in de toekomst	22%	26%	28%	32%	30%	41%	36%	27%	24%
Indicator feitelijke inzet	5,0	5,3	5,7	5,2	5,6	6,0	5,7	5,4	4,4
Totaalscore Collectieve zelfredzaamheid	6,1	6,2	6,4	6,4	6,6	6,6	6,8	6,3	6,0

Bron: monitor sociale kracht 2015-2016

* Groen wijkt positief af van het gemiddelde.

* Rood wijkt negatief af van het gemiddelde.

Toelichting

Wat opvalt is dat Woerden als geheel behoorlijk bovengemiddeld scoort ten opzichte van de rest van de U-10. Dat verschil ontstaat vooral doordat inwoner zich actiever inzetten op leefbaarheid en veiligheid in de buurt (indicator feitelijke inzet). Zegveld scoort ver bovengemiddeld. Dat is vooral zichtbaar op de onderdelen sociale cohesie en eigen toezicht. Harmelen scoort eveneens bovengemiddeld positief op sociale cohesie. Kamerik onderscheidt zich (positief) op inzet in de buurt voor leefbaarheid en veiligheid (indicator feitelijke inzet). Het buitengebied scoort (relatief) slecht, maar niet in vergelijking met het U-10 gemiddelde.

4.3 Maatschappelijke ondersteuning

In deze paragraaf staan de cijfers over zorg en ondersteuning vanuit de Wmo. Allereerst presenteren wij de realisatiecijfers van de gemeente. Daarna volgen de cliëntervaringsonderzoeken.

4.3.1. Realisatiecijfers

Hieronder treft u het overzicht van de verstrekte maatschappelijke ondersteuning (Wmo) in 2015 en 2016 met daaronder een toelichting.

WMO	2015			2016		
	Kosten	Klanten	Indicaties	Kosten	Klanten	Indicaties
Arbeidsmatige Dagbesteding	€ 52.185	28	29	€ 415.749	6	6
Begeleiding Groep	€ 1.066.470	285	397	€ 1.401.676	276	330
Begeleiding individueel	€ 795.966	345	468	€ 865.410	272	474
Kortdurend Verblijf	€ 42	6	8	€ 1.039	7	7
Vervoer	€ 855.053	165	222	€ 504.543	169	194
Landelijk transitiearrangement	€ 8.521	3	3	€ 12.084	3	3
PGB WMO	€ 1.299.302	129	288	€ 792.340	147	350
Voorzieningen	€ 1.015.835			€ 1.382.696		
Huishoudelijke hulp	€ 2.312.413			€ 1.992.620		
Ongespecificeerd	€ 57.327	20	20	€ 163.502	9	12
Totaal	€ 7.463.114	698	1.435	€ 7.531.659	889	1.376

*Aantallen klanten en indicaties zijn individuele klanten per categorie. Een klant kan echter in meerdere categorieën voorkomen. Daardoor telt de tabel niet op.

Toelichting

- De kosten voor maatschappelijke zorg en ondersteuning vanuit de Wmo vallen in 2016 (€ 7.531.659,-) € 68.545,- hoger uit dan in 2015 (€ 7.463.114,-). De toename is minder dan 1%.
- Er is in 2016 ten opzichte van 2015 een relevante toename op de nieuwe ondersteuningsvormen (arbeidsmatige dagbesteding, begeleiding groep en begeleiding individueel).
- Ook de kosten voor voorzieningen (gehandicapten voorzieningen, woningaanpassingen, etc.) nemen toe met € 366.861,-.
- Daartegenover staat dat de gemeente in 2016 minder vervoer en minder huishoudelijke hulp heeft vergoed.
- Tevens valt op dat er uiteindelijk minder uit PGB is betaald en het gebruik van Zorg in Natura is toegenomen. Dit verklaart deels de toename van arbeidsmatige dagbesteding en begeleiding.
- De aantallen cliënten en indicaties corresponderen nog niet altijd op betrouwbare wijze met de kosten. Dat komt door de registratie in verschillende systemen.

4.3.2. Tevredenheid hulp en ondersteuning uit de Wmo

Net als in de Jeugdwet (Hoofdstuk 3), is in de Wmo een verplichting opgenomen dat gemeenten jaarlijks een cliëntervaringsonderzoek afnemen. Het onderzoek meet eveneens de toegankelijkheid van voorzieningen, de kwaliteit van de geboden hulp en het effect hiervan. Onderstaande tabel dient net als in Hoofdstuk 3 met voorzichtigheid te worden geïnterpreteerd, gezien het ontbreken van ruwe data en omdat het cliëntervaringsonderzoek pas twee jaar geleden is geïntroduceerd.

Toegang tot de hulp

Over het algemeen is de tevredenheid over de toegang tot de hulp minder in 2016 ten opzichte van 2015, uitgezonderd voor de vraag of cliënten samen met de medewerker gezocht heeft naar oplossingen, hierover zijn cliënten meer tevreden in 2016 (82%) dan in 2015 (77%).

Kwaliteit van de hulp

Over het algemeen is de tevredenheid over de kwaliteit van de ondersteuning is in 2016 nagenoeg hetzelfde als in 2015. Het percentage cliënten dat niet tevreden is met de kwaliteit van de ondersteuning die zij ontvangen is gestegen van 4% naar 7% in 2016.

Effect van de hulp/ondersteuning

Over het algemeen is de tevredenheid over het effect van de hulp gedaald, tussen de 3% en 7% in 2016 ten opzichte van 2015.

	2015	2016
Toegang tot de hulp		
<i>'Ik wist waar ik moest zijn met mijn hulpvraag'</i>	80%	73%
<i>'Ik ben snel geholpen'</i>	85%	79%
<i>'De medewerker nam mij serieus'</i>	90%	85%
<i>'De medewerker en ik hebben in het gesprek samen naar oplossingen gezocht'</i>	77%	82% (^)
<i>'Ik wist dat ik gebruik kon maken van een onafhankelijke regieondersteuner'</i>	27%	20%
Kwaliteit van de hulp		
<i>'Ik vind de kwaliteit van de ondersteuning die ik krijg goed'</i>	84%	84%
<i>'De ondersteuning die ik krijg past bij mijn hulpvraag'</i>	85%	85%
Effect van de ondersteuning		
<i>'Door de ondersteuning die ik krijg kan ik beter de dingen doen die ik wil'</i>	80%	77%
<i>'Door de ondersteuning die ik krijg kan ik me beter redden'</i>	84%	78%
<i>'Door de ondersteuning die ik krijg heb ik een betere kwaliteit van leven'</i>	77%	74%

5 Werk en inkomen

In dit hoofdstuk is informatie te vinden over inkomens, uitkeringen en werkgelegenheid. Ook worden de onderwerpen schuldhulpverlening en armoede in dit hoofdstuk beschreven.

5.1 Inkomen

Gemiddeld besteedbaar inkomen particuliere huishoudens

Uit onderstaande tabel blijkt dat het gemiddelde besteedbare inkomen van Woerdense huishoudens hoog is in vergelijking met de rest van Nederland en ook hoger dan in de provincies Zuid-Holland en Utrecht. In 2014 bedroeg dat gemiddelde besteedbare inkomen voor Woerden € 41.000,= terwijl het landelijke gemiddelde € 34.600,= was.

	2010	2010	2012	2012	2014	2014
	Aantal huishoudens	Gemiddeld besteedbaar inkomen	Aantal huishoudens	Gemiddeld besteedbaar inkomen	Aantal huishoudens	Gemiddeld besteedbaar inkomen
	x 1 000	1 000 euro	x 1 000	1 000 euro	x 1 000	1 000 euro
Nederland	7.532,3	32,9	7.648,2	33,1	7.771,7	34,6
Utrecht (PV)	555,4	35,3	564,7	35,5	577,0	37,3
Zuid-Holland (PV)	1.619,4	33,1	1.643,0	33,3	1.668,6	34,7
Woerden	20,6	38,9	21,1	39,2	21,4	41,0

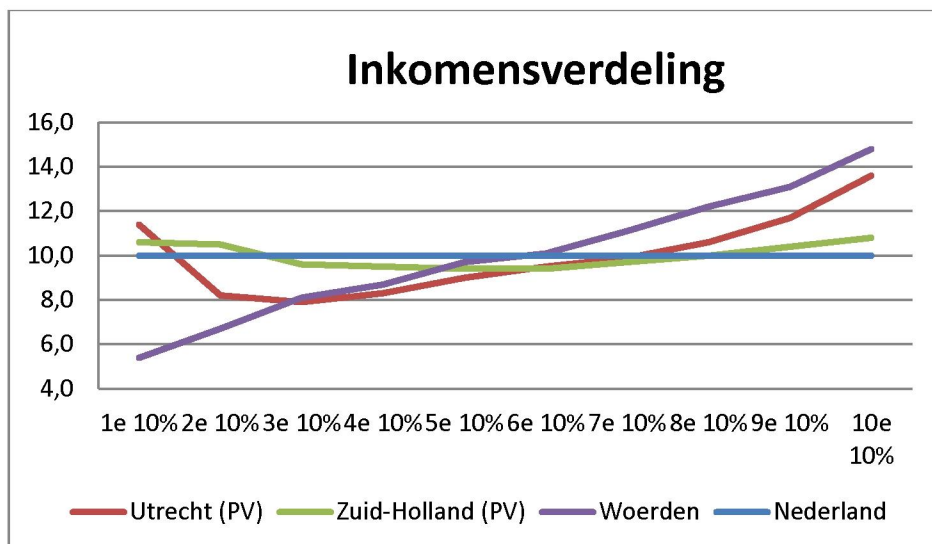
bron: CBS

Dat de inwoners van Woerden gemiddeld een hoger inkomen hebben dan alle Nederlanders, blijkt ook uit de volgende tabel.

Inkomensverdeling: Relatief aantal huishoudens met een bepaald inkomen (cijfers 2014)										
	1e 10%	2e 10%	3e 10%	4e 10%	5e 10%	6e 10%	7e 10%	8e 10%	9e 10%	10e 10%
Nederland	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0
Utrecht (PV)	11,4	8,2	7,9	8,3	9,0	9,5	9,9	10,6	11,7	13,6
Zuid-Holland (PV)	10,6	10,5	9,6	9,5	9,4	9,4	9,7	10,0	10,4	10,8
Woerden	5,4	6,7	8,1	8,7	9,7	10,1	11,1	12,2	13,1	14,8

bron: CBS

Toelichting: in de tabel zijn alle inkomens ingedeeld van laag naar hoog. Landelijk ontstaat daardoor een verdeling van 10 maal 10% van alle huishoudens. Duidelijk wordt dat de lagere inkomens in Woerden ondervertegenwoordigd zijn terwijl de hogere inkomens zijn oververtegenwoordigd. Dat blijkt ook uit de volgende grafiek.

De hoge inkomens vinden we vooral terug in de zogenaamde buitengebieden en in Woerden Oost (waartoe Waterrijk behoort). De lagere inkomens in Woerden Midden en Woerden West. In die wijken wonen ook de meeste inwoners met een inkomen onder of rond het sociaal minimum.

gemeente	inkomen in euro's	%
Woerden-midden	hoog: >46.500	23
	laag: max. 25.100	38
	onder of rond sociaal minimum	7
Woerden-west	hoog: >46.500	29
	laag: max. 25.100	31
	onder of rond sociaal minimum	6
Woerden-oost	hoog: >46.500	39
	laag: max. 25.100	20
	onder of rond sociaal minimum	-
Buitengebied Woerden-west	hoog: >46.500	40
	laag: max. 25.100	28
	onder of rond sociaal minimum	-
Buitengebied Woerden-oost	hoog: >46.500	41
	laag: max. 25.100	34
	onder of rond sociaal minimum	-
Harmelen	hoog: >46.500	32
	laag: max. 25.100	26
	onder of rond sociaal minimum	5
Kamerik	hoog: >46.500	32
	laag: max. 25.100	27
	onder of rond sociaal minimum	-
Zegveld	hoog: >46.500	29
	laag: max. 25.100	28
	onder of rond sociaal minimum	-

Bron: Tympaan, 2017

Uitkeringen

Als inwoners niet in het eigen levensonderhoud kunnen voorzien, kunnen zij een beroep doen op een uitkering. De belangrijkste daarvan zijn de WW-uitkering, de bijstandsuitkering en de Wajong-uitkering. Als een inwoner een betaalde baan heeft gehad, heeft jij/zij in eerste instantie recht op een WW-uitkering. Op het moment dat de WW uitkering eindigt, heeft een deel van de betrokkenen recht op een bijstandsuitkering. Dit is afhankelijk van het vermogen. Recht op een Wajong-uitkering hebben inwoners die vanwege een duurzame arbeidsbeperking niet of in mindere mate kunnen werken.

De gemeente Woerden heeft een relatief laag werkloosheidspercentage:

	Woerden	Nederland
2010	3,7%	5,0%
2011	3,8%	5,0%
2012	4,3%	5,9%
2013	5,6%	7,3%
2014	5,6%	7,5%
2016	4,7%	6,1%

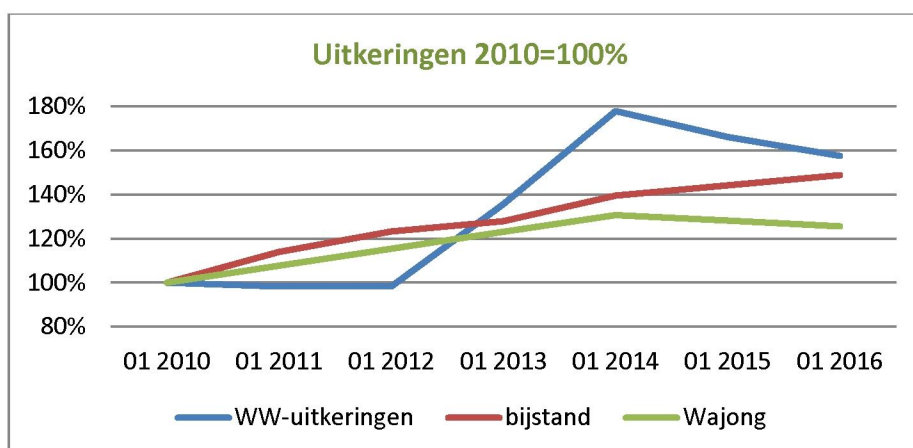
Bron: www.waarstaatjegemeente.nl, 2017

Ook het percentage huishoudens dat afhankelijk is van een bijstandsuitkering is in Woerden laag. Zowel in 2015 als in 2016 bedroeg dat percentage 2,4% terwijl die cijfers landelijk respectievelijk 6,1% en 5,7% waren.

De afgelopen jaren is onder invloed van de economische recessie Woerden opgeschoven in de richting van het landelijk gemiddelde. Het aantal inwoners met een bepaalde uitkering heeft zich in de loop der jaren als volgt ontwikkeld:

	01 2010	01 2011	01 2012	01 2013	01 2014	01 2015	01 2016
WW-uitkeringen	590	580	580	800	1.050	980	930
bijstand	430	490	530	550	600	620	640
Wajong	390	420	450	480	510	500	490

Bron: CBS

Ten opzichte van 2010 is het aantal WW-uitkeringen eerst gestegen. Sinds 2014 daalt het percentage weer onder invloed van de economische opleving. 50% van de lopende WW-uitkeringen betreft inwoners van 50 jaar en ouder. 45% betreft inwoners tussen 27 en 50 jaar.

In het algemeen hebben ouderen een grotere kans op langdurige werkloosheid. Het aantal inwoners in de bijstand laat een stijgende lijn zien onder invloed van aanpassingen in de duur van de WW, minder mogelijkheid in te stromen in de Wajong en de komst van statushouders. De Wajong neemt de laatste jaren iets af vanwege de wijziging dat alleen nog recht bestaat op Wajong bij volledige en duurzame arbeidsongeschiktheid.

Het bestand aan inwoners met een uitkering levensonderhoud (bijstand) laat zich als volgt nader specificeren.

Aantal inwoners met levensonderhoud (bijstand)	12 2015	12 2016	03 2017
alleenstaande	*	404	406
alleenstaande ouder	*	98	97
anders	*	1	1
gehuwd/samenwonend	*	112	114
totaal		615	618

Bron: kwartaalrapportages Ferm Werk

* gegevens niet beschikbaar

Aantal inwoners met levensonderhoud (bijstand)	12 2015	12 2016	03 2017
18-26 jaar	45	80	80
27-45 jaar		241	245
46-55 jaar	366	146	149
56-AOW jaar	96	149	144
totaal	507	616	618

Bron: kwartaalrapportages Ferm Werk

* gegevens niet beschikbaar

Het bestand aan inwoners met een bijstandsuitkering bestaat voor een groot gedeelte uit alleenstaanden.

Wat betreft de leeftijd van inwoners met een bijstandsuitkering bestaat het bestand voor bijna de helft uit inwoners van 46 jaar of ouder. Dit is ongeveer overeenkomstig het landelijke beeld. In vergelijking daarmee bestaat het bestand van Woerden uit iets meer jongeren. 13% is jonger dan 27 terwijl dat landelijk 10% is.

Ferm Werk hanteert vier categorieën om aan te geven hoe groot de afstand is die inwoners hebben tot de arbeidsmarkt. Met andere woorden hoe groot is de kans dat de inwoner binnen een bepaalde termijn kan uitstromen naar betaald werk. Bij de indeling in categorieën spelen veel factoren een rol waar onder duur van de werkloosheid, opleidingsniveau, beheersing van de Nederlandse taal en motivatie.

Onderstaande tabel geeft aan dat slechts 3% van het bestand direct bemiddelbaar is naar betaald werk. Omstreeks 60% van het bestand bestaat uit inwoners die redelijkerwijs niet binnen 1 tot 2 jaar geschikt zijn voor deelname aan de reguliere arbeidsmarkt. Er is een kleine verschuiving tussen 2016 en het eerste kwartaal 2017. Dit komt oa door dat het bestand nog eens intensief is beoordeeld. Enkele inwoners zijn daarbij in een 'hogere' categorie geplaatst.

In het algemeen is een groot deel van het bestand moeilijk of helemaal niet naar betaald werk te begeleiden. Om de afstand tot de arbeidsmarkt minder groot te maken is bemiddeling door een consulent niet voldoende. Er vinden aanvullende activiteiten plaats om de afstand te verkleinen. Daarbij werkt Ferm Werk samen met andere partijen binnen het sociaal domein.

Aantal inwoners met levensonderhoud (bijstand) naar afstand tot de arbeidsmarkt				
	12 2015	12 2016	03 2017	Perc.
categorie 1	*	20	21	3%
categorie 2	*	197	226	37%
categorie 3	*	302	288	47%
categorie 4	*	68	83	13%
totaal		587	618	100%

Bron: kwartaalrapportages Ferm Werk * gegevens niet beschikbaar

Toelichting:

Categorie 1: direct bemiddelbaar (binnen 0 en 6 maanden plaatsbaar op reguliere vacature)

Categorie 2: korte afstand tot de arbeidsmarkt, d.w.z. een persoon is redelijkerwijs binnen 1 tot 2 jaar geschikt voor deelname aan de reguliere arbeidsmarkt

Categorie 3: grote afstand tot de arbeidsmarkt, d.w.z. een persoon is redelijkerwijs niet binnen 1 tot 2 jaar geschikt voor deelname aan de reguliere arbeidsmarkt

Categorie 4: niet (meer) bemiddelbaar

5.3 Werk

Beroepsbevolking

De beroepsbevolking wordt door het CBS gedefinieerd als alle 15- tot 75-jarigen die werken of werkloos zijn en zich actief aanbieden op de arbeidsmarkt.

x 1000	2010		2012		2014		2016	
	Woerden	Ned	Woerden	Ned	Woerden	Ned	Woerden	Ned
Beroepsbevolking en niet-beroepsbevolking	37	12.416	37	12.549	37	12.678	38	12.779
Beroepsbevolking	27	8.713	28	8.848	27	8.871	28	8.935
Werkzame beroepsbevolking	26	8.275	26	8.325	26	8.215	26	8.406
Werkloze beroepsbevolking	1	417	1	503	2	660	1	534

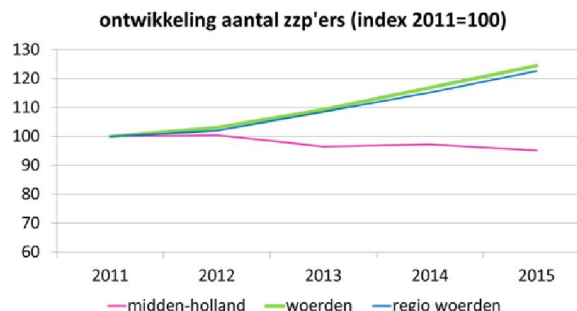
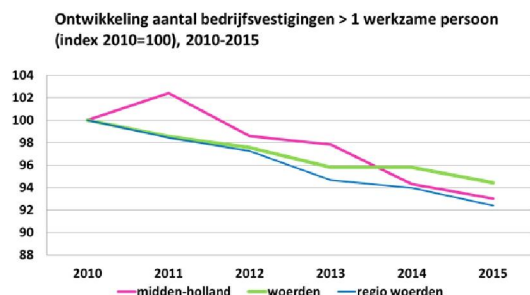
De Woerdense beroepsbevolking bestaat uit 28.000 inwoners. Daarvan zijn er ongeveer 26.000 aan het werk. De Woerdense beroepsbevolking is relatief hoog opgeleid

	Woerden	Utrecht (Pr)	Zuid-Holland	Nederland
laag (per 1.000 inwoners 15-65 jaar)	184	154	168	176
middelbaar (per 1.000 inwoners 15-65 jaar)	306	288	327	339
hoog (per 1.000 inwoners 15-65 jaar)	367	373	277	280

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl

Het aantal banen in Woerden (26.000) is ongeveer even groot als de omvang van de werkzame beroepsbevolking. Bijna de helft (45%) van de banen in Woerden wordt vervuld door iemand die ook in de gemeente woont. 13.400 mensen uit Woerden werken buiten de gemeente en 14.100 mensen komen van buiten om in Woerden te werken. (bron: CBS woon-werkverkeer).

Het aantal bedrijven in Woerden bedraagt ruim 4.700. Opvallend is dat 64% van deze bedrijven ZZP'ers betreft. De afgelopen jaren is het aantal bedrijven met meer dan 1 werknemer afgenomen terwijl het aantal ZZP'ers fors is toegenomen.

In 2015 telt Woerden 4.741 bedrijfsvestigingen. In Woerden behoren de meeste bedrijfsvestigingen tot de sectoren handel, specialistische zakelijke dienstverlening, gezondheids- en welzijnszorg en de bouw. De meeste werkgelegenheid in Woerden is te vinden in de gezondheids- en welzijnszorg, handel, industrie, specialistische zakelijke dienstverlening en onderwijs.

In 2015 (peildatum 1 januari) telt Woerden 25.578 banen. Ten opzichte van 2014 neemt in 2015 de werkgelegenheid in Woerden met 1,7% af. In 2015 telt Woerden 3.031 zzp'ers. Tussen 2010 en 2015 neemt het aantal zzp'ers jaarlijks toe.

Percentage bedrijfsvestigingen en banen naar economische sector in Woerden en Zuid-Holland, 2015

sector	bedrijfsvestigingen			banen ²		
	woerden %	zuid- holland %	index ²¹	woerden %	zuid- holland %	index ¹
landbouw, bosbouw en visserij	6,0	4,4	134	2,8	1,8	155
winning van delfstoffen	0,0	0,0		0,1	0,1	
industrie	4,3	3,7	117	9,7	7,6	127
energievoorziening	0,0	0,0		0,0	0,4	
waterbedrijven en afvalbeheer	0,1	0,1	88	0,2	0,6	29
bouw	10,8	11,2	97	7,3	5,6	130
handel	18,7	20,0	93	23,3	17,8	131
vervoer en opslag	1,8	3,1	59	3,5	5,7	62
logies-, maaltijd- en drankverstrekking	2,6	4,4	59	3,0	3,8	79
informatie en communicatie	4,8	4,7	103	3,1	3,2	97
financiële instellingen	0,9	1,2	73	1,7	2,4	71
verhuur van en handel in onroerend goed	0,7	1,4	50	1,0	1,0	101
specialistische zakelijke dienstverlening	21,3	17,7	120	9,9	9,1	109
verhuur en overige zakelijke dienstverlening	4,8	5,3	91	3,7	5,4	69
openbaar bestuur en overheidsdiensten	0,2	0,4	49	3,4	7,3	46
onderwijs	4,5	3,7	120	6,1	7,1	86

¹ Berekening index: % Woerden ÷ % Zuid-Holland. Een index boven de 100 geeft aan dat deze sector in Woerden relatief veel vestigingen/banen heeft ten opzichte van Zuid-Holland.

² Het aantal banen betreft hier het aantal werkzame personen. bron: Bedrijvenregister Zuid-Holland 2016, databankzh.nl: Aantal bedrijfsvestigingen en banen per regio of gemeente in Zuid-Holland, Provinciaal Arbeidsplaatsen Register provincie Utrecht.

gezondheids- en welzijnszorg	9,8	8,3	118	14,7	16,8	87
cultuur, sport en recreatie	3,4	4,2	81	1,8	1,9	95
overig	5,1	5,8	89	4,8	2,1	228
totaal (absoluut aantal = 100%)	4.741	183.617		25.578	1.469.572	

Bron: Tympaan

Een index boven de 100 geeft aan dat deze sector in Woerden relatief veel vestigingen/banen heeft ten opzichte van Zuid-Holland. Het aantal banen betreft hier het aantal werkzame personen.

5.4 Schuldhulpverlening en armoede

Het is moeilijk goede cijfers te vinden over het voorkomen van armoede onder de Woerdense bevolking. Dat heeft onder andere te maken met de vraag welke definitie wordt gehanteerd en met het gegeven dat inwoners in het algemeen niet te koop lopen met financiële problemen. Enkele relevante landelijke cijfers staat hieronder vermeld. Daaruit blijkt dat de schuldenproblematiek is toegenomen en met name de huishoudens met onzichtbare schulden (risicovolle en problematische). Landelijk gaat het om tussen 12,5 en 19% van alle huishoudens. Gezien de inkomensverdeling van Woerdense huishoudens (zie eerder in dit hoofdstuk) mogen we er vanuit gaan dat de problematiek in Woerden minder groot is. (Bron: research voor beleid, Huishoudens in de rode cijfers, 2015)

Schuldhulpverlening Woerden

Inwoners met (dreigende) problematische schulden komen in aanmerking voor schuldhulpverlening van de gemeente. Als dit niet afdoende is, of de schulden dermate problematisch zijn dat er geen oplossingen voor gevonden kunnen worden, kunnen mensen de wettelijk schuldregeling in. Hiervan zijn geen cijfers beschikbaar.

Schuldhulpverlening	2015	2016
Lopende trajecten per 31-12	209	172
Gemiddelde totale schuld	€ 16.402,09	€ 18.474,50
Gemiddeld aantal schuldeisers	10	11
Gemiddelde leeftijd o.b.v. instroom	42	43

Overeenkomstig het landelijke beeld neemt de problematiek toe; het gaat hier overigens om zichtbare problematiek. Weliswaar is het aantal trajecten in 2016 lager dan in 2015, de gemiddelde totale schuld is hoger.

Armoede

Volgens het CBS leeft 7,2% van de huishoudens in Woerden van een laag inkomen. Daarmee bedoelt het CBS de huishoudens met een inkomen tot 110% van het sociaal minimum. Het percentage van 7,2% heeft als gevolg dat Woerden niet tot de risicogebieden wordt gerekend. De "armoede" hier is daar relatief gezien te laag voor. Ook volgens het CPB ligt het armoedepercentage in Woerden onder het landelijke gemiddelde van 7,7%. Over deze huishoudens – dit zijn de meest actuele cijfers van het CBS – is het volgende bekend:

Inkomensverdeling huishoudens, aantallen afgerond op honderden (2013)

Inkomen	Aantal huishoudens	Aantal kinderen	
Tot 101% van het sociaal minimum	1.000	200	Doelgroep Rijksgelden armoedebestrijding kinderen: 700 kinderen
101%-110% (armoedegrens)	500	500	
110%-120%	500	150	
Totaal	2.000	850	

De problematiek in deze huishoudens laat zich illustreren door de volgende tabel. In het kader van de evaluatie van het minima- en armoedebeleid van de gemeente heeft het Nibud onderzoek gedaan naar de inkomenssituatie en de uitgaven van verschillende huishoudens. Daarbij heeft het Nibud rekening gehouden met alle (landelijke) toeslagen en regelingen waarvan deze huishoudens gebruik kunnen maken. Bij de landelijke regelingen kan je denken aan huurtoeslag en bijvoorbeeld kinderbijslag. Bij regelingen die de gemeente uitvoert aan

- bijzondere bijstand
- declaratieregeling
- deelname aan de collectieve ziektekostenverzekering en de bijdrage premie ziektekostenverzekering, etc.

Bij de uitgaven van de huishoudens is onderscheid gemaakt tussen basisuitgaven (vaste lasten, reserveringsuitgaven en huishoudelijke uitgaven) en een restpakket waarin kosten zijn opgenomen van sociale participatie.

inkomen in % sociaal minimum	100%	110%	120%	130%
Alleenstaande				
totaal inkomsten	1.250	1.346	1.423	1.483
beschikbaar na basispakket	56	112	160	211
beschikbaar na restpakket	43-	52-	15-	31
Alleenstaande 2 kinderen 14 & 16 jaar				
totaal inkomsten	1.976	2.072	2.166	2.191
beschikbaar na basispakket	63	159	171	169
beschikbaar na restpakket	160-	129-	149-	168-
Paar zonder kinderen				
totaal inkomsten	1.732	1.865	1.911	1.949
beschikbaar na basispakket	45	124	126	156
beschikbaar na restpakket	95-	81-	100-	81-
Paar 2 kinderen 14 & 16 jaar				
totaal inkomsten	2.204	2.335	2.364	2.387
beschikbaar na basispakket	90-	7	25-	31-
beschikbaar na restpakket	354-	322-	396-	425-

Bron: Minima effectrapportage gemeente Woerden 2015

Uit de tabel blijkt dat met name (alleenstaande) ouders met oudere kinderen op alle inkomensniveaus problemen hebben. Deze huishoudens beschikken niet over de middelen om sociaal te participeren. Denk daarbij aan lidmaatschap van sportverenigingen en bibliotheek en uitjes. Analyse van de oorzaken wijst overigens uit dat deze vooral liggen in de landelijke regelingen. Deze regelingen werken voor bepaalde huishoudens ongunstiger uit dan voor

andere. De gemeentelijke regelingen hebben minder invloed. Dit impliceert ook dat gemeentelijk beleid weinig invloed kan uitoefenen.

Het gemeentelijk beleid laat zich aflezen aan de aanvragen en uitgaven inkomensondersteuning. In onderstaande tabel is het aantal aanvragen opgenomen. De aanvragen bijzondere bijstand zijn toegenomen evenals de aanvragen individuele inkomenstoeslag (voorheen langdurigheidstoeslag), aanvragen bijdrage ziektekostenverzekering en premiebijdrage chronisch zieken en gehandicapten. Dit is een indicatie dat meer huishoudens in Woerden minder te besteden hebben dan voorheen.

Uitgaven inkomensondersteuning aantal aanvragen	2015	2016	Q1 2017*
bijdrage ziektekostenverzekering	113	183	28
bijzondere bijstand	545	607	125
declaratieregeling	322	311	81
ind. inkomenstoeslag	345	406	135
ind. studietoeslag	3	17	4
premiebijdrage chronisch zieken en gehandicapten	123	154	23

Bron: Kwartaalrapportages Ferm Werk

Onderstaande tabel laat zien dat ook de uitgaven aan inkomensondersteuning zijn toegenomen. Dat geldt met name voor de bijzondere bijstand, de declaratieregeling en de individuele inkomenstoeslag.

Uitgaven inkomensondersteuning	2015	2016	Q1 2017*
bijdrage ziektekostenverzekering	108.381	107.428	32.056
bijzondere bijstand	473.649	637.696	125.516
declaratieregeling	361.697	386.940	150.288
ind. inkomenstoeslag	125.660	135.819	45.749
ind. studietoeslag	*	4.120	3.634
premiebijsdrage chr. zieken en gehandicapten	*	28.440	1.080
Totaal	766.947	1.300.443	

Bron: Kwartaalrapportages Ferm Werk

* de cijfers over het eerste kwartaal 2017 mogen niet zondermeer maal vier worden geteld voor en prognose voor heel 2017. De aanvragen zijn niet netjes over het jaar verdeeld en dat geldt ook voor de uitgaven.

6. Wonen en leefomgeving / maatschappelijk vastgoed

Op 9 juli 2015 is door de raad de Woonvisie Woerden 2015 – 2020 “Woerden woont” vastgesteld. Diverse gegevens uit dit document zijn overgenomen in dit hoofdstuk. Medio 2016 is onderzoek gedaan naar de gewenste omvang van de sociale huurwoningvoorraad als ook een raming van de totale woningbehoefte tot 2030. Deze ramingen wijken af van de vastgestelde aantallen in de woonvisie. Het gaat om een behoefte aan sociale huur die hoger is dan vastgesteld in de woonvisie. De totale woningbehoefte is in de woonvisie vastgesteld op 2.250 voor de periode 2015-2028. In het onderzoek uit 2016 is een behoefte opgenomen van 3.060 woningen voor de periode 2015-2030 (let op: twee jaar meer).

Tevens is gebruik gemaakt van de U10 Monitor Sociale Kracht, de Veiligheidsmonitor en het Uitvoeringsplan Spelen van de gemeente Woerden. Waar vermeld zijn gegevens uit andere bronnen toegevoegd.

Tezamen geven deze rapporten een totaalbeeld van de woon- en leefomgeving van de inwoners van Woerden. Dit hoofdstuk start met een schets van de huidige situatie op de woningmarkt. Daarna gaan we in op een aantal ontwikkelingen die de komende jaren van invloed zijn. In de paragraaf ‘Wonen en zorg’ wordt o.a. ingegaan op wonen voor ouderen en andere kwetsbare doelgroepen en beschermd wonen. Het laatste deel van dit hoofdstuk gaat over de woonbeleving van inwoners en de inrichting van de openbare ruimte met speelvoorzieningen.

6.1 Huidige situatie op de woningmarkt

Per 1 januari 2016 telde de gemeente Woerden ruim 21.403 woningen. In de periode 2012 t/m 2016 is de woningvoorraad met ruim 905 woningen toegenomen (Bron: CBS).

Ongeveer tweederde van de woningvoorraad in 2016 bestaat uit koopwoningen (66,3%); 33,7% is een huurwoning (Bron: waarstaatjegemeente.nl). In de dorpen Harmelen en Zegveld zijn percentueel gezien minder huurwoningen dan in Kamerik en in de stad Woerden.

Onderstaande tabel betreft een overzicht van het aantal koop- en huurwoning in 2015 per wijk uitgesplitst. De database van waarstaatjegemeente.nl kan nog geen cijfers per wijk over 2016 leveren.

Aantal koop- en huurwoningen (2015)			
	WOZ-waarde koopwoning [euro]	Aantal huurwoningen [woningen]	Aantal koopwoningen [woningen]
Wijk 01 Woerden-Midden	268800	3420	4430
Wijk 02 Woerden-West	261100	1560	2350
Wijk 03 Woerden-Oost	296600	445	2680
Wijk 04 Buitengebied Woerden-West	419600	25	125
Wijk 05 Buitengebied Woerden-Oost	519700	10	130
Wijk 06 Harmelen	307200	735	2495
Wijk 08 Zegveld	321800	205	695
Wijk 07 Kamerik	347800	470	1015
Wijken (indeling 2015) Totaal	291800	6870	13920

veel lager dan referentie

lager dan referentie

nabij het gemiddelde

hoger dan referentie

veel hoger dan referentie

(in vergelijking met landelijk
gemiddelde)
Bron: Lokale Monitor Wonen 2015

6.1.1 Koopwoningen

De gemiddelde waarde van een koopwoning in heel Nederland is in 2015 € 206.000,-. De gemiddelde waarde van koopwoningen ligt in de provincie Utrecht met € 240.000,- het hoogst van alle provincies in Nederland. De gemiddelde woningwaarde voor Woerden bedraagt € 244.000,- (bron: Staat van Utrecht). In de eerste helft van 2016 zijn de gemiddelde verkoopprijzen van koopwoningen verder gestegen ten opzichte van 2015. De gemiddelde verkoopprijs in de provincie Utrecht bedroeg € 273.000,-. De gemiddelde verkoopprijs in gemeente Woerden bedroeg € 251.300,-. In Nederland staat een huis in 2016 gemiddeld genomen 83 dagen te koop. In de provincie Utrecht ligt deze verkooptijd gemiddeld op 44 dagen. In de gemeente Woerden is de gemiddelde verkooptijd 34 dagen.

6.1.2 Huurwoningen

Op 1 januari 2014 bestond de sociale huurwoningvoorraad van GroenWest en WBS Kamerik uit 4.574 woningen. WBS Kamerik heeft bezit in Kamerik. De overige woningen zijn van GroenWest. Vestia heeft 182 sociale huurwoningen in eigendom. Habion heeft in Kamerik (de Cope) 28 huurwoningen. Daarnaast zijn er nog huurwoningen van particuliere verhuurders. Dit zijn naar schatting circa 200 woningen (Rigo 2012, in opdracht van GroenWest). De kernvoorraad in Woerden (woningen met een huurprijs tot aan de tweede aftoppingsgrens voor huurtoeslag) bestond op 1 januari 2014 uit 3.563 woningen.

Huurprijsklasse (2014)	Woerden	Harmelen	Zegveld	Kamerik en Kanis	Totaal
Eindtotaal					
Tot kwaliteitskortingsgrens (€ 403,06)	673	92	11	48	824
Tot 1e aftoppingsgrens (€ 576,87)	1.646	259	92	157	2.154
Tot 2e aftoppingsgrens (€ 618,24)	434	86	17	48	585
tot liberalisatiegrens (€ 710,68)	827	76	33	75	1.011
Eindtotaal	3.580	513	153	328	4.574

Omvang sociale huurvoorraad GroenWest en WBS Kamerik (bron: GroenWest)

6.1.3 Gemeentelijke migratie

In de woonvisie is opgenomen dat primair gebouwd wordt voor de eigen inwoners. Dit betekent dat er gebouwd wordt voor de natuurlijke groei van de bevolking en dat in- en uitgaande migratiestromen met elkaar in balans zijn. Daarnaast wordt er beperkt extra gebouwd voor vestigers, zoals mensen die vanwege werk naar Woerden komen. In 2015 vestigden 1.788 inwoners uit andere gemeenten zich in de gemeente Woerden. In datzelfde jaar vertrokken er 1.555 inwoners naar een andere gemeente.

Stedelijk migratie 2010-2015					
	Vestiging uit andere gemeente 2015	Verschil vestiging 2010-2015	Vertrek naar andere gemeente 2015	Verschil vertrek 2010-2015	Vestigings-overschot
Woerden	1.788	342	1.555	208	233

Bron: staatvanUtrecht.nl, 2017

De migratie van en naar gemeenten is sterk bepalend voor de ontwikkeling van de bevolking. In het thema-onderdeel 'migratie' worden verhuisbewegingen op twee manier in beeld gebracht: naar leeftijd en naar richting. De ontwikkeling van het migratiesaldo naar leeftijdsklasse geeft inzicht in de doelgroepen die de gemeente per saldo aantrekt of verlaat.

Het migratiesaldo geeft hierbij antwoord op vragen als: 'trekt een gemeente jongeren aan?', of 'verlaten gezinnen per saldo de gemeente?'. De kaart met de migratie naar richting geeft de belangrijkste verhuisbewegingen tussen gemeenten weer. Op provincieniveau worden de ingaande en uitgaande verhuisbewegingen per gemeente gepresenteerd. Op gemeenteniveau wordt verder ingezoomd op de verhuisbewegingen tussen de gemeenten in de provincie Utrecht onderling.

Ontwikkeling migratiesaldo naar leeftijdsklasse 2011 - 2015					
	2011	2012	2013	2014	2015
0 tot 15 jaar	1	58	55	8	101
15 tot 25 jaar	-77	-113	-163	-110	-124
25 tot 50 jaar	138	109	87	-8	213
50 tot 65 jaar	19	24	-16	-24	16
65 jaar en ouder	43	15	51	13	27

bron: woningmarktmonitor provincie Utrecht

6.1.4 Doorstroming op de sociale huurwoningmarkt

In opdracht van de regiogemeenten in de U10-regio is onderzoek gedaan naar schaarste op de woningmarkt. In alle gemeenten is sprake van lange wachttijden voor woningzoekenden. De wachttijd is gemiddeld 10,3 jaar voor doorstromers en 8,2 jaar voor starters. De gemiddelde zoektijd voor een woning in de regio Utrecht bedraagt 4,8 jaar. Voor Woerden is de gemiddelde zoektijd 4,2 jaar. Het zijn met name de woningen met vier of meer kamers waar een lange wachttijd voor is: 6,3 jaar voor eengezinswoningen en 6,7 jaar voor appartementen met vier of meer kamers. De wachttijd voor deze grotere appartementen is in Woerden beduidend hoger dan in de regio Utrecht waar het gemiddelde 5,1 jaar is. Voor woningen met drie of minder kamers gelden wachttijden van 4,6 jaar voor eengezinswoningen, 5 jaar voor driekamerappartementen en 4,3 jaar voor één- en tweekamerappartementen.

Het zijn met name de gezinnen (zowel een- als tweeoudergezinnen) die een lage slaagkans hebben op de sociale huurmarkt. Dit geldt voor zowel de regio Utrecht als in Woerden. De gemiddelde wachttijd voor deze gezinnen is 5,3 tot 5,9 jaar voor eenouder- respectievelijk tweeoudergezinnen. In de leeftijdscategorieën tot 30 en tot 35 jaar is de slaagkans laag met een wachttijd van 6 jaar. De groep 65-plussers heeft daarentegen een goede slaagkans en lage wachttijd van 2,8 jaar. In de Woonvisie Woerden wordt geconcludeerd dat er moet worden ingezet op het vrijmaken van de aanwezige grotere huureengezinswoningen.

6.2 Ontwikkelingen voor de komende jaren

6.2.1 Prognose woningbehoefte

In de Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie Utrecht is voor de gemeente Woerden een woningbehoefte opgenomen van (netto) 2.250 woningen voor de periode 2013-2028. Het onderzoek uit 2016 naar de behoefte aan sociale huurwoningen geeft een behoefte aan van 3.060 woningen voor de periode 2015-2030.

In de woonvisie is de behoefte in 2030 is geraamd op 4.860 sociale huurwoningen. Ten opzichte van de huidige woningvoorraad van 4.784 sociale huurwoningen betekent dit dus een tekort van 76 woningen die in de komende 15 jaar, tot 2030, toegevoegd moeten worden. In het recenter onderzoek (Rigo, medio 2016) naar de behoefte aan sociale huurwoningen is de behoefte geraamd op 320 tot 670 sociale huurwoningen voor de periode 2015-2030, waarvan 140 tot en met 2020.

Voor huishoudens met een laag inkomen moeten woningen beschikbaar en betaalbaar zijn. Beschikbaarheid kan deels ingevuld worden met nieuwbouw. Knelpunt zijn gezinnen met een laag inkomen. Voor hen komt er te weinig beschikbaar.

Bij de woningbehoefteraming is rekening gehouden met een afnemende 'scheefheid' (van de huishoudens met een inkomen boven de € 46.423 in de sociale voorraad) van 25%. De term 'scheefwonen' betekent dat een huishouden met een inkomen boven de € 34.678,- woont in een sociale huurwoning (huur tot € 710, 68). Doorstroming is hierbij een van de instrumenten en noodzakelijk om voldoende sociale huurwoningen vrij te krijgen.

Zie voor een uitgebreide toelichting op de behoefteraming p. 16 van Woonvisie Woerden 2015 – 2020 “Woerden woont” (vastgesteld op 9 juli 2015) en p. 26 voor wat betreft nieuwbouwproductie als ook de factsheet Woerden (pagina 29 en 30 van de bijlagen) uit het onderzoek ‘Behoeft sociale huurvoorraad in de regio U16’.

6.2.2 Huishoudensontwikkeling

In de periode 2015-2020 is een bevolkingsgroei geprognostiseerd van 9%. De periode erna neemt de bevolkingsgroei geleidelijk af naar 4% groei in de periode 2020-2025 en 3% groei in de periode 2025-2030. Dit rechtvaardigt een hogere woningbouwproductie tot 2020 en erna een iets lagere productie. We gaan uit van een gemiddelde productie van 200 woningen per jaar tot 2020. In de periode vanaf 2020 wordt vooralsnog rekening gehouden met een geleidelijke afname van de productie naar een gemiddelde van 130 woningen per jaar. Zie voor onderbouwing van deze cijfers hoofdstuk 1 Demografie.

6.2.3 Vluchtelingen en arbeidsmigranten

Door het toenemende aantal asielgerechtigden is de druk op de woningmarkt (met de focus op de huurmarkt) sterk toegenomen. Met de verwachte groeiende taakstelling voor de komende jaren kan de druk op de woningmarkt vanuit de asielgerechtigden verder toenemen gezien het aantal vluchtelingen dat nog wacht aan de grenzen van Europa.

De halfjaarlijkse taakstelling tot het huisvesten van vergunninghouders wordt door het Ministerie van Veiligheid en Justitie (V&J) aan gemeenten opgelegd. De taakstelling beschrijft het aantal vergunninghouders dat een gemeente binnen een half jaar dient te huisvesten.

Realisatie van het huisvesten van vergunninghouders gemeente Woerden in 2016	
Jaartal	Aantal gehuisveste vergunninghouders
Stand van zaken 1-1-2016	15 vergunningshouders voorsprong
2016-01:	
Taakstelling 1 ^e helft 2016	60 vergunninghouders
Taakstelling 1 ^e helft 2016 gerealiseerd	23 vergunninghouders
Realisatie taakstelling 1 ^e helft 2016	38%

Stand van zaken 1-7-2016	22 vergunninghouders achterstand
2016-02:	
Taakstelling 2 ^e helft 2016	69 vergunninghouders
Taakstelling 2 ^e helft 2016 gerealiseerd	102 vergunninghouders
Meer gerealiseerd dan de taakstelling	33 vergunninghouders
Realisatie taakstelling 2 ^e helft 2016	148%
Stand van zaken 1-1-2017	11 vergunninghouders voorsprong

6.2.4 Financiële problemen en huisuitzettingen

Aandachtspunt bij kwetsbare doelgroepen is de dreiging van huisuitzetting, veelal wegens huurschulden of overlast. Gerichte preventieve interventies zijn soms nodig om huisuitzettingen zoveel mogelijk te voorkomen. Steun en begeleiding kan in diverse vormen georganiseerd worden. Het Tweede Kansbeleid is gericht op mensen die dreigen uit huis te worden gezet. Uitgangspunt is dat onder nadere voorwaarden een tweede kans kan worden geboden. Dat betekent dat een dergelijke huurder een huurovereenkomst voor bepaalde tijd krijgt onder strikte voorwaarden, waaronder een begeleidingstraject. Een van de instrumenten bij het Tweede Kans-beleid is een driepartijen overeenkomst met een grote zorgcomponent en strikt omschreven voorwaarden. Doel is na één tot anderhalf jaar te komen tot een normale huurrelatie.

Het landelijke aantal huisuitzettingen daalde in 2016 met 14 procent ten opzichte van 2015. Dit is het derde jaar op rij dat er een daling te zien is.

In 2016 zijn er 6 huisuitzettingen geweest in het hele werkgebied van GroenWest en WBS Kamerik; in gemeente Woerden waren dit er 2. In 21 gevallen kon huisuitzetting uiteindelijk worden voorkomen.

	Aantal huisuitzettingen	Aantal voorkomen huisuitzettingen	Aantal dreigende huisuitzettingen
Woerden	2	21	23
Eindtotaal corporaties GroenWest en WBS Kamerik	6	50	51

Huurachterstand is één van de belangrijkste redenen voor uitzetting. In 2016 was de totale huurachterstand bij GroenWest 0,6% van de jaarhuur. GroenWest geeft aan dat gemeente Woerden niet veel afwijkt van andere gemeenten in hun bezit.

6.2.5 Inkomensontwikkeling en sociale voorraad

In totaal wonen in de gemeente Woerden 6.424 huishoudens met een inkomen tot de € 34.911. Dat is 31% van het totaal aantal huishoudens.

Ongeveer 52% van de huishoudens in de corporatiewoningen heeft een inkomen tot €34.911,-. De rest woont 'scheef' (te hoog inkomen voor een sociale huurwoning). Naar schatting heeft 9% een inkomen boven de €46.423. Maatregelen om scheefwonen te verminderen staan in de Woonvisie Woerden.

	gem. Woerden		Harmelen		Kamerik		Woerden		Zegveld	
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
Lage inkomens (tot € 34.911)	6.424	31%	820	26%	393	27%	4.795	32%	249	28%
<i>Sociale huurvoorraad</i>		24%		16%		24%		26%		18%

Omvang doelgroep lage inkomens (tot € 34.911) en percentage sociale huurwoningen (bron: planmonitor provincie Utrecht 2012)

	Huur egw	Huur app	Vrije sector huur	Part. huur	koop	
Tot € 34.911	22%	30%	2%	9%	38%	100%
€ 34.911-€ 46.423	12%	10%	0%	4%	73%	100%
Vanaf € 46.423	6%	3%	1%	3%	87%	100%
Totaal	12%	12%	1%	5%	70%	100%

Woonsituatie huurders naar inkomen (bron: notitie raming behoefte sociale voorraad 2013, Rigo in opdracht van GroenWest)

6.2.6 Verwachte inkomensontwikkeling komende jaren

De inkomensverdeling (zowel nu als in de toekomst) is van belang om zicht te krijgen op de behoefte aan sociale huurwoningen. De toekomstige omvang van de verschillende inkomensgroepen is sterk afhankelijk van de verwachte koopkrachtontwikkeling. Bij een stagnatie van de inkomensontwikkeling (0%) zal de omvang van de doelgroep tot € 34.911 toenemen met ongeveer 500 huishoudens. Bij een inkomensgroei van 1.2% zal de omvang van de doelgroep ongeveer stabiel blijven.

6.3 Wonen en zorg

Ouderen of mensen met een langdurige ziekte of beperking kunnen niet altijd zelfstandig (blijven) wonen. Het Rijk zet in op het scheiden van wonen en zorg. Steeds meer mensen die voorheen in een intramurale instelling zouden gaan wonen, blijven nu thuis wonen of gaan in een complex wonen waar de zorg naar toe wordt gebracht. Het scheiden van wonen en zorg zal niet alleen zijn uitwerking hebben op de huisvesting van ouderen (V&V, verpleging en verzorging). Ook onder de vanuit lichamelijke Gehandicapten zorg (GZ) en Geestelijke Gezondheidszorg (GGZ, psychiatrie) geïndiceerde personen zal extramuralisering plaatsvinden. Dit betekent dat méér mensen langer zelfstandig moeten blijven wonen of zelfstandig moeten gaan wonen.

In opdracht van de U10-gemeenten is het rapport 'wonen-zorg en MO in de U10' (september 2013) opgesteld. In dit rapport is geconcludeerd dat de vraag naar zelfstandig, verzorgd wonen toeneemt, mede als gevolg van de extramuralisering. Het gaat dan om woningen met zorg aan huis (waarbij de woning daar dus geschikt voor moet zijn) en verzorgde, zelfstandige woonvormen zoals aanleunwoningen, serviceflats en woonzorgcomplexen. In het rapport wordt een perspectief geschetst waarbij zorg- en dienstencentra binnen een bepaalde straal (woonzorgzone) zorg aan huis gaan bieden. Ook het ombouwen van vrijvallende (niet-zelfstandige) verblijfseenheden in verzorgingshuizen naar zelfstandige aanleunwoningen is een optie.

De woningvoorraad van Woerden bestaat voor ruim drie kwart uit eengezinswoningen. Deze woningen zijn minder geschikt voor sommige groepen zoals senioren en mensen met beperkingen in hun mobiliteit. Het meer geschikt maken van woningen voor diverse

doelgroepen is daarom een belangrijk thema voor de bestaande voorraad. Doel hierbij is niet om alle woningen voor elke doelgroep geschikt te maken. Het gaat ook om het zoveel mogelijk borgen dat eventuele aanpassingen ook in de toekomst mogelijk zijn.

6.3.1 Verzorging en verpleging

In Woerden zijn in totaal 301 verpleegeenheden in kleinschalige en grootschalige woonzorgvoorzieningen (januari 2015). Ook zijn er 128 verzorgingseenheden in Woerden. Het totaal van 429 verpleeg- en verzorgingsplaatsen voldoet daarmee ruimschoots aan de geprognostiseerde behoefte uit de Monitor Wel Thuis. In deze monitor is de vraag naar grootschalig en kleinschalig beschermd wonen voor ouderen voor de gemeente Woerden gesteld op 360 woningen in 2015.

In de planmonitor van de provincie Utrecht is een behoefteraming tot 2020 opgenomen. Deze is afgezet tegen het aanbod per 2014. In de monitor is geconcludeerd dat er in Woerden op termijn een overschot is aan niet-zelfstandige wooneenheden voor ouderen, zoals verzorgings- en verpleeghuisplaatsen. Dit komt op dit moment (juni 2017) nog niet overeen met de praktijk: inwoners worden op dit moment geconfronteerd met wachttijden of worden doorverwezen naar woonplekken buiten de gemeente.

6.3.2 Overige kwetsbare doelgroepen

In het programma en de monitor 'Wel Thuis!' is de opgave tot 2015 berekend voor lichamelijk en verstandelijk gehandicapten en voor mensen met een psychische beperking. Het aanbod aan wooneenheden voor lichamelijk en verstandelijk gehandicapten in Woerden bedraagt 197. De behoefte is geraamd op 160. Het aanbod is hiermee op dit moment voldoende. Het aanbod aan wooneenheden voor mensen met een psychische beperking in Woerden bedraagt 111. De behoefte is geraamd op 90 wooneenheden.

In de planmonitor van de provincie Utrecht is een behoefteraming tot 2020 opgenomen. Deze is afgezet tegen het aanbod per 2014. In de monitor is geconcludeerd dat er op termijn een overschot is aan wooneenheden voor mensen met een psychische beperking. Bij zorgpartijen met zorgvastgoed ligt de opgave om het theoretisch overschot aan plaatsen te verminderen of anderszins in te zetten op de woningmarkt.

In het rapport Wonen-zorg en MO in de U10 is een vergelijking gemaakt tussen de voorraad en de vraag voor de sectoren geestelijke gezondheidszorg (GGZ) en gehandicaptenzorg (GZ). Voor de sector GGZ is de conclusie dat het huidige aanbod in evenwicht is met de vraag. Vooruitkijkend naar 2020 is er een substantiële daling van de vraag en ontstaat er dus een overschot. Bij de maatschappelijke opvang (MO), die verblijf biedt aan mensen met doorgaans complexe problematiek, is sprake van een toenemende vraag. Er blijken te weinig mogelijkheden te zijn voor doorstroming vanuit de maatschappelijke opvang naar zelfstandig wonen.

Een groot deel van de voorzieningen voor Verstandelijke Gehandicapten zorg (VG) en Geestelijke Gezondheidszorg (GGZ, psychiatrie) is regionaal, ook vanwege de gespecialiseerde zorg waar een zekere omvang van de instelling voor nodig is.

In Woerden zijn 62 opvangplaatsen MO aanwezig van Kwintes en Stichting de Heem. Kwintes heeft in Woerden tevens 8 intramurale zorgplaatsen voor de GGZ-doelgroep. Corporaties stellen, afhankelijk van de behoefte, woningen beschikbaar voor verhuur aan instellingen die mensen vanuit de doelgroep GZ, GGZ en MO begeleiden. Met GroenWest is, in overleg met de gemeente, afgesproken om vijf woningen per jaar beschikbaar te stellen aan Kwintes voor de uitstroom vanuit Vogelwikkeveld.

6.3.3 Beschermd wonen en maatschappelijke opvang

De Wmo 2015 geeft gemeenten opdracht om beschermd wonen en maatschappelijke opvang aan te bieden aan inwoners die dat nodig hebben. Met beschermd wonen wordt bedoeld: "Wonen in een accommodatie van een instelling met daarbij behorende begeleiding die niet afhankelijk is van op genezing gerichte zorg, bestemd voor personen met psychische of psychosociale problemen, die niet in staat zijn zich op eigen kracht te handhaven in de samenleving". 24-uursopvang en beschermd wonen zijn bedoeld voor twee groepen mensen:

- Mensen die niet zelfstandig kunnen wonen door psychiatrische problemen en/of verslaving;
- Dakloze mensen met psychosociale problemen.

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor beschermd wonen gericht op participatie. De gemeente Utrecht organiseert als centrumgemeente beschermd wonen en 24-uursopvang voor inwoners van 16 gemeenten in de provincie Utrecht, waaronder Woerden. De zogenaamde 'Regionale Toegang' besluit of iemand in aanmerking komt voor beschermd wonen of 24-uursopvang. Inwoners uit Woerden kunnen zelf contact opnemen met de regionale toegang of via WoerdenWijzer.

Instroom 2015	
Woerden	21

Bron: Monitor Opvang & Beschermd Wonen 2015, gemeente Utrecht

In 2015 stroomden in Woerden 21 mensen nieuw in bij de maatschappelijke opvang (MO) en beschermd wonen (BW). Dat betekent dat deze mensen niet eerder een indicatie kregen voor MO of BW via de Regionale Toegang (RT), het Centrum Indicatiestelling Zorg (CIZ) of de Brede Centrale Toegang (BCT). Uit de regionale cijfers blijkt dat 32% van de nieuwe instromers jongvolwassen is en 70% is man. Inwoners die zich voor het eerst meldden voor maatschappelijke opvang of beschermd wonen hebben problematiek op meerdere leefgebieden tegelijkertijd.

Cijfers in- en uitstroom MO en BW in 2016	
Instroom 2016	
Woerden	9

Bron: KRIS2/Regionale Toegang

6.4 Woontevredenheid en leefbaarheidsbeleving

In de U10 Monitor Sociale Kracht 2015-2016 is voor de gemeenten in de regio Utrecht gekeken naar tevredenheid van bewoners op het gebied van de staat van de openbare ruimte, voorzieningen en het woonklimaat in het algemeen. Ook de Monitor Veiligheid en Leefbaarheid 2015 geeft inzicht in het leefbaarheidsbeleving van inwoners in Woerden. In deze paragraaf zijn gegevens uit beide monitors opgenomen. De totaalscore in de Monitor Sociale Kracht voor de leefbaarheidsbeleving in Woerden wijkt met een 6,8 nauwelijks af van die in de U10-regio (6,9).

	1. Woerden-Midden	2. Woerden-West	3. Woerden-Oost	4. Buitengebied	5. Harmelen	6. Kamerik	7. Zegveld	Gemeente Woerden	Gemiddeld U10
Openbare ruimte: heel en schoon: % (helemaal) eens									
-weinig kapot	65%	67%	84%	74%	70%	50%	81%	69%	75%
-mijn buurt is schoon	55%	47%	75%	66%	69%	60%	72%	60%	65%
-goed begaanbaar	59%	65%	84%	48%	57%	28%	52%	61%	69%
Indicator staat openbare ruimte	6,1	6,0	7,1	6,3	6,2	5,2	6,3	6,2	6,6
Voorzieningen: % (zeer) tevreden									
-winkel dagelijkse boodschappen	88%	96%	95%	80%	92%	83%	84%	90%	89%
-(gezondheids)zorgvoorzieningen	82%	59%	86%	76%	91%	87%	75%	80%	85%
-welzijnsvoorzieningen	73%	40%	68%	61%	66%	79%	69%	66%	63%
Indicator voorzieningen	7,4	6,6	7,4	7,3	7,5	7,3	7,0	7,3	7,3
Woonklimaat: rapportcijfers									
-prettig wonen	8,0	8,0	8,3	8,2	8,2	8,4	8,3	8,1	8,0
-woonomgeving	7,6	7,6	8,1	8,1	8,0	7,9	8,0	7,8	7,7
-leefbaarheid	7,6	7,5	8,0	7,8	7,9	7,8	8,0	7,7	7,6
Indicator woonklimaat	7,0	6,9	7,3	7,2	7,2	7,2	7,3	7,1	7,0
Totaalscore Leefbaarheid	6,7	6,5	7,1	7,3	7,0	6,6	6,9	6,8	6,9

6.4.1 Openbare ruimte

De staat van de openbare ruimte wordt in de U10-Sociale Kracht Monitor gemeten door aan bewoners voor te leggen of zij vinden dat er weinig kapot is, de buurt schoon is, de buurt goed begaanbaar is, er voldoende groen is en er voldoende parkeergelegenheid is.

Het oordeel over de openbare ruimte verschilt nogal tussen de wijken. Inwoners van Woerden-Oost zijn positiever dan gemiddeld hierover, inwoners van Kamerik zijn vaker dan gemiddeld van mening dat er dingen kapot zijn en dat de wegen en paden niet goed begaanbaar zijn. Het 'schoon' zijn van de buurt wordt minder goed beoordeeld in Woerden-West en Woerden-Midden. De begaanbaarheid van de wegen en paden speelt meer dan gemiddeld in het buitengebied, Kamerik en Zegveld. Inwoners van Zegveld zijn juist vaker van mening dat alles 'schoon en heel' is.

In de Monitor Veiligheid en Leefbaarheid is de bewoners een lijst met voorzieningen voorgelegd. Daaruit blijkt dat bewoners zeer te spreken zijn over de hoeveelheid perken, plantsoenen en parken en over de verlichting (resp. 71% en 69% is positief). Ook over de speelplekken voor

kinderen (58%), de afvoer van het riool (57%), het schoon houden van de buurt (52%), de toegankelijkheid van de buurt voor minder validen (51%), het onderhoud aan perken en parken (46%) en wegen en pleinen (48%) zijn bewoners te spreken. Over de voorzieningen voor jongeren zijn bewoners het minst tevreden. Ruim een derde van de bewoners laat zich negatief hierover uit (37%) tegenover een vijfde van de bewoners (21%) die positief hierover is.

Percentage bewoners dat het (helemaal) eens is met uitspraken over voorzieningen en onderhoud in de buurt, naar wijk/kern

	Bloemen- en Bomenbuurt	Centrum	Harmelen	Kamerik/ Kanis	Molenwijk	Schilderskwartier	Snel en Polanen	Staatsliedenkwartier	Zegveld	Gemeente Woerden 2015	Gemeente Woerden 2013
zijn goede voorzieningen voor jongeren	14	13	22	21	22	18	28	17	23	21	24
zijn wegen, paden en pleintjes goed onderhouden	44	49	39	27	47	47	70	56	46	48	48
zijn perken, plantsoenen en parken goed onderhouden	47	53	40	43	44	45	61	46	40	46	52
is goed toegankelijk voor mensen met een beperking	43	58	49	39	47	54	63	54	49	51	55
wordt goed schoon gehouden	53	47	50	47	56	39	58	56	57	52	55
zijn goede speelplekken voor kinderen	57	21	65	45	70	49	69	46	57	58	56
kan het riool het regenwater goed aan	57	62	51	43	60	61	64	67	37	57	57
is het buiten goed verlicht	65	68	70	68	72	68	71	71	58	69	74
zijn voldoende perken, plantsoenen en parken	70	74	75	66	76	78	66	67	58	71	77

6.4.2 Voorzieningen

In de Sociale Kracht Monitor worden vragen gesteld aan bewoners over tevredenheid ten aanzien van voorzieningen zoals winkels voor dagelijkse boodschappen, basisonderwijs, (gezondheids-)zorg- en welzijnsvoorzieningen en speelvoorzieningen. Over de nabijheid van de voorzieningen lopen de meningen tussen de verschillende wijken ook uiteen. Zoals mocht worden verwacht zijn inwoners van het buitengebied negatiever over de winkels voor dagelijkse boodschappen, evenals inwoners van Kamerik en Zegveld. Inwoners van Woerden-West zijn minder te spreken over de (gezondheids)zorg- en de welzijnsvoorzieningen. Inwoners van Kamerik laten zich meer dan gemiddeld positief uit over de welzijnsvoorzieningen en inwoners van Harmelen over de (gezondheids)zorgvoorzieningen.

6.4.3 Woon- en sociaalklimaat

Het woonklimaat is in de Sociale Kracht Monitor gemeten door aan inwoners te vragen een rapportcijfer te geven voor respectievelijk 'het prettig wonen', 'de woonomgeving' en de 'leefbaarheid'. Het oordeel over het woonklimaat is binnen alle wijken nagenoeg hetzelfde en resulteert in een gemiddeld cijfer van 7,1.

In de Monitor Veiligheid en Leefbaarheid is de bewoners een aantal uitspraken voorgelegd over de relatie met de bewoners in de buurt. In het algemeen zijn de bewoners van de gemeente Woerden positief over de buurtbewoners. Zo zijn acht op de tien bewoners tevreden over de wijze waarop buurtbewoners met elkaar omgaan (79%) en zeggen acht op de tien dat mensen graag in deze buurt blijven wonen (79%). Drie kwart geeft aan tevreden met de bevolkingssamenstelling te zijn (75%) en dat je het goed getroffen hebt als je in de buurt woont (73%). Daarnaast voelt circa twee derde van de bewoners zich thuis bij de mensen die in de buurt wonen (66%) en vindt 62% dat iedereen die in de buurt wil komen wonen welkom is. Ook vinden bewoners dat mensen elkaar in de buurt kennen (63%). Bijna de helft geeft aan in een gezellige buurt met veel saamhorigheid te wonen (47%) en veel contact te hebben met andere buurtbewoners (44%). Over het algemeen zijn bewoners van Zegveld het meest te spreken over het sociale klimaat in de buurt. Bewoners uit de Bloemen- en Bomenbuurt en Schilderskwartier zijn over meerdere aspecten juist minder tevreden dan gemiddeld.

Percentage bewoners dat het (helemaal) eens is met uitspraken over het sociale klimaat in de buurt, naar wijk/kern

	Bloemen- en Bomenbuurt	Centrum	Harmelen	Kamerik/ Kanis	Molenvliet	Schilderskwartier	Snel en Polanen	Stadswijk	Zegveld	Gemeente Woerden 2015
De mensen gaan in de buurt prettig met elkaar om	72	76	79	87	79	79	74	78	89	79
De mensen in deze buurt blijven hier graag wonen	76	79	80	82	78	82	77	85	82	79
Ik ben tevreden over de bevolkingssamenstelling	64	82	79	78	72	72	81	70	83	75
Als je in deze buurt woont, heb je het goed getroffen	66	74	76	76	72	61	82	75	74	73
Iedereen die in deze buurt wil komen wonen, is welkom	65	71	60	65	57	62	62	65	62	62
Ik voel me thuis bij de mensen in de buurt	61	71	73	73	62	60	67	61	81	66
Ik woon in een gezellige buurt met veel saamhorigheid	50	42	54	59	41	38	36	46	72	47
Ik heb veel contact met andere buurtbewoners	37	45	49	52	39	45	43	41	63	44
De mensen kennen elkaar nauwelijks	22	29	12	5	27	22	24	17	9	19
Als het maar even kan, ga ik uit deze buurt verhuizen	5	3	5	5	5	10	3	4	8	6
Het is vervelend om in deze buurt te wonen	2	0	3	1	4	4	1	2	3	2

Op basis van de stellingen is een indicatorwaarde berekend voor de sociale kwaliteit in de wijk. De score voor de gemeente Woerden bedraagt 6,5. Dit is ongeveer gelijk aan de score in 2013 (6,4), 2011 (6,5) en 2009 (6,6). Zegveld (7,3) en Kamerik/ Kanis (7,1) scoren daarbij het hoogst, de Bloemen- en Bomenbuurt (6,2), Snel en Polanen (6,3), Schilderskwartier (6,3), Centrum (6,3) en Molenvliet (6,3) het laagst.

6.5 Spelen

In 2015 heeft de gemeenteraad een nieuw beleid voor spelen vastgesteld. Dit is verwoord in de nota 'Spelen, Sporten en Bewegen in Woerden, visie en doelen 2015-2024'. Eén van de doelen is de openbare ruimte zo inrichten dat een groeiend aantal inwoners daarvan wordt uitgedaagd om meer (sportief) in beweging te komen. Een goed voorzieningennetwerk is hierbij onmisbaar. Het Uitvoeringsplan Spelen 2017-2029 fungeert als een deelplan van de nota Spelen, Sporten en Bewegen in Woerden en geeft concreet de inhoudelijke en financiële kaders weer voor het uitvoeren van dit beleid.

In de gemeente Woerden zijn momenteel 211 speelplekken aanwezig met daarop 935 speel- en sporttoestellen.

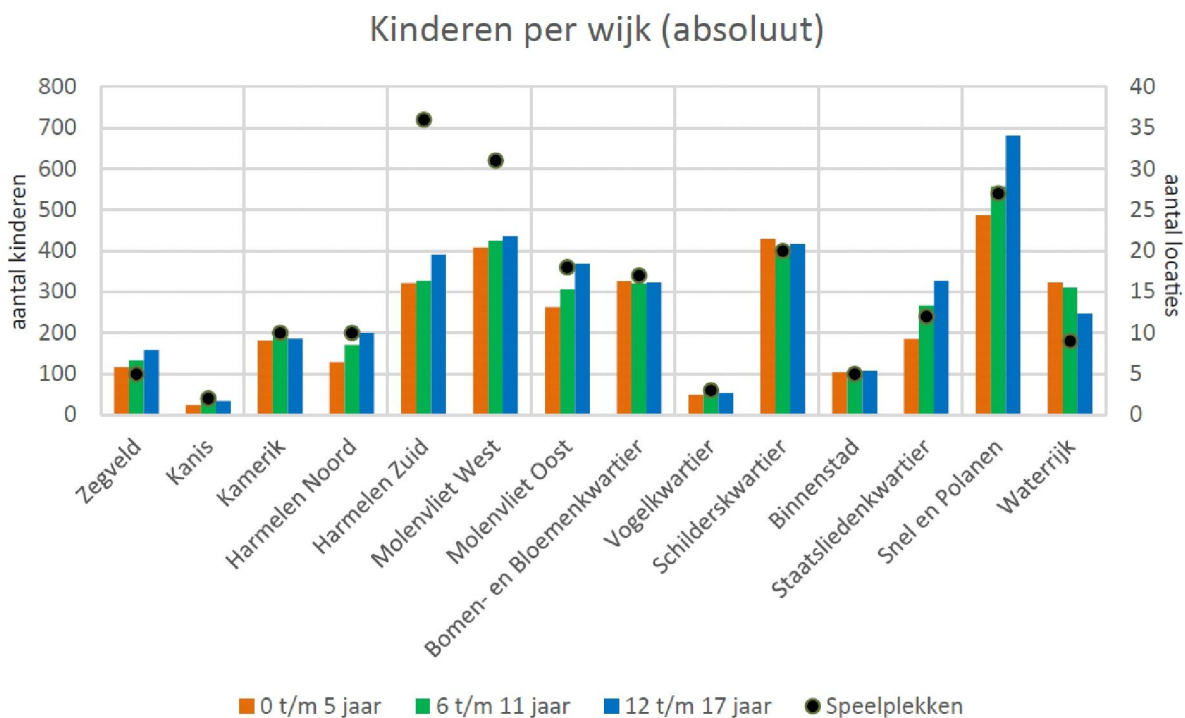
In de gemeente Woerden is 50% van de formele speelplekken een buurtplek (105 locaties). 45% van het aanbod betreft een blokplek (ingericht voor direct omwonenden, vaak met een beperkt aanbod/omvang en gericht op jonge kinderen) en 5% een wijkplek (11 locaties) (een formele speel- of sportplek voor gehele wijk met uitdagende en/of omvangrijke speelplekken). Vooral in Harmelen, Kamerik en de Woerdense wijken Snel en Polanen, Waterrijk, Molenvliet-Oost en Binnenstad (zelfs 100%) zijn relatief veel blokplekken te vinden.

Als gekeken wordt naar het aanbod per doelgroep dan valt op dat veruit het grootste gedeelte van de speelplekken (81%) is ingericht voor de doelgroep van 0-6 jaar. Van deze 170 plekken is ongeveer de helft zelfs exclusief ingericht voor de doelgroep 0-6 jaar. Deze plekken liggen vooral in Harmelen en de wijken Molenvliet- West, Binnenstad, Snel en Polanen en Waterrijk. Ongeveer 60% van de speelplekken is geschikt voor de doelgroep 6-12 jaar. Op 39 speelplekken (18%) wordt de doelgroep van 12-18 jaar aangesproken. Dit zijn zonder uitzondering sportplekken zoals trapveldjes, skatebanen en/of basketbalvelden.

Op basis van bovenstaande gegevens en de beoordelingen per plek (uitgevoerd i.h.v. het uitvoeringsplan Spelen 2017-2019) kan geconcludeerd worden dat Woerden een prettige gemeente is om buiten te spelen, zeker voor jonge kinderen (0-6 jaar). Voor oudere kinderen is het aanbod beperkter en biedt het huidige aanbod ruimte voor verbetering.

De gemeente streeft naar een algemeen dekkingsniveau van speelplekken. Dit betekent een goede spreiding van speelplekken en een divers aanbod. De demografische ontwikkeling is hier in principe ondergeschikt aan. Kinderen spelen immers niet alleen thuis maar ook op school, bij de naschoolse opvang, grootouders, gastouders of (bij gescheiden ouders) bij een tweede thuis. Demografische ontwikkelingen geven wel een beeld van de aantallen kinderen en de te verwachten speeldruk in een wijk. Dit kan helpen bij het bepalen van de goede inrichting van speelplekken. Op 15 mei 2017 hebben alle basisscholen voor primair onderwijs een overeenkomst met de gemeente getekend, waarin door beide partijen afspraken zijn gemaakt over het openbaar toegankelijk stellen van de schoolpleinen van alle scholen.

In de volgende grafiek is de leeftijdsopbouw (0-6, 6-12 en 12-18) per wijk te zien, afgezet tegen het aantal speelplekken in dezelfde wijk. Het aantal plekken loopt redelijk in lijn met het aantal kinderen. In Harmelen Zuid, Molenvliet-West en in mindere mate Molenvliet-Oost is er sprake van een relatief hoog aantal speelplekken ten opzichte van het aantal kinderen.

Relatief gezien is Waterrijk de wijk met de meeste kinderen (36%), dit is vaak het beeld bij nieuwe, jonge wijken. In Snel en Polanen (iets minder nieuw) is het percentage jeugdigen 31%, waarbij vooral het aantal 12-18-jarigen opvallend hoog is. Ook dit komt vaak terug bij de analyse van een relatief jonge wijk (10-15 jaar oud). Oudere wijken, zoals het Bomen- en Bloemenkwartier kennen een meer evenwichtige verdeling van de verschillende doelgroepen.

7. Veiligheid

In dit hoofdstuk komen onder andere veiligheidsbeleving, huiselijk geweld en kindermishandeling, jeugdbescherming etc. aan bod. Hiervoor zijn diverse bronnen gebruikt, te weten:

- Veiligheidsmonitor Woerden 2015
- persbericht criminaliteitscijfers 2016 Woerden
- www.u10buurtmonitor.nl
- jaarverslag Veiligheidshuis 2016
- rapportages Veilig Thuis en jeugdbescherming 2016
- burgernet informatie
- rapportage Bureau HALT 2016
- <https://wabp.nl/>

Er ligt een aantal opgaven bij het domein van Veiligheid en Openbare Orde waar geen criminaliteitscijfers beschikbaar voor zijn. Dit komt doordat niet alle vormen van criminaliteit zichtbaar zijn, zoals georganiseerde criminaliteit, mensenhandel, motorbendes en cybercrime. De politie gaat daarom meer inzetten op digitale rechercheurs.

De gemeente zal onder andere op basis van bestuurlijke rapportages van de politie overgaan tot sluiting van woningen op grond van de Opiumwet. Het is zaak dat ook de niet-zichtbare vormen van criminaliteit bestreden worden.

7.1 Veiligheid en veiligheidsgevoel in Woerden

De Veiligheidsmonitor is een landelijk bevolkingsonderzoek naar veiligheid(-beleving) en leefbaarheid. De meest recente versie van deze monitor komt uit 2015.

7.1.1 Gevoel van (on)veiligheid

Uit de Veiligheidsmonitor van 2015 blijkt dat 85% van de inwoners zich veilig voelt in de gemeente Woerden. In de eigen buurt voelen bewoners zich iets veiliger. Eén op de tien bewoners (10%) voelt zich soms onveilig en 2% voelt zich vaak onveilig in de eigen buurt. Plekken waar groepen jongeren rondhangen worden het meest als onveilig ervaren. Van de bewoners voelt 42% zich op deze plekken onveilig, gevolgd door het treinstation (30%).

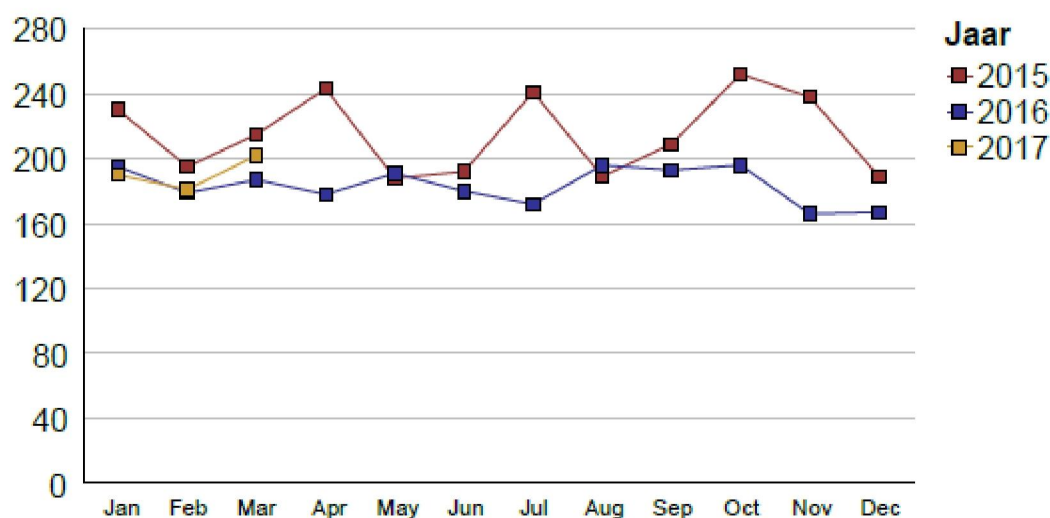
7.1.2 Problemen en overlast

De meest voorkomende vormen van overlast die mensen ervaren volgens de Veiligheidsmonitor zijn bewoners die te hard rijden (67%), hondenpoep (65%), rommel op straat (62%) en inbraken in woningen (62%).

7.1.3 Het aantal geregistreerde criminaliteitscijfers

De gemiddelde ontwikkeling in Midden-Nederland is een daling van 6% van het aantal geregistreerde criminaliteitscijfers. In 2016 is het totaal aantal misdrijven in Woerden met 20% gedaald ten opzichte van 2015. Deze daling wordt deels veroorzaakt door een afname op het gebied van woninginbraken (-44%), fietsendiefstal (-33%), bedrijfsinbraken (-39%) en winkeldiefstal (-36%). Opvallend is een toename van geweld (+4%).

	2013	2014	2015	2016
(Geslaagde) woninginbraken	105	120	184	98
Straatroof	7	7	16	8
Overval	0	1	1	1
Huiselijk geweld	49	29	35	27
Autokraak	199	249	307	286
Fietsdiefstal	237	232	290	195
Vernieling	299	274	293	243
Bedrijfsinbraken	91	107	103	63
Winkeldiefstallen	57	42	72	46
Melding overlast jongeren	189	253	293	215

Criminaliteitsontwikkeling in Woerden over 2015, 2016 en 2017

Kanttekening en meldingsbereidheid

De politiecijfers zijn gebaseerd op aangiften. Er is geen zicht op zaken waar geen aangifte van gedaan is. Het valt op dat de meldings- en aangiftebereidheid in heel Nederland dalen. In Midden- Nederland is hiervan geen sprake. Hier blijft deze gelijk ten opzichte van vorig jaar. Ongeveer 35% van de slachtoffers doet melding bij de politie en zo'n 25% doet uiteindelijk aangifte. Politie en gemeenten gaan investeren in Meld Misdaad Anoniem.

7.1.4 Verwarde personen

Landelijk is er veel aandacht voor 'personen met verward gedrag'. Ook in Woerden is een lokaal plan van aanpak geschreven. Het aantal personen met verward gedrag wordt gemeten aan de hand van het aantal E33-meldingen²² bij de politie. In onderstaande tabel is te zien hoe hoog het aantal meldingen in Woerden is. Hierbij moet opgemerkt worden dat het aantal E33 meldingen geen compleet beeld geeft. Het is bovendien een verzamelbegrip.

Voorbeeld: iemand is verward en schopt een ruitje in, dan wordt dit als vernieling geregistreerd i.p.v. E33 verward persoon. Een veelpleger krijgt een andere code en iemand die bijv. huiselijk geweld pleegt ook, hoewel dit ook door een persoon met verward gedrag kan zijn gepleegd. Dus de hieronder staande tabel geeft geen volledig beeld, maar het laat wel zien dat het aantal meldingen, ook in Woerden, is toegenomen. In vergelijking met andere gemeenten is het aantal meldingen in Woerden ongeveer gemiddeld.

²² E33-melding: overlast door gestoord/overspannen persoon

	2011	2012	2013	2014	2015
Aantal meldingen	70	82	117	119	129

7.2 Huiselijk geweld en kindermishandeling

7.2.1 Huiselijk geweld

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Aantal meldingen huiselijk geweld bij politie	64	39	47	30	36	28
Tijdelijke huisverboden	4	1	5	4	5	3

Deze tabel betreft cijfers van tijdelijk huisverboden en zegt dus niets over de gevallen van huiselijk geweld waarbij geen melding wordt gedaan. Deze zijn niet in beeld.

Maatschappelijk werk meldt in het jaarverslag 2016 een stijging te zien in het aantal zorgmeldingen waarbij sprake is van huiselijk geweld. In 2016 waren er 27 meldingen van huiselijk geweld bij de politie gedaan.

7.2.2 Kindermishandeling

Het Advies en Meldpunt Huiselijk geweld en Kindermishandeling (AMHK) is in onze provincie ondergebracht bij Veilig Thuis, onderdeel van SVMN (zie ook hoofdstuk 3, voor inzet SVMN voor jeugdigen). Veilig Thuis is het meldpunt voor inwoners van 0-100 jaar.

Er zijn geen exacte cijfers bekend over het aantal gevallen van huiselijk geweld en kindermishandeling in onze gemeente. Veilig Thuis rapporteert over de dienstverlening die per jaar geleverd wordt.

	Woerden 2015	Woerden 2016	Utrecht West 2015	Utrecht West 2016
Consulteren VT <i>Aantal keer dat VT geconsulteerd is voor kleine of grotere vragen van zorgprofessionals.</i>	35	31	111	100
Triage buurtteams <i>Een zorgmelding bij Veilig Thuis wordt middels een (landelijk) triage instrument beoordeeld. Indien de triage uitwijst dat er sprake is van eenmalig, enkelvoudig geweld wordt er afgeschaald naar het lokale veld/ Woerdenwijzer voor nadere ondersteuning.</i>	81	133	368	516
Crisispunt VT <i>In alle situaties waarin acuut gevaar is (in de zin van kindermishandeling en/of huiselijk geweld) of een ernstig vermoeden hiervan, wordt er door Veilig Thuis 24/7 acuut gehandeld.</i>	42	46	141	213
Veilig Thuis onderzoek	24	17	79	75

<i>Veilig Thuis onderzoekt of er sprake is van huiselijk geweld en/of kindermishandeling. VT heeft hierin verregaande bevoegdheden, zoals het raadplegen van informanten zonder toestemming betrokkenen.</i>				
--	--	--	--	--

(bron: jaarrapportage SVMN 2015 en 2016)

Zoals in Hoofdstuk 3 ook te lezen is, willen we voorzichtig omgaan met de interpretatie van onderstaande cijfers. Gezien het feit dat SVMN haar taken relatief kort uitvoert, kiezen we ervoor geen conclusies te verbinden aan de cijfers. Nadat de komende jaren meer rapportages verschijnen, beschrijven we trends en de verbeteringen die hieruit zijn te behalen.

7.3 Jeugdbescherming en jeugdcriminaliteit

7.3.1 Jeugdbescherming

Samen Veilig Midden Nederland (Save) zorgt voor hulp aan kinderen en jeugdigen die complexe problemen hebben en/of in hun omgeving ondervinden, maar zorgt ook voor hulp aan jeugdigen die ernstige problemen veroorzaken.

(V) OTS ²³ eerste jaar in begeleiding	12,8
OTS vervolgjaren in begeleiding	38,0
Aantal voogdijmaatregelen ²⁴	17,1

7.3.2 Jeugdcriminaliteit

In 2015 is 1,04% van de jongeren tussen 12 en 21 jaar met een delict voor de rechter verschenen. De kinderrechter kan besluiten dat een jeugdige die een strafbaar feit heeft gepleegd (soms naast een straf) begeleid moet worden door de jeugdreclassering. De zwaarte van de maatregel hangt af van de ernst en het aantal delicten dat een jeugdige heeft gepleegd.

In 2016 zijn 10,3 reguliere jeugdreclasseringsmaatregelen ingezet.

In 2016 hebben in totaal 13 jongeren in de leeftijd van 12 tot 17 jaar een Bureau HALT-verwijzing gekregen.

7.4 Persoonsgerichte aanpak (PGA)

De persoonsgerichte aanpak is een lokale aanpak, waarin een integraal op de persoon en met aandacht voor zijn (gezins-)systeem toegesneden mix van interventies wordt toepast. De kracht van de persoonsgerichte aanpak is dat ketenpartners gezamenlijk focussen op bewust gekozen personen die verantwoordelijk zijn voor ernstige delicten met grote impact op het slachtoffer, diens directe omgeving en het veiligheidsgevoel in de samenleving. De PGA moet voorkomen dat personen op de Top X²⁵ en PGA-lijsten verder afglijden en/of recidiveren.

Pas vanaf 2016 zijn er cijfers bekend over het aantal persoonsgerichte aanpakken, omdat pas vanaf dat jaar de aanpak goed geïmplementeerd was. In 2016 zijn er 21 casussen die in het PGA overleg besproken worden. Hiervan krijgen 6 mensen actieve begeleiding, zijn er 7 mensen

²³ (Voorlopige) Onder toezichtstelling: kind en ouders krijgen steun van een gezinsvoogd. Deze gezinsvoogd maakt met het gezin een plan van aanpak om ervoor te zorgen dat het weer beter gaat met het kind.

²⁴ Voogdij: ontzetting of ontheffing van de ouderlijke macht. Jeugdzorg neemt het gezag over van ouders.

²⁵ Top X: complexe casussen waar gemeenten samen met politie en/of andere partners uit de zorg- en strafrecht keten maatwerkaanpak voor creëren.

uitgestroomd door de begeleiding, worden er 7 mensen gemonitord en is 1 casus opgeschaald naar de Top X overleggen.

7.5 Burgerparticipatie

In Burgernet werken inwoners, gemeente en politie samen aan meer veiligheid in de buurt. Hoe meer mensen aan Burgernet deelnemen, hoe groter de kans dat een verdacht of vermist persoon wordt opgespoord. De gemeente Woerden heeft in het eerste kwartaal van 2017 5.257 Burgernetdeelnemers (dat is 10,4%). In de wijken van Woerden zijn ongeveer 100 WhatsApp buurtpreventie groepen waarvan de beheerders van de groepen samenwerken met de politie.